

Õppekava on kinnitatud
Direktori käskkiri 04.02.2026 nr 1-2/26/11

Õppekava on kooskõlastatud
koolinõukogu 02.02.2026 otsusega nr 3.1.

Tallinna Ehituskool
kutsekeskhariduse õppekava „Puittoodete tehnoloogia“ kohustuslike üldharidusõpingute moodulite rakenduskavad

Sisukord

Keel ja kirjandus.....	1
Eesti keel teise keelena ja kirjandus	14
Võõrkeel keeleoskustasemel B1	20
Võõrkeel keeleoskustasemel B2.....	30
Matemaatika	45
Loodusained	51
Sotsiaalsed	65
Visuaal- ja helikultuur	73
Kehakultuur.....	78
Riigikaitseõpetus	82

KOHUSTUSLIKU ÜLDHARIDUSÕPINGU MOODULI RAKENDUSKAVA

Sihtrühm	Õppija, kes on omandanud põhihariduse või põhihariduse tasemele vastavad kompetentsid						
Õppevorm	Statsionaarne koolipõhine õpe						
Moodul nr 1	Keel ja kirjandus	Mooduli maht 14 EKAP					Õpetajad
		Tunde kokku	T	P-töö	PR	Is-töö	Kristiina Ainelo
		364	280	-	-	84	Tiina Aljas

Nõuded mooduli alustamiseks	Omandatud põhiharidus.
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane väljendab ennast eesti keeles selgelt ja arusaadavalt nii suuliselt kui ka kirjalikult, kujundab keele ja kirjanduse kaudu rahvuslikku, riiklikku ja iseenda identiteeti, arendab tekstide analüüsimise ja tõlgendamise abil kriitilist ja loomingulist mõtlemist, aktsepteerib kultuuridevahelisi erinevusi.
Märkus:	Õpilasel, kes on omandanud põhihariduse eesti keelest erineva õppekeelega koolis või klassis ja vajab tuge eesti keeles õpingute jätkamiseks võib asendada mooduli „Keel ja kirjandus“ mooduliga „Eesti keel teise keelena ja kirjandus“.
Õpiväljundid	Hinde- ja hindamiskriteeriumid
Õpilane:	Õppija sooritus vastab lävendile, kui õpilane:
1) Väljendub nii suuliselt kui ka kirjalikult selgelt, asja- kohaselt ja eesmärgipäraselt sõltuvalt suhtlusolukorrast ja teksti liigist	• vahendab kogemusi ja teadmisi, väljendab arvamusi ja hinnanguid ning kohandab oma keelevelikuid vastavalt suhtlus- olukorrale või teksti liigile; • struktureerib nii kirjas kui ka kõnes loogilise ülesehitusega ja sidusat teksti; • argumenteerib selgelt ja veenvalt, kaitseb oma seisukohti nii suuliselt kui ka kirjalikult; • korrigeerib ja redigeerib oma teksti, kasutab otstarbekalt keeleallikaid ja teabekeskkondi ning teeb teadlikke keelevelikuid; • kuulab, loeb ja annab asjakohast tagasisidet ning kasutab seda tekstiloomes ja suhtlusolukordades, näiteks rühmatöös, täidab eesmärgipäraseid, koostööd soodustavaid ülesandeid; • kasutab ja edastab eri allikaist, sh digi- ja meediakeskkondadest leitud infot, hindab teabe usaldusväärsust; • kasutab nii kirjas kui ka kõnes mitmekesist ja sobilikku sõnavara; • osaleb tekstikesksetes aruteludes
2) Loeb, kuulab ja vaatab eri liiki ja žanrist tarbe- ja ilukirjandustekste, sh (audio)visuaalseid, seotud ja sidumata jm tekste ning arutleb nende üle	• väljendab oma seisukohta loetu, kuuldu ja nähtu üle ning valib selleks sobiva keelekasutuse ja teksti liigi; • sünteesib mitmest allikast pärit infot ja arutluskäike; • vahendab kogemusi ning osaleb ühisarutelus loetud ja vaadatud teoste üle, tuues asjakohaseid näiteid; • reflekteerib uut infot ja erinevaid vaatenurki ning kujundab oma arvamuse; • leiab tundmatutele sõnadele ja väljenditele tähendusi lähtuvalt kontekstist või kasutades sobivaid andmebaase; • täidab ülesandeid eesmärgipäraselt ja koostööd tehes
3) Kasutab nii suulises kui ka kirjalikus tekstiloomes erinevaid allikaid (ka tehis- intellekti), järeldeb ja loob seoseid, teadvustab intellektuaalomandit	• tõlgendab, analüüsib ja koostab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste; • eristab faktidel põhinevat teavet ja arvamust; • kasutab tekstiloomes erinevaid allikaid ja alustekste (sealhulgas tehisintellekti loodut) ning viitab nendele; • toetub tekstiloomes usaldusväärsetele ja sobivatele allikatele; • võrdleb kahte teksti või teost, käsitledes nende sarnasusi ja erinevusi; • osaleb eesmärgipäraselt veebitoimingutes ja -koostöös; • kasutab tehisintellekti võimalusi teadlikult oma õpiprotsessi toetamiseks;

	• kasutab pingevalt ja mitmekülgset levinumaid digiseadmeid ja -rakendusi ning järgib süstemaatiliselt andmekaitsega seotud juhiseid; • mõistab veebiidentiteedi loomise ja selle kaitsmise põhimõtteid; • täidab ülesandeid eesmärgipäraselt ja koostööd tehes
4) Kujundab keele ja kirjanduse abil enda identiteeti, mis võimaldab enesejuhtimist, eneseanalüüsi ning sügavat ühiskonna ja kultuuride mõistmist ja nendes osalemist	• seostab keele- ja kirjandusnähtusi ühiskondliku ja kultuurilise kontekstiga; • selgitab keele ja kirjanduse rolli kultuuri kandjana ja avaliku suhtluse vahendajana; • nimetab ja analüüsib eesti kultuurile ja eestlaste identiteedile olulisemaid tüvitekste, -teoseid; • seostab teose (sh film ja näidend) või teksti sündmustikku, tegelasi ja konteksti isiklike kogemustega; • koostab selgeid, üksikasjalikke kirjeldusi ning ettekandeid huvi- ja erialavaldkonna teemadel; • kohaneb mitmesugustes, sh võõrastes suhtlusolukordades ja oskab valida sobivaid strateegiaid; • täidab ülesandeid eesmärgipäraselt ja koostööd tehes
5) Tõlgendab nii eesti kui maailma kirjanduse teoseid ning suhestab neid erinevate eluvaldkondade ja iseendaga	• loeb õpingute ajal tervikteoseid; • esitab küsimusi ja vastab loetu põhjal küsimustele, mõistes ka teoste allteksti ja kujundlikku keelt; • valib mitmekesist lugemismaterjali vastavalt huvidele, soovidele ja vajadustele; • kasutab eri tekstide puhul erinevat lugemisstrateegiat; • tõlgendab teost kirjandusloolisest kontekstist lähtuvalt; • nimetab kirjanduse põhižanre, nende tunnuseid, ülesehitust ja tõlgendusvõimalusi ning olulisemaid esindajaid; • kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid; • eristab tekstinäidete põhjal žanre ja kujutamiskiise, võrdleb teoste sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust; • avaldab ja põhjendab oma arvamust loetu kohta, kasutab oma väidete kinnitamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; • täidab ülesandeid eesmärgipäraselt ja koostööd tehes
Teemad ja alateemad	
PRAKTILINE KEELEOSKUS I, II, 2 EKAPit (52 tundi)	
Õppesisu	
Suuline ja kirjalik keeleoskus; suhtlemine eri keskkondades; teadlik ja varieeruv keelekasutus; teabeallikate kasutamine; kirjakeele ja keelekorralduse tundmine; keeleoskus kui erialane oskus; keeleteadmiste ja praktilise suhtlusoskuse lõimimine, kriitiline tagasiside ja refleksioon	
Alateemad:	
• Suulise ja kirjaliku suhtluse ja teksti erinevused. • Kirjakeel ja kõnekeel, murdekeel ja släng, teadlik ja varieeruv keelekasutus.	
Õppemeetodid	
Loeng, vestlus, raamatu lugemine, arutelu, demonstratsioon, illustatsioon, piltide, tabelite, filmide ja/või telavastuste vaatamine ja analüüs;	

- Keelekontaktid: saksa, vene, inglise ja soome keele mõju eesti keelele.
- Keeleline etikett, sh virtuaalkeskkonnas. Oskus selgelt ja veenvalt erinevates suhtlusolukordades oma mõtteid väljendada.
- Erinevate tekstide koostamine, jälgides keelenorme.
- Suhtlussituatsioonile ja tekstiliigile sobivate sõnade ja väljendite kasutamine.
- Oskuskeele erinevused, keeleoskus kui erialane oskus.
- Teabeallikate kasutamine.
- Kirjakeele ja keelekorralduse tundmine.
- Keeleteadmiste ja praktilise suhtlusoskuse lõimimine.
- Kriitiline tagasiside ja refleksioon.

MINU TEKSTIRIKKUS JA STIIL, 1 EKAP (26 tundi)

Õppesisu

Tekstiloomestrateegiad vastavalt tekstiliigile; tekstide analüüs ja konteksti mõistmine; suhtlusolukorra ja kultuuritavade mõju tekstile; keele- ja tekstiteadlikkuse arendamine; erinevate tekstide grammatika ja sõnavara analüüs; keelevahendite eesmärgipärane kasutamine ja analüüs; tekstide kirjutamine ja reflekteerimine

Alateemad:

- Tekstiloomes ja teksti vastuvõtu strateegiade kohandamine vastavalt tekstiliigile.
- Tekstide, k.a erialatekstide analüüsimine; tekstide loomine, arvesse võttes konteksti, suhtlusolukorda ja kultuuritavasid.
- Keele- ja tekstiteadliku õppija kujunemine, kes mõistab oma keelevalikuid peegeldada, põhjendada ja kriitiliselt analüüsida.
- Erisuguste tekstide, nende grammatika ja sõnavara märkamine.
- Õpilasele tähenduslikes tekstides sobivate keelevahendite eesmärgipärane kasutamine ja analüüsimine.
- Sõnavara rikastamise võimalused.
- Keele kujundlikkus ja loov keelekasutus.
- Ilukirjandusliku teksti eripära.

MINA JA MEEDIA, 1 EKAP (26 tundi)

Õppesisu

Infoühiskond ja meedia roll; veebikeel ja eneseväljendus digitaalses maailmas; avaliku ruumi keel; manipuleerimisvõtted; erialane kirjandus meedias; meediatekstide koostamine; ettekanded ja grupiarutelud

audiovisuaalsed meetodid;
ümberpööratud klassiruumi
meetod;
kirjalik ja suuline harjutamine,
iseseisev lugemine.

Alateemad

- Infoühiskonnast arusaamisele keskendumine.
- Veebikeele analüüsimine.
- Avaliku ruumi keel.
- Erinevad manipuleerimisvõtted meediatekstides.
- Erialane kirjandus meedias.
- Sotsiaalmeedia, kvaliteetajakirjanduse ja meelelahutusajakirjanduse erinevused.
- Sihtgruppidest lähtuvalt tähtsamad meediakanalid Eestis: meediakanali eesmärk, info edastamise eesmärk, teemade skaala, peamised teemad, info edastamisviis, argumenteerimine ja demagoogia meediakanalites.
- Kriitiline ja teadlik lugemine. Fakti ja arvamuse eristamine.
- Oma seisukoha eetiline ja asjakohane sõnastamine.
- Lihtsamate meediatekstide kirjutamine.

MINA JA VÄLJENDUSJÕUD, 1 EKAP (26 tundi)

Õppesisu

Eneseteadlikkus ja identiteet; suuline ja kirjalik eneseväljendus; emotsioonide väljendamine ja kommunikatsioon; argumenteerimine ja veenmisoskus; väljendusviiside mitmekesisus ja loovus; enesekehtestamine, refleksioon ja enesehindamine

Alateemad:

- Keele omandamisele ja analüüsimisele keskendumine.
- Oma kirjutajahääle ehk omanäolise minapildi (identiteedi) leidmine.
- Keelevahendite rolli mõtestamine suhtluseesmärgi saavutamisel.
- Keele rolli, funktsioonide ja tähenduse tutvustamine ühiskonnas ning suhtluses.
- Oskust kinnistamine teha kokkuvõtteid ja järeldusi mõttevahetuste ja väitluste põhjal.
- Õpingutele ja tööle kandideerimiseks vajalike dokumentide koostamise oskuse kinnistamine.
- Eri suhtlusolukordades sobivate suhtluseesmärkide ning keeleliste vahendite mõistmine ja kasutamine.
- Eesmärgipärase tehisaru kasutamise oskuse kinnistamine tekstide koostamisel.
- Tüüpilised stiili- ja sõnastusvead.
- Kirjutamise eesmärk, teksti aineistik, materjali kogumine ja süstematiseerimine.
- Teksti ülesehitus ja selle sidusus. Lõigu ülesanne.
- Arutleva teksti kirjutamine alusteksti põhjal.

- Oma teksti toimetamine ja pealkirjastamine.
- Kokkuvõtte ja referaadi kirjutamine.
- Teabeotsing.
- Seotud ja sidumata tekstid (nimestikud, tabelid, graafikud).
- Lihtsamad tarbetekstid.
- Õigekirjaoskuse parandamine ja kinnistamine.

LUGEMISEST ARUTLEMISENI, 1 EKAP (26 tundi)

Õppesisu

Tekstide mõistmise ja lugemisoskuse arendamine; tekstide kriitiline analüüs; argumenteerimisoskuse arendamine; suulise ja kirjaliku arutlusoskuse arendamine; kriitilise mõtlemise ja argumenteerimise tehnikad; näidistekstide analüüs ja arutelud; argumentide ja väidete selge sõnastamine; refleksioon ja tagasiside

- keskendub teksti mõistmise arendamisele, aitab õppijal parandada lugemisoskust ja mõista erinevaid tekstitüüpe (ilukirjandus-, akadeemiline või meediatekst);
- arendab kriitilist mõtlemist ning oskust hinnata ja analüüsida loetud teksti (teksti v autori seisukohad, eesmärgid, argumendid);
- parandab argumenteerimisoskust, oma seisukohtade täpset sõnastamist, näidete leidmist, lõppjärelause tegemist;
- arendab arutlusoskust nii suuliselt kui ka kirjalikult, oma seisukohtade selget põhjendamist, kuulamist ja vastamist küsimustele.

- Ilukirjanduse põhiliigid. Kirjandusvoolud.
- Autori koht ajas, traditsioonis, rahvuskirjanduses.
- Kirjandusteose ja lugeja suhe. Lugejaoskused: teadlik lugeja ja tema isiklik elukogemus, põlvkondlik ja sotsiaal-kultuuriline kuulumus.
- Proosateksti analüüs ja tõlgendamine.
- Lemmikraamat.

MINA JA PÄRIMUS, 1 EKAP (26 tundi)

Õppesisu

Pärimuse ja kultuuripärandi (folkloori) mõistmine; pärimusel põhinev kirjandus; antiikmüüdid, eestlaste mütoloogiline maailmapilt; piiblilood; kultuuriline järjepidevus;

mütoloogiline maailm ja selle tõlgendamine; eesti rahvapärимuse uurimine; kultuuri ja pärimuse tähendus tänapäeval

- Oma pärimuslike juurte mõistmine ja märkamine.
- Kultuurilise järjepidevuse mõistmine
- Pärimusel põhineva kirjanduse tutvustamine.
- Antiikmüüdid ja eestlaste mütoloogiline maailmapilt.
- Tuntumate piiblilugude tutvustamine.

Mõisted: arhetüüp, eepos, müüt, pärimus, mütoloogia, folkloor, muistend, muinasjutt, rahvaluule lühivormid, pajatus, usund ja kombestik, rahvalaul, kangelane, antikangelane, tüvitekst

Soovitavaid teoseid ja autoreid: A. Kivirähk („Rehepapp”, „Mees, kes teadis ussisõnu”), Fr. R. Faehlmann („Müütilised muistendid”), piibel, M. Under („Tuudaimimarjad”), antiikmütide raamatud (nt „Vanakreeka muistendid ja pärimused”), „Kalevipoeg” ja „Kalevala”, Fr. R. Kreutzwald („Eesti rahva ennemuistsed jutud”) jm muinasjuttude, muistendite kogud; J. Kunder ja J. Kaus „Imelik peegel”; A. H. Tammsaare („Põrgupõhja uus Vanapagan”), eesti pärimusraamatud (nt R. Hiemäe „Eesti rahvatarkused”, M. Kõivupuu teosed); V. Mikita, D. Kareva („Sa pole üksi”), A. Gailit, A. Kitzbergi „Libahunt”; J. Liiv („Nõia tütar”)

MINA JA KIRJANDUSE PÕHILIIGID I ja II, 2 EKAPit (52 tundi)

Õppesisu

Kirjanduse põhiliigid (eepika, lüürika, dramaatika); stiili- ja kõnekujundid; romaan ja novell; kirjanduse põhimõisted: aegruum, tegelane, vaatenurk; tõlgendamine ja analüüs; võrdlemine ja süntees, tekstiloom (ka alustekstidega); seisukoha kujundamine

Kursus

- tutvustab kirjanduse kolme põhiliiki ning tähtsamaid žanre;
- suunab keele ja kirjanduse põhiliigi seoseid märkama;
- tutvustab olulisi poeetilisi väljendusvahendeid (stiili- ja kõnekujundeid);
- õpetab analüüsima sügavuti romaani ja novelli;
- õpetab kirjanduse mõisteid : aegruum, vaatenurk, tegelane, ülesehitus;
- tutvustab nüüdisaegset eesti kirjandust;
- arendab tõlgendus- ja analüüsioskust;
- arendab võrdlemis- ja sünteesimisioskust;

- õpetab kujundama seisukohta, argumenteerimist; - õpetab kasutama tekstiloomes alustekste. Mõisted: eepika, draamatika, lüürika, värss ja riim, poeetilised väljendusvahendid, romaan, novell, miniatuur, narratiiv, süžee, faabula, aegruum, vaatenurk, tegelane, ülesehitus Soovitavaid autoreid: L. Koidula, Fr. Tuglas, E. Vilde, O. Luts, M. Algius, U. Vadi, P.-E. Rummo, T. Önnepalu, M. Traat, B. Alver, V. Luik, L. Tungal, J. Kaplinski AJASTUTE MAAILMAS I ja II, 2 EKAPit (52 tundi) Õppesisu Kirjanduse ja kultuuri ajalooline ülevaade; maailmakirjanduse suurteosed; kirjandus ja ajastu kontekst; poeetilised väljendusvahendid; analüüs ja tõlgendamine, võrdlemine ja seosed; kirjanduse põhimõisted; loominguline ja kriitiline kirjutamine Kursus - keskendub maailmakultuuri arengule (antiigist postmodernismini); - tutvustab maailmakirjandust; - arendab oskust mõista kirjandusteost ajastu kontekstis; - kordab poeetilisi väljendusvahendeid; - arendab analüüsi- ja tõlgendamisoskust; - arendab võrdlemisoskust ning seoste loomise oskust (ajastu ja sel ajal sündinud loomingu vahel); - õpetab tekstianalüüsis kasutama kirjanduse põhimõisteid. Mõisted: eepos, mütoloogia, renessanss, barokk, klassitsism, romantism, realism, naturalism, modernism, postmodernism, futurism, eksistentsialism, allegooria, sümbol, iroonia, arhetüüp Soovitavaid teoseid ja autoreid: Sophoklese „Kuningas Oidipus”, W. Shakespeare’i „Romeo ja Julia”, „Hamlet”, G. Boccaccio „Dekameron”, Molière’i näidendid, J. W. Goethe „Noore Wertheri kannatused”, J. Austini „Uhkus ja eelarvamus”, G. Flaubert’i „Madama Bovary”, E. A. Poe, H. Ibsen, E. M. Remarque ’i teosed, F. S. Fitzgeraldi „Suur Gatsby”, G. Orwelli	
--	--

„1984”, A. Camus’ „Katk”, F. Kafka „Metamorfoos”, O. Wilde, K. Hamsun, P. Coelho, A. Huxley; L. Koidula luule, E. Vilde, A. H. Tammsaare, M. Traat, Siuru liikmete looming, J. Kross, M. Unt, kassetipõlvkonna looming.

KIRJANDUS PILDIS JA HELIS, 1 EKAP (26 tundi)

Õppesisu

Kirjanduse ja teiste meediumite seosed; teatrietendused ja filmid, kuuldemängud; meedia ja kirjandus; loovkirjutamine erinevates žanrites ja meediumites; meediumite mõju kirjandusele ja kultuurile; loominguline tekst looming ja kohandused; praktilised loovtööprojektid

Kursus

- suunab märkama ja mõistma seoseid kirjanduse ja teiste meediumite vahel;
- julgustab külastama nii teatrietendusi kui filmiseansse;
- tutvustab erinevaid kuuldemänge;
- tutvustab meedias avaldatud retsensioone, aramuslugusid, teose tutvustusi;
- õpetab kirjutama arvustust, teose tutvustust;
- õpetab loovalt kirjutama tekste ühest žanrist teise (nt uudisest luuletus).

Mõisted: meedium, etendus, film, kuuldemäng, meediakriitika, arvustus, stsenaarium, koomiks, narratiivne struktuur, visuaalne lugu, audiovisuaalne keel, dialoog, monoloog, sümbol, metafoor, filmikeel, helikujundus, episood, performatiivsus, stiil

Soovitavaid autoreid, kelle teostest on erinevaid töötlusi: L. Koidula, E. Vilde, A. H. Tammsaare, A. Kitzberg, O. Luts, Fr. Tuglas, J. Liiv, M. Unt, L. Tungal, A. Gailit, J. Kross, P.-E. Rummo, M. Traat, A. Kivirähk, M. Algas, U. Vadi, H. Runnel, B. Alver, J. Tätte, M. Karu, S. Henno, Shakespeare, A. Christie, A. Conan Doyle, J. Kaus ja I. Koff („Stiiliharjutused”).

ENESETEADVUS JA KIRJANDUS, 1 EKAP (26 t)

Õppesisu

Eneseteadvuse ja kirjanduse seosed; eesti kirjanduse tüvitekstid; identiteedi kujunemine eri ajastutel; eestlaste väärtusmaailm; ühiskondlikud teemad, loovkirjutamine, diskussioon

Kursus

- suunab märkama ja mõistma iseenda kohta kirjanduses;
- tutvustab eesti kirjandust, selle tüvitekste;
- suunab leidma teostest enda ja kollektiivse identiteediga seotud teemasid;
- õpetab analüüsima ja tõlgendama erinevate identiteedivormide kujutamist erinevatel ajastutel;
- õpetab märkama väärtusmaailma muutumist;
- õpetab arutlema loetud teoste või teosekatkendite üle, märkama neis ühiskondlikke teemasid ja probleeme;
- arendab loovat kirjutamisoskust.

Mõisted: autobiograafia, kollektiivne identiteet, mina ja teine, identiteedikriis, eneseotsing, mälukirjandus, looduslühirika, minapilt, nihilism.

Soovitavaid teoseid ja autoreid: „Kalevipoeg”, U. Vadi; M. Mutt; M. Unt; L. Tungal; V. Luik; J. Liiv; M. Under; J. Viiding, K. Ehin; J. Kross; M. Traat; S. Oksanen; E. Toona, M. Raud, J. Kaplinski („Isale”), J. Ashilevi („Kehade mets”), K. Hellerma („Lõokeselumi”), A. Pervik („Miniatuurid mälupõhjast”), M. Saat, A. Hvostov, S. Grigorjeva, J. Teller („Mitte midagi”), C. Travnicek („Ketsid”), J. Green („Kilpkonnad alla välja”), M. Haig („Kesköö raamatukogu”), V. Woolf („Oma tuba”), A. Camus („Võõras”), M. Atwood („Kassisilm”), H. Hesse („Stepihunt”), G. Orwell („1984”), elulooraamatud, Põhjamaade kirjandus

MINA JA MAAILM MINU ÜMBER, 1 EKAP (26 tundi)

Õppesisu

Kirjandus ja ühiskond; kirjanduse mitmekesisus; tekstide kriitiline analüüs; inimese ja ühiskonna seosed; tulevik ja kirjandus; tsensuur

Kursus

- aitab suhestuda ümbritseva maailmaga, mõtestada ümbritsevat;
- käsitleb olulisi teoseid, mille kaudu uuritakse inimeste ja ühiskonna vahelist seost;
- õpetab kriitiliselt analüüsima ja tõlgendama tekste ajaloolises, sotsiaalses, poliitilises ja kultuurilises kontekstis;
- suunab kirjanduse kaudu arutlema tulevikuühiskonna üle.

Mõisted: romaan, essee, kiri, reisikiri, memuaar, allegooria, alltekst, kontekst, grotesk, ideoloogia, pagulus, inimõigus, võrdõiguslikkus, utoopia, realism, naturalism, düstoopia, punkluule, räpp				
Soovitatavaid teoseid ja autoreid: A. H. Tammsaare, Fr. Tuglas, J. Krossi „Keisri hull”, A. Viirlaidi „Ristideta hauad”, V. Luige „Seitsmes rahukevad”, J. Liiv, J. Kausi „Hetk”, U. Vadi „Kuidas me kõik reas niimoodi läheme”, A. Hvostovi „Sillamäe passioon”, M. Saadi „Lasnamäe lunastaja”, M. Muti „Eesti ümberlõikaja”, T. Önnepalu „Paradiis”, „Kaplinski ja Önnepalu kirjad”, A. Kõomägi „Lui Vutoon”, M. Alguse „Kontakt”, A. Kivirähki „Ivan Orava mälestused”, E. Toona Gottschalki „Pagulusse. Lugu elust, sõjast ja rahust”, A. Alliksaar, I. Koffi „Asjaõigusest”, R. Raud, P. Raud, Mudlum, P. Jaaks, S. Grigorjeva; E. Zola, R. Bardbury, G. Orwell, M. Atwood, C. Travniceki „Ketsid”, S. Larssoni „Lohetätoveeringuga tüdruk”, J. Saramago „Pimedus”, jaapani kirjandus (S. Murata „Inimene helendavast klaaskastist”, T. Kawaguchi „Enne, kui kohv jahtub”, Yoko Ogawa „Kustunud mälestuste saar”), elulooraamatud, reisikirjad.				
Õpilase iseseisev töö		Õpilane: • Analüüsib oma kasutatavat (neti)sõnavara. • Leiab sõnaraamatutest uudissõnade tähenduse; otsib vastavaid uudissõnu meediast. • Kirjutab rollist lähtuvalt: kirjutatakse mõne tegelase keele- või sõnavarakasutusest (pankur, ärimees, talunik, tegelane kirjandusest). • Teeb õpitu kohaselt stiili- ja sõnastusharjutusi. • Otsib meediast ja reklaamidest sõnastus-, sõnakasutus- ja stiilivigadega lauseid. • Harjutab eeskujude toel kokkuvõtte kirjutamist. • Kirjutab alusteksti põhjal arutluse. • Koostab rühmatööna stendi etteantud teemal või vabal valikul. • Koostab lihtsama tabeli või graafiku päevakajaliste andmete kohta või oma õpperühmas tehtud küsitluse põhjal. • Koostab motivatsioonikirja. • Kirjutab arvamuseartikli, väidete tõestamine, vastuväidete esitamine, kokkuvõtte tegemine. • Nimetab ja eristab meediateksti üldtunnuseid: liigid, meediakanalid, allikad ja allikakaitse jm meediaga seotud • Tunneb meediatekstide tüüpe ja oskab neid analüüsida. • Reflekteerib oma suhet kirjandusega ja koolis õpituga. • Oskab ilukirjandusteksti (loetud raamatut) analüüsida ja/või tõlgendada. • Kirjutab essee: arutleb teose probleemide ja väärtushinnangute üle, toob sobivaid näiteid tekstist ja oma elust • Kirjutab loovteksti etteantud/vabalt valitud žanris ja teemal		
Hindekriteeriumid		Rahuldav	Hea	Väga hea

	Õpilane on saavutanud kõik õpiväljundid vähemalt lävendi tasemel. Lävend loetakse saavutatuks, kui õpilase töö tulemuslikkus on vähemalt 75%	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite mõtestatud ja eesmärgipärane kasutamine. Õpilase töö tulemuslikkus on vähemalt 75—85%	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite iseseisev, eesmärgipärane ja loov kasutamine. Õpilase töö tulemuslikkus on 90—100%
Hindamisülesanded ja -meetodid:	1. Praktilised harjutused. 2. Teksti analüüs. 3. Loovtöö. 4. Arutlus. 5. Rühmatöö. 6. Meediateksti kirjutamine. 7. Teksti toimetamine ja stiilivigade parandamine. 8. Kokkuvõtte kirjutamine. 9. Tabelite ja diagrammide analüüs. 10. Essee kirjutamine. 11. Kirjandusteostel põhinevate filmide arutelu		
Mooduli kokkuvõtva hinde kujunemine	Moodul hinnatakse eristavalt vastavalt õpiväljundite juures toodud hindamiskriteeriumitele õpiväljundite tulemuse aritmeetilise keskmisena. Õppetöö käigus rakendatakse kujundavat hindamist. Võtmepädevusi hinnatakse integreeritult mooduli õpiväljundite ja kokkuvõtva hindamise juures. Õppija iseseisev töö hinnatakse mitteeristavalt. Kokkuvõtva hinde kujunemise aluseks on sooritatud arvestuslike tööde hinded. Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb, kui kõik õpiväljundid on saavutatud vähemalt lävendi tasemel.		
Õppematerjalid	Pärast 2015 ilmunud õppematerjalid Helin Puksand, Margit Ross. Johannes 1. Gümnaasiumi eesti keele õpik. Koolibri. Reet Bobõlski, Margit Ross. Johannes 2. Gümnaasiumi eesti keele õpik. Koolibri. Madli Kumpas, Margit Ross, Argo Mund. Johannes 3. Gümnaasiumi eesti keele õpik. Avita. Helin Puksand, Margit Ross. Johannes 1. Gümnaasiumi eesti keele töövihik. Koolibri. Reet Bobõlski, Margit Ross. Johannes 2. Gümnaasiumi eesti keele töövihik. Koolibri. Madli Kumpas, Margit Ross, Argo Mund. Johannes 3. Gümnaasiumi eesti keele töövihik. Koolibri. Monika Undo. Johannese harjutuskool. Loovkirjutusülesannete vihik. Koolibri. Anna Verschik jt. Keel ja ühiskond. 2017. Maurus.		

Ivika Hein, Krista Mägi, Piibe Leiger, Tiiu Puik. Keelemeel. Eesti keele käsiraamat keeleõppijale. Maurus.
 Eve Tisler, Lauri Tankler. Meedia ja mõjutamine. Maurus.
 Alli Lunter. Lugemisest kirjutamiseni. Eesti keele riigieksami töövihik. Koolibri.
 Aili Kiin, Alli Lunter. Gümnaasiumi eesti õigekeele vihik. Koolibri.
 Katre Talviste. Sõnakunsti kuju. Õpik gümnaasiumile I (Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine). Avita.
 Katre Talviste. Sõnakunsti sammud. Õpik gümnaasiumile II (Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses, I osa). Avita.
 Kirsi Rannaste, Katre Talviste. Sõnakunsti jäljed. Õpik gümnaasiumile III (Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses, II osa). Avita.
 Jan Kaus. Kirjandus ja ühiskond. 2017. Maurus.
 Jan Kaus. 20. sajandi kirjandus. 2015. Maurus.

Enne 2015 ilmunud õppematerjalid

Mihkel Rebane, Maailmakirjandus kutseõppeasutustele, 2004
 Katrin Kalamees, Maailmakirjandus. Antiik. Keskaeg. Renessanss. Gümnaasiumiõpik, 2010
 Katrin Kalamees, Maailmakirjandus. Antiik. Keskaeg. Renessanss. Töövihik, 2010. Avita.
 Katrin Kalamees, Maailmakirjandus XVII–XIX sajand. Gümnaasiumiõpik, 2009 Avita.
 Katrin Kalamees, Maailmakirjandus XVII–XIX sajand. Töövihik, 2009 Avita.
 Igor Šaitanov, Maailmakirjandus. 19. sajand. Gümnaasiumiõpik, 2006
 Katrin Kalamees, Maailmakirjandus. Antiik. Kreeka. Rooma. Tekstid, 2007. Avita.
 Katrin Kalamees, Maailmakirjandus. Keskaeg. Renessanss. Tekstid, 2008. Avita.
 Katrin Kalamees, Maailmakirjandus. Barokk. Klassitsism. Valgustus. Tekstid, 2008 Avita.
 Sirje Nootre. Kirjanduse kõnetus. Õpik gümnaasiumile. 2012. Avita.
 Sirje Nootre. Kirjanduse kõnekus. Töövihik gümnaasiumile (GTR), I osa. 2012. Avita.
 Sirje Nootre. Kirjanduse kõnekus. Töövihik gümnaasiumile (GTR), II osa. 2013. Avita.
 Koostanud Heily Soosaar. Kirjandusõpetus gümnaasiumis I. 2006. Avita.
 Koostanud Märt Hennoste. Eesti kirjandus tekstides. Lugemik keskkoolile, I ja II. Avita.
 Käsitletavat teosed
 Käsitletavate teoste ekraniseeringud
 Õpetajate koostatud õppematerjalid
 Valik audiomaterjale

- <https://jupiter.err.ee/kuuldemangud>

	• https://jupiter.err.ee/raadioteater • https://tasku.delfi.ee/audiobooks • https://digiread.ee/ • https://keskraamatukogu.ee/meilt-saab-laenata-eestikeelseid-e-audioraamatuid/ • https://www.veebiraamatukogu.ee/ Valik audiovisuaalmaterjale • https://www.youtube.com/playlist?list=PL2CeAqgC-1UTxqjc0KKjsjglcuuEYVtiX3 • https://videops.ee/ • https://videops.ee/uncategorized/milliseid-oppematerjale-videopsil-juba-on/ • https://eki.ee/uudised/?kategoria=video • https://arhiiv.err.ee/audio/seeria/keelesauts • https://jupiter.err.ee/1038311/eki-keelekillud • https://www.efis.ee/et/Andmebaas
--	--

KOHUSTUSLIKU ÜLDHARIDUSÕPINGU MOODULI RAKENDUSKAVA						
Sihtrühm	Õppija, kes on omandanud põhihariduse või põhihariduse tasemele vastavad kompetentsid					
Õppevorm	Statsionaarne koolipõhine õpe					
Moodul nr 1a	Eesti keel teise keelena ja kirjandus	Mooduli maht 14 EKAP				
		Tunde kokku	T	P-töö	PR	Is-töö
		364	280	-	-	84
Nõuded mooduli alustamiseks	Omandatud põhiharidus ja soovitatavalt eesti keele oskustase B1.					
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit ning omandab eakohase keeleoskuse, mis võimaldab tal jätkata õpinguid eesti keeles, osaleda aktiivselt ühiskonnaelus ja tulla edukalt toime tööturul. Õpilane mõistab eesti keele ja kirjanduse rolli rahvusliku, riikliku ja isikliku identiteedi aluse ja kultuuri osana.					
Märkus:	Kui õpilane on põhihariduse omandanud eesti keelest erineva õppekeelega koolid või klassis ja vajab tuge eesti keeles õpingute jätkamisel võib mooduli „Keel ja kirjandus“ õppe asendada „Eesti keel teise keelena ja kirjandus“ õppega. Õpe põhineb tekstikesksel keele- ja kirjandusõpetusel ning keeleõppe raamdokumendi nõuetel. Kasutatakse eesti keel teise keelena õppemetoodikat, erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Rõhk on nii suulise kui kirjaliku teksti mõistmisel, analüüsil ja tõlgendamisel ning väljendusoskuse arendamisel nii suuliselt kui kirjalikult. Tekstitoimingud hõlmavad funktsionaalset					

	lugemist, arutlemist, kriitilist hindamist, stiilivahendite analüüsi ja praktilist rakendamist tekstiloomes, kasutades trükitud ja digitaalseid keeleressursse.
Õpiväljundid	Hinde- ja hindamiskriteeriumid
Õpilane:	Õppija sooritus vastab lätendile, kui õpilane:
1) Mõistab eri liiki eestikeelseid tekste ning eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet	Hindamiskriteeriumid Õpilane • mõistab kõneleja keelt, suudab jälgida pikka mõttevahetust; • tunneb ära erinevad tekstitüübid, levinumad kõnekujundid ja idioomid; • tabab ja toob välja iga vestleja peamõtte arutelus; • saab aru pikkadest eri laadi tekstidest, kui on võimalik lugeda korduvalt ja kasutada teabeallikaid; • valib sobivaid teatmeallikaid teksti paremaks mõistmiseks; • loeb iseseisvalt eri laadis ja žanris tekste, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise eesmärgist; • kasutab keelt loomulikult, paindlikult ja tulemuslikult enamikus suhtlusolukordades
2) Arendab oma loovvõimeid, kirjutab ja esitab eri tüüpi ning eri žanris tekste, tuginedes vajadusel asjakohastele alustekstidele	• loob erinevaid tekstitüüpe, mille arutluskäik on loogiline, tekst sidus ja teemakohane, kokkuvõtte sobiv; • valib ja kasutab etteantud teemale kohaseid argumente; • kirjeldab tegevusjuhiseid ja teenuste tutvustusi; • koostab põhjaliku ülevaate pikkadest ja keerukatest artiklitest, erinevatest abstraktsetest tekstidest, andes edasi teksti mõtte ja autori arvamuse; • kasutab tekstiloomes ja esitlemisel vajadusel sobivaid digivahendeid; • rakendab teksti tüübist ja teemast lähtuvalt sobivat tooni, stiili ja registrit; • väljendab oma seisukohta loetu, kuuldu ja nähtu üle ning valib selleks sobiva keelekasutuse ja teksti liigi; • vahendab kogemusi ning osaleb ühisarutelus loetud ja vaadatud teoste üle, tuues asjakohaseid näiteid;
3) Väljendub latusalt, korrektselt ja mõjusalt mitmesugustel üldistel ning õpinguid, tööd ja vaba aega puudutavatel teemadel, sidudes mõtteid selgelt nii suulises kui kirjalikus tekstis, suheldes koostöiselt nii tava- kui digikeskkonnas	• osaleb arutelus, väitleb abstraktsetel teemadel, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd; • suhtleb erinevatel teemadel, juhib vestlust ja annab tagasisidet; • kohaneb mitmesugustes suhtlusolukordades ja valib sobivad -strateegiad; • hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult; • mõistab vestluskaaslaste väljendatut üksikasjalikult; • tuleb toime läbirääkimistega avalikus, töö- ja hariduselus;

4) Kasutab spontaanses suhtluses grammatiliselt õiget keelt ega pea sõnumit eriti lihtsustama, valib olukorrale sobiva registri	
5) Suudab suhtlust tõhusalt vahendada ja toetada, kohandades oma väljendusviisi, ning arutelu edasi arendada, esitades küsimusi	• juhib suurema pingutuseta vestlust tuttavalt teemal; • tõlgendab diagramme, jooniseid ja tabeleid, annab edasi neis sisalduvat infot; • suudab selgelt edasi anda tekstide ja visuaalide mõtet; • muudab oma väljendusviisi vastavalt suhtluskaaslase vajadustele ja tasemele; • teeb märkmeid, esitab arusaamatuste korral lisaküsimusi ja vastab küsimustele; • tõlgib mõtteid ja arutelusid eesti keelest teise keelde ja/või vastupidi nii, et säilib algteksti mõte; • koostab kokkuvõtteid ja teeb kokkuvõtlikke märkmeid (loeng, telesaade, ettekanne jms); • sõnastab loetud teksti ümber, refereerib nii kirjalikust kui ka suulisest allikast saadud infot, austades intellektuaalset omandit, kasutab korrektset viitamist.
6) Kujundab eesti keele ja kirjanduse abil enda identiteeti, mis võimaldab enesejuhtimist, eneseanalüüsi ning ühiskonna ja kultuuri mõistmist ja nendes osalemist	• seostab eesti keele- ja kirjandusnähtusi ühiskondliku ja kultuurilise kontekstiga; • selgitab eesti keele ja kirjanduse rolli kultuuri kandjana ja avaliku suhtluse vahendajana; • nimetab ja analüüsib juhendamisel eesti kultuurile ja eestlaste identiteedile olulisemaid tüvitekste, -teoseid; • seostab teose (sh film ja näidend) või teksti sündmustikku, tegelasi ja konteksti isiklike kogemustega; • koostab selgeid, üksikasjalikke kirjeldusi ning ettekandeid huvi- ja erialavaldkonna teemadel; • kohaneb mitmesugustes, sh võõrastes suhtlusolukordades ja oskab valida suhtlemiseks sobivaid strateegiaid.
7) Suhestab nii eesti kui maailma kirjanduse teoseid erinevate eluvaldkondade ja iseendaga	• loeb õpingute ajal tervikteoseid, valides mitmekesisest lugemismaterjali vastavalt huvidele, soovidele ja vajadustele; • esitab küsimusi ja vastab loetu põhjal küsimustele, mõistes ka teoste allteksti ja kujundlikku keelt; • kasutab eri tekstide puhul erinevat lugemisstrateegiat; • tõlgendab teost kirjandusloolisest kontekstist lähtuvalt; • nimetab kirjanduse põhižanre, nende tunnuseid, ülesehitust ja tõlgendusvõimalusi ning olulisemaid esindajaid; • kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid; • eristab tekstinäidete põhjal žanre ja kujutamisi viise, • võrdleb teoste sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust, kasutades oma väidete kinnitamiseks tekstinäiteid; • avaldab ja põhjendab oma arvamust loetu kohta, kasutades oma väidete kinnitamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; • täidab ülesandeid eesmärgipäraselt ja koostööd tehes.

Teemad ja alateemad

Õppemeetodid

Inimene ja ühiskond. Inimene kui looduse osa, eluring, tasakaal inimese ja looduse vahel, loodushoidlik, inimsõbralik ja tervislik eluviis, inimese kordumatu eripära ja loomus, väärtushinnangud, vaated, inimsuhted (isiklikud, emotsionaalsed ja sotsiaalsed), ettevõtlikkus, perekond, hovid ja koduloomad, erinevad inimesed ja rahvad, suhtlusvahendid, loomulik keel ja kehakeel, majanduselu tõusud ja mõõnad, heaoluühiskond, erivajadustega inimesed, koolivägivald jms. Tehnoloogia ja infoühiskond. Meedia ja selle usaldusväärsus, ajakirjandus kui neljas võim, sotsiaalmeedia, tehisaru, interneti ohud, tehnoloogilised rakendused igapäevaelus, reklaamid ja sotsiaalmeedia jms. Eesti ja maailm. Eesti riik ja rahvas, geograafiline asend ja kliima, rahvastik, mitmekultuuriline ühiskond, riigikaitse ja omariiklus, riigikogu ja valitsus, president, valimised, eesti keel ja meel, Eesti ja muu maailm, poliitika ja aktuaalsed sündmused jms. Kultuur ja looming. Kodukoha lugu, rahvuslik identiteet, kultuuritraditsioonid, kultuur kui looming – kirjandus, arhitektuur, kujutav kunst, helilooming jne; rahva ajalooline kultuurimälu, erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused, rahvapärимused jms Loodus ja elukeskkond. Säästlik eluviis, elutingimused erineva kliima ja rahvastusega aladel, sotsiaalsed hüved ja nende kättesaadavus, sotsiaalne miljö, mitmekultuuriline ühiskond, loodushoid jms. Haridus ja töö. Elukestev õpe, riiklikud ja eraõppeasutused, koolikeskkond ja traditsioonid, edasiõppimisvõimalused Eestis ja välismaal, teadlik eneseteostus ja motivatsioon, elukutsevaliku võimalused ja ohud, karjääri planeerimine, tööle kandideerimine, tööintervjuu ja vajalikud dokumendid, jätkusuutlik ettevõtlus, töötus, vastutustundlik suhtumine oma ja teiste töösse, töötaja ja tööandja õigused ja kohustused, ametiühingud, töö ja puhkus, suhted töökollektiivis jne. 1. õppeaasta Teemad: Mina keeleõppijana. Mina ja eakaaslased. Mina ja keskkond (sh digikeskkond). Tervis. Mina ja maailm: Kultuur ja ühiskond. Mitmekeeleline ja -kultuuriline Eesti. Õpioskuste kinnistamine, koostöö ja loovuse arendamine (iseseisvad tööd, projektid) Suhtlus: erinevate suhtlusstrateegiate harjutamine, suhtlusregistrid. Kirjalik ja suuline suhtlus. Sõnavaraõpetus: õpilase aktiivse sõnavara laisendamine ja sõnakasutuse aktiveerimine, konteksti sobiva sõna valik Grammatika: põhikoolis omandatud baasteemade (käänded, ajad, infinitiivid, kõneviisid, rektsioon jm) kordamine. Valikulised pärimus- ja rahvaluulevormide (nt müüdid, muistendid, rahvalaulud) sümbolite ja arhetüüpide käsitlemine kultuurilises kontekstis. Tekstitõlgenduse ja oma arvamuse kujundamise oskuse arendamine lihtsate kirjandustekstide abil. 2. õppeaasta Teemad: Mina ja tööelu. Suhtlemine töökeskkonnas. Kirjalikud ja suulised tekstid erialases kontekstis. Ametlik suuline ja kirjalik eneseväljendus (tööintervjuu, alulookirjeldus, kirjad, taotlused, aruanded) Minu kogukond: kogukonna ajalugu, sidemed. Mina ja seadused: Eesti ühiskond ja õigussüsteem. Mina ja kunst: Eesti kujutav ja filmikunst.	Loeng, dialoogid, raamatu lugemine, arutelu, demonstratsioon, illustratsioon, piltide, tabelite, filmide ja/või telelavastuste vaatamine ja analüüs; audiovisuaalsed meetodid; ümberpööratud klassiruumi meetod; aktiivõppemeetodid; individuaalne õpe; mängustamine; praktilised harjutused kirjutamisoskuse ja loovuse arendamiseks; loovkirjutamine; funktsionaalne lugemine ja tekstianalüüs, idee- ja mõistekaardid, allikakriitiline töö kirjalik ja suuline harjutamine, õppekäigud.
---	--

Meedia rolli ja digitaalse eneseväljenduse võimalused, erinevate meediatekstide analüüs ning argumenteerimis- ja arutlusoskuse arendamine. Kirjanduse seosed visuaalsete ja heliliste meediumitega ning arendatakse loovkirjutamisoskuse arendamine.			
3. õppeaasta			
Teemad: Ma õpin kogu elu: Kõrgharidus Eestis. Edasised haridus- ja karjäärivõimalused. Mina ja keel: Ametlik ja mitteametlik keelekasutus. Kõnekeel ja släng. Murdekeel. Suuline eneseväljendus ja esinemisoskus. Keerukamad tekstid ja argumenteerimine. Kõne ja ettekande pidamine. Mina kui kodanik: Eesti tööseadusandlus ja kodanikuõigused. Tekstiloomest ja keele stiilivõimalustest süvitsi õppimine, eneseväljenduse ja veenmisoskuse arendamine, kirjanduse ja kultuuri ajaloolise arengu käsitlemine, ühiskonna ja kirjanduse seoste uurimine ning tekstide analüüsimine eri ajastu ja konteksti valguses.			
Õpilase iseseisev töö	Õpilane koostab ja täiendab kogu õppeprotsessi vältel keeleõppemappi harjutustööde, sõnakaartide jms-ga.		
Hindekriteeriumid	Rahuldav	Hea	Väga hea
	Õpilane on saavutanud kõik õpiväljundid vähemalt lävendi tasemel. Lävend loetakse saavutatuks, kui õpilase töö tulemuslikkus on vähemalt 75%	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite mõtestatud ja eesmärgipärane kasutamine. Õpilase töö tulemuslikkus on vähemalt 75—85%	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite iseseisev, eesmärgipärane ja loov kasutamine. Õpilase töö tulemuslikkus on 90—100%
Hindamisülesanded ja -meetodid:	Õpilane: 1. Praktilised harjutused. 2. Teksti analüüs. 3. Loovtöö. 4. Arutlus. 5. Rühmatöö. 6. Testid saavutatu hindamiseks.		
Mooduli kokkuvõtva hinde kujunemine	Moodul hinnatakse eristavalt vastavalt õpiväljundite juures toodud hindamiskriteeriumitele õpiväljundite tulemuse aritmeetilise keskmisena. Õppetöö käigus rakendatakse kujundavat hindamist. Võtmepädevusi hinnatakse integreeritult mooduli õpiväljundite ja kokkuvõtva hindamise juures. Õppija iseseisev töö hinnatakse mitteeristavalt. Kokkuvõtva hinde kujunemise aluseks on sooritatud arvestuslike tööde hinded. Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb, kui kõik õpiväljundid on saavutatud vähemalt lävendi tasemel.		
Õppematerjalid	Mare Kitsnik. “Sõnajalaõis. B2.1. Gümnaasiumi eesti keel kui teine keel” 1. osa. https://www.opiq.ee/Kit/Details/303		

Mare Kitsnik. "Sõnajalaõis. B2.2. Gümnaasiumi eesti keel kui teine keel" 2. osa. <https://www.opiq.ee/Kit/Details/305>
 Mare Kitsnik. "Eesti keele õpik. B1, B2".
 Mare Kitsnik. "Eesti keele töövihik. B1, B2".
 Mare Kitsnik. "Eesti keele õppekomplekt vene õppekeeleaga kutsekoolile: kuulamistestid".
 Mare Kitsnik, Leelo Kingisepp „Avatud ukseid. Eesti keele õppekomplekt kesk- ja kõrgtasemele“ (põhiõpik)
 Mare Kitsnik, Martin Ehala „Praktiline eesti keel teise keelena. B2, C1“
 Aino Siirak, Anneli Juhkama „Süvenda ja täienda eesti keele oskust“
 Mall Pesti. "K nagu Kihnu. Eesti keele õpik"
 Inga Mangus, Merge Simmul „Minu eesti keel“
 Helena Metslang „Juhend iseseisvaks keeleõppeks“
 Helis Oidekivi-Kosapoeg. "Valmistu eksamik 2024. Eesti keel teise keelena : riigieksam ja B2 taseme eksam"
 Helis Oidekivi-Kosapoeg. "Harjuta eesti keelt teise keelena - 30 kuulamis- ja 30 lugemisülesannet"
 Elina Peial. "Eesti keel tasemele B2, C1"
 Helin Puksand, Margit Ross. "Johannes 1. Gümnaasiumi eesti keel". <https://www.opiq.ee/Kit/Details/299>
 Reet Bobõlski, Margit Ross. "Johannes 2. Gümnaasiumi eesti keel". <https://www.opiq.ee/Kit/Details/314>
 Madli Kumpas, Argo Mund, Margit Ross. "Johannes 3. Gümnaasiumi eesti keel". <https://www.opiq.ee/Kit/Details/370>
 Märt Hennoste "Tekstiõpetuse õpik"
 Greta Varts „Kirjandus ja film“ e-õpik, 2016 Maurus
 Katrin Kern, Ilona Võik „Korras keel, sobiv stiil, selge sõnum“ Maurus, 2021
 Kasutatakse Sõnaveebi, EKI teatmikke, keelehoole väljaandeid, eksami konsultatsioonimaterjale.
 Ajakirjandus: Eesti Loodus, Edasi, Horisont, Eesti Mets, ERR portaal (nt Arvamusartiklid <https://www.err.ee/k/arvamus>)
 Tele- ja raadiosaated err.ee, <https://etv.err.ee/ringvaade>, <https://reporter.kanal2.ee/>, <https://kuku.pleier.ee/>,
<https://vikerraadio.err.ee/>.
 Noortele mõeldud telesaated <https://jupiter.err.ee/> (nt Impulss, Rakett69, Ooson, Eesti lood jne) Podcastid [https://podcast.ee/](https://podcast.ee/jne)
 jne.
 Ühe minuti loengud: <https://novaator.err.ee/k/uhe-minuti-loeng>, Tedx loengud jne
 Tagasi kooli e-tunnid ja külalistunnid <https://tagasikooli.ee/>
 Erinevat liiki autentseid tekstid õpetaja valikul

KOHUSTUSLIKU ÜLDHARIDUSÕPINGU MOODULI RAKENDUSKAVA						
Sihtrühm	Õppija, kes on omandanud põhihariduse või põhihariduse tasemele vastavad kompetentsid					
Õppevorm	Statsionaarne koolipõhine õpe					
Moodul nr 2	Võõrkeel keeleoskustasemel B1	Mooduli maht 4,5 EKAP				
		Tunde kokku	T	P-töö	PR	Is-töö
		117	90	-	-	27
Nõuded mooduli alustamiseks	Omandatud põhiharidus.					
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane suhtleb õpitavas võõrkeeles nii kõnes kui kirjas erinevates ühiskondlikes ja kultuurisituatsioonides motiveeritult ning kriitiliselt mõtleva iseseisva keelekasutajana, arendades õppija võimet suhelda igapäevastes ja kultuurilistes situatsioonides nii suuliselt kui kirjalikult ning kasvatades mitmekesist sõnavara ja rakendada sobivaid grammatilisi struktuure, samuti toetada kriitilist mõtlemist ning iseseisvust keelekasutajana.					
Õpiväljundid	Hinde- ja hindamiskriteeriumid					
Õpilane:	Õppija sooritus vastab lävendile, kui õpilane:					
1) Suhtleb õpitavas võõrkeeles, väljendades arvamusi ja kirjeldades kogemusi, kasutades mitmekesist sõnavara ja keelestruktuure peamiselt mitteametlikes olukordades	• suhtleb selgelt ja arusaadavalt nii kõnes kui kirjas erinevates olukordades, väljendades suhtlemise eesmärgi mõistmist ja saavutades soovitud tulemust; • väljendab arvamusi ja kirjeldab kogemusi loomulikult ja veenvalt, kasutades tasemele sobivaid keelestruktuure ning väljendab oma mõtteid arusaadavalt ja täpselt; • rakendab mitmesuguseid keelestruktuure, sealhulgas erinevaid grammatilisi konstruktsioone ja sõnavara suhtluse rikastamiseks; • kasutab peamiselt mitteametlikes suhtlussituatsioonides sobivat igapäevast ja erialast sõnavara, mis võimaldab sujuvat suhtlust erinevates olukordades ja teemadel;					
Teemad	Alateemad					Õppemeetodid
Igapäevaelu kirjeldamine, hobid ja vaba aeg, suhtlemine sõprade ja pereliikmetega	Igapäevaelu ja enesetutvustus • Eneseesitlus ja teiste tutvustamine • Igapäevased tegevused ja harjumused • Isiklikud kogemused ja tulevikuplaanid Hobid ja vaba aeg • Meelelahutus ja kultuurisündmused • Sport ja tervislik eluviis • Reisikogemused ja uued kohad Suhtlemine sõprade ja pereliikmetega • Igapäevased vestlused ja sõnumivahetus					Rollimängud ja simulatsioonid Paaris- ja rühmatööd Arutelud ja debadid Video- ja helisalvestiste analüüs Autentsete tekstide lugemine ja analüüs Praktilised kirjutamisülesanded (e-kirjad, blogipostitused jms)

	• Erinevad suhtlusviisid (telefonikõned, e-kirjad, sõnumid) • Konfliktide lahendamine ja viisakusreeglid Tööturule sisenemine ja erialane suhtlus • Lihtsustatud tööintervjuu simulatsioon • Ametliku ja mitteametliku kirjavahetuse põhialused • CV ja kaaskirja koostamine	
sh iseseisev töö	Õpilane: • kirjeldab erinevaid tekstiliike (nt arvamusavaldus, lühikokkuvõte, kirjeldus). • koostab ja lahendab ristsõnu sõnavara õppimiseks. • loob ja esitleb lühidialooge. • täidab enesehindamise teste.	
Hindamisülesanded ja -meetodid:	Hindamisülesanded Kirjalikud ülesanded: • Isiklik essee või päevikukatkend (nt „Minu tavaline nädalavahetus“) • E-kirja kirjutamine (nt sõbrale kutse üritusele, tööandjale lihtne päring) • Dialoogi või lühijutu kirjutamine igapäevaelu teemal • CV ja lühike kaaskiri tööpraktika või hooajatöö jaoks Suulised ülesanded: • Rollimäng: igapäevane vestlus või vaba aja tegevuste planeerimine • Paaris- või rühmatöö: olukordade läbimängimine (nt kohtumine uue inimesega, ühise reisi planeerimine) • Lihtne esitus või lühike jutustus oma hobidest ja igapäevaelust • Dialoogi harjutused ja videoanalüüs Kuulamis- ja lugemisülesanded: • Lühijuttude ja uudisartiklite lugemine ning arusaamise kontroll • Podcastide ja lihtsamate intervjuude kuulamine (nt BBC Learning English) • Igapäevaste tekstide (reklaamid, kuulutused, veebivestlused) analüüs • Kuulamisülesanne: vestlus tööintervjuul või telefonikõne Praktilised ülesanded: • Interaktiivsed harjutused ja mängud (Quizlet, Kahoot, Duolingo) • Grupitöö: lühifilm või videoklipp igapäevasest suhtlusolukorrast • Infograafikute ja sõnavaramängude koostamine	

	Hindamismeetodid: Kirjalikud meetodid – essee, e-kiri, test, ajaleheartikkel, blogipostitus. Suulised meetodid – rollimäng, esitus, vestlus, väitlelus, video- või helisalvestis. Kuulamis- ja lugemismeetodid – kuulamisülesanded, tekstide analüüs, kokkuvõtte kirjutamine. Praktilised meetodid – õpimapp, projektitöö, infograafik, interaktiivsed harjutused.	
2) Käitub erinevates suhtlusolukordades vastava kultuuri suhtlus-, keele- ja kultuurinorme arvestavalt	- tutvustab kirjalikult ja suuliselt enda ja teiste rahvaste kultuure, sh elukeskkonda, traditsioone ja kultuurinorme, kasutades endale tuttavat sõnavara; - võrdleb teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi omavahel ja enda kultuuriga, kasutades vajadusel digitehnoloogilisi vahendeid; - suhtleb võõrkeeles päevakajalistel teemadel, arvestades vestluspartneri kultuurilise eripäraga;	
Teemad	Alateemad	Õppemeetodid
Põhilised ajavormid (olevik, minevik, tulevik), küsilaused, eitused ja siduvad sõnad, kultuurinormid ja viisakusreeglid, rahvusvaheline suhtlus ja kultuurilised erisused, päevakajalised teemad ja ühiskondlikud arutelud	Ajavormid igapäevases suhtluses - Olevik, minevik ja tulevik ajavormid praktilises keelekasutuses - Eitusvormid ja küsilaused erinevates suhtlussituatsioonides - Siduvad sõnad ja lause loogiline ülesehitus Kultuurinormid ja viisakusreeglid - Tervitused ja viisakusväljendid eri kultuurides - Formaalsed ja mitteametlikud suhtlemisreeglid - Keelekasutuse erinevused eri riikide kontekstis Rahvusvaheline suhtlus ja kultuurilised erisused - Erinevad käitumismallid ametlikes ja mitteametlikes olukordades - Kultuurilised stereotüübid ja nende mõju suhtlusele - Suhtlus eriala- ja töövaldkondades eri riikides Päevakajalised teemad ja ühiskondlikud arutelud - Meedia ja infoallikate roll kultuurilises suhtluses - Aktuaalsed sündmused ja nende käsitlemine vestlustes - Kultuuridevahelised konfliktid ja nende lahendamine	Rollimängud ja simulatsioonid Paaris- ja rühmatööd Arutelud ja debatilised Video- ja helisalvestiste analüüs Autentsete tekstide lugemine ja analüüs Praktilised kirjutamisülesanded (e-kirjad, blogipostitused jms)
sh iseseisev töö	Õpilane - Kirjutab erinevaid tekstiliike (nt arvamuskirjeldus, lühikokkuvõte, kirjeldus). - Koostab ja lahendab ristsõnu sõnavara õppimiseks. - Lühidialoogide loomine ja esitlemine.	

	• Täidab enesehindamise teste
Hindamisülesanded ja -meetodid:	Hindamisülesanded: Kirjalikud ülesanded: • Võrdlev essee teemal „Minu kultuur vs teine kultuur – sarnasused ja erinevused“ • Blogipostituse või e-kirja kirjutamine (nt „Minu kogemus teise kultuuriga“ või „Reisikogemused välismaal“) • Dialoogi või lühijutu koostamine kultuuridevahelise suhtluse teemal • Töölase või igapäevase suhtlussituatsiooni simulatsioon kirjalikus vormis Suulised ülesanded: • Rollimängud ja simulatsioonid (nt ametlik vs mitteametlik vestlus) • Paaris- või rühmatööna arutelu kultuurinormide ja suhtlusstiilide erinevustest • Ettekanne või lühike jutustus teemal „Kultuurierinevused töökeskkonnas“ • Dialoogide ja situatsioonide läbimängimine (nt telefonivestlus, klienditeenindus) Kuulamis- ja lugemisülesanded: • Kultuuriteemaliste artiklite ja blogipostituste lugemine ning nende analüüs • Videote ja podcastide kuulamine (nt TED Talks, BBC Learning English) • Küsilause ja ajavormide kasutamine reaalses suhtluses (nt intervjuude põhjal) • Tekstide ja kuulamisülesannete põhjal küsimustele vastamine Praktilised ülesanded: • Interaktiivsed harjutused ja mängud (Quizlet, Kahoot, Duolingo) • Grupitöö: kultuuriliste erinevuste kaardistamine ja analüüs • Videointervjuu või helisalvestus kultuuridevahelisest suhtlusest • Sõnavara ja grammatikaharjutused siduvate sõnade ja ajavormide kinnistamiseks Hindamismeetodid: Kirjalikud meetodid – võrdlev essee, blogipostitus, e-kiri, dialoog, situatsioonikirjeldus. Suulised meetodid – rollimäng, arutelu, ettekanne, dialoogide ja situatsioonide läbimängimine. Kuulamis- ja lugemismeetodid – artiklite ja podcastide analüüs, intervjuude ja tekstide mõistmine. Praktilised meetodid – interaktiivsed harjutused, grupitöö, videointervjuu, sõnavara- ja
3) Kasutab õppimiseks erinevaid võõrkeelseid allikaid ja õpistrateegiaid	• rakendab õppimise toetamiseks erinevaid võõrkeelseid infoallikaid koos juhendmaterjalidega; • iseloomustab enda võõrkeelseoskust ja kasutab erinevaid õpistrateegiaid; • loeb ja kasutab erinevaid võõrkeelseid tekste ja/või teoseid, kasutades mitmesuguseid asjakohaseid allikaid;

ning kohandab need vastavalt enda vajadustele ja keeletasemele	kasutab eetilisel ja peamiselt iseseisvalt erinevaid infotehnoloogilisi vahendeid;	
Teemad	Alateemad	Õppemeetodid
Lühisõnumid, e-kirjad, postkaardid, telefoni- ja videokõned.	Kirjalik suhtlus igapäevaelus ja töökeskkonnas - Lühisõnumite ja e-kirjade kirjutamine - Postkaartide ja kutsete koostamine - Ametlik ja mitteametlik keelekasutus kirjalikus suhtluses Telefoni- ja videokõnede etikett - Telefonivestluse põhireeglid ja viisakusvormid - Videokõnede eripärad ja väljendusoskus digisuhtluses - Tööpakkumistele helistamine ja kohtumiste kokku leppimine Digitaalne suhtlus ja infoallikate kasutamine - Sotsiaalmeedia postituste ja kommentaaride koostamine - Digitaalse etiketi ja ohutuse põhimõtted - Infotehnoloogiliste vahendite (nt tõlkeprogrammid, veebisõnastikud) kasutamine Õpistrateegiad ja keeleõppevahendite kasutamine - Enesehindamine ja individuaalne keeleõppeplaan - Keeleõppe rakendused (nt Duolingo, Quizlet) - Võõrkeelsete tekstide ja allikate kriitiline hindamine	Rollimängud ja simulatsioonid Paaris- ja rühmatööd Arutelud ja debatil Video- ja helisalvestiste analüüs Autentsete tekstide lugemine ja analüüs Praktilised kirjutamisülesanded (e-kirjad, blogipostitused jms)
Õpilase iseseisev töö	Õpilane: - Kirjutab erinevaid tekstiliike (nt arvamusavaldus, lühikokkuvõte, kirjeldus). - Koostab ja lahendab ristsõnu sõnavara õppimiseks. - Lühidialoogide loomine ja esitlemine - Täidab enesehindamise teste	
Hindamisülesanded ja -meetodid:	Hindamisülesanded Kirjalikud ülesanded: - Lühisõnumite ja e-kirjade koostamine (nt sõbrale, õpetajale, tööandjale) - Postkaardi või ametliku kutse kirjutamine - Blogipostituse või sotsiaalmeedia sissekande koostamine - Infotehnoloogiliste allikate analüüs (nt sõnastike ja tõlkevahendite võrdlus)	

	Suulised ülesanded: • Telefonikõne simulatsioon (nt tööintervjuu kokku leppimine, broneeringu tegemine) • Videokõne rollimäng (nt virtuaalne tööintervjuu või veebikoosolek) • Arutelu teemal „Millised on parimad viisid võõrkeele õppimiseks?“ • Eneseanalüüs: kuidas ma kasutan digivahendeid keeleõppeks? Kuulamis- ja lugemisülesanded: • Telefonivestluste ja videointervjuude kuulamine ning nende analüüs • Võõrkeelsete juhendite ja kasutusjuhendite lugemine ning mõistmine • Sotsiaalmeedia postituste ja kommentaaride analüüs • E-kirjade ja lühisõnumite sisuanalüüs Praktilised ülesanded: • E-kirjade ja sõnumite korrektuur ning tagasiside andmine kaasõppijale • Veebisõnastike ja tõlkerakenduste võrdlus ja analüüs • Digitaalse keelepäeviku pidamine ja selle põhjal enesehindamine • Interaktiivsed keeleõppemängud ja testid (nt Kahoot, Quizlet) Hindamismeetodid: Kirjalikud meetodid – lühisõnum, e-kiri, postkaart, blogipostitus, sõnastike ja tõlkevahendite analüüs. Suulised meetodid – telefonikõne ja videokõne simulatsioon, arutelu, eneseanalüüs. Kuulamis- ja lugemismeetodid – vestluste ja intervjuude analüüs, juhendite ja postituste mõistmine. Praktilised meetodid – tekstide korrektuur, sõnastike võrdlus, keelepäevik, interaktiivsed testid.	
4) Võrdleb nii kodumaiseid kui ka rahvusvahelisi võimalusi edasiõppimiseks ja tööturul toimetulekuks	• tutvustab üldsõnaliselt oma eriala hetkeseisu tööturul ja edasiõppimise võimalusi; • esitleb suuliselt ja kirjalikult enda erialaseid teadmisi ja oskusi peamiselt iseseisvalt, kasutades vajadusel erinevaid digitehnoloogilisi vahendeid; • kirjeldab üldsõnaliselt oma praktika- ja/või töökogemust;	
Teemad	Alateemad	Õppemeetodid
Arvamuse avaldamine, väitlused, lihtsate tekstide kirjutamine ja toimetamine.	Edasiõppimise võimalused kodus ja välismaal • Eesti kutse- ja kõrgkoolide õppekavad ja võimalused • Rahvusvahelised haridusvõimalused ja stipendiumid • Kutsehariduse ja kõrghariduse võrdlus eri riikides Tööturul toimetulek ja erialased väljavaated	Rollimängud ja simulatsioonid Paaris- ja rühmatööd Arutelud ja debatid Video- ja helisalvestiste analüüs

	• Töövõimalused Eestis ja välismaal • Erialane areng ja täiendõppevõimalused • Tööandjate ootused keeleoskusele eri riikides Arvamusavaldus ja väitlusoskused • Oma seisukoha selge väljendamine ja argumenteerimine • Lihtsate väitluste läbiviimine ja vastuväidete esitamine • Kultuurilised erinevused argumenteerimisel ja suhtlemises Lihtsate erialaste tekstide kirjutamine ja toimetamine • CV ja motivatsioonikirja koostamine • Eneseesitlus tööintervjuul • Erialaste tekstide lugemine ja arusaamine	Autentsete tekstide lugemine ja analüüs Praktilised kirjutamisülesanded (e-kirjad, blogipostitused jms)
Õpilase iseseisev töö	Õpilane • Kirjutab erinevaid tekstiliike (nt arvamusavaldus, lühikokkuvõte, kirjeldus). • Koostab ja lahendab ristsõnu sõnavara õppimiseks. • Lühidialoogide loomine ja esitlemine • Täidab enesehindamise teste	
Hindamisülesanded ja -meetodid:	Hindamisülesanded. Kirjalikud ülesanded: • Võrdlev essee või arvamuslugu teemal „Tööturg Eestis ja välismaal – sarnasused ja erinevused“ • CV ja motivatsioonikirja koostamine vastavalt tööpakkumisele • Lihtne tööalane raport või kokkuvõte praktikakogemusest • Lühike arvamusartikkel hariduse ja tööturu teemal Suulised ülesanded: • Rollimäng: tööintervjuu läbimängimine • Paaris- või rühmatöö: tööpakkumiste võrdlemine ja arutelu • Lühike ettekanne oma eriala õppimis- ja töövõimalustest • Debatt või arutelu teemal „Kas Eestis on lihtne leida tööd?“ Kuulamis- ja lugemisülesanded: • Tööintervjuude ja erialaste loengute kuulamine ning analüüs • Töökuulutuste ja erialaste tekstide lugemine ning mõistmine • Uudiste ja artiklite lugemine tööturu teemadel • Veebipõhiste allikate võrdlemine õppimisvõimaluste kohta	

	Praktilised ülesanded: • Videointervjuu või töövestluse simulatsioon • Digitaalsete tööriistade kasutamine tööotsingul (nt LinkedIn, Europass) • Interaktiivsed harjutused (nt Quizlet, Kahoot) erialase sõnavara õppimiseks • Individuaalne või grupiprojekt: töö- ja õppimisvõimaluste analüüs Hindamismeetodid Kirjalikud meetodid – võrdlev essee, arvamislugu, CV ja motivatsioonikiri, tööalane raport. Suulised meetodid – tööintervjuu rollimäng, ettekanne, arutelu ja debatt. Kuulamis- ja lugemismeetodid – tööintervjuude ja erialatekstide analüüs, tööpakkumiste võrdlus. Praktilised meetodid – videointervjuu simulatsioon, digivahendite kasutamine, interaktiivsed harjutused, grupiprojekt.	
5) Väärtustab ennastjuhtiva õppijana võõrkeelte oskust, loob ja säilitab õpimotivatsiooni	• osaleb aktiivselt auditoorses töös ja/või sooritab iseseisvaid ülesandeid, läheneb õppeprotsessile uurivalt; • tutvustab ennast ja/või enda erialast tegevust, väljendades end üldsõnaliselt; • osaleb erinevate võõrkeelte ja kultuuridega seotud tegevuses ja näitab üles meeskondlikkust; • kirjeldab endale olulisi (õpi)probleeme ja/või (õpi)saavutusi ning pakub välja lahendusi, väljendades mõtteid lihtsate lausetega	
Teemad	Alateemad	Õppemeetodid
B1 taseme sõnavara, lihtsustatud artiklid, igapäevased juhised ja manuaalid.	B1 taseme sõnavara ja keelekasutus • Igapäevane suhtlus ja põhisõnavara laiendamine • Erialane sõnavara ja tööalane suhtlus • Keeleõppestrateegiad ja eneseanalüüs Lihtsustatud artiklid ja tekstid • Päevakajalised uudised ja lihtsustatud artiklid • Erialased ja praktilised tekstid (nt ehitusvaldkonna kirjeldused) • Lihtsad juhendid ja kasutusmanuaalid Igapäevased juhised ja manuaalid • Praktilised tööjuhendid ja protseduurikirjeldused • Ohutusreeglid ja töökeskkonna juhised • Digitaalsete tööriistade kasutusjuhendid Eneseanalüüs ja õpimotivatsiooni säilitamine • Oma keeleõppe arengust rääkimine ja eesmärkide seadmine • Õpiprobleemide ja lahenduste kirjeldamine lihtsas keeles	Rollimängud ja simulatsioonid Paaris- ja rühmatööd Arutelud ja debatid Video- ja helisalvestiste analüüs Autentsete tekstide lugemine ja analüüs Praktilised kirjutamisülesanded (e-kirjad, blogipostitused jms)

	• Meeskonnatöö ja rahvusvahelised suhtluskogemused	
Õpilase iseseisev töö	Õpilane: • Kirjutab erinevaid tekstiliike (nt arvamuse avaldus, lühikokkuvõte, kirjeldus). • Koostab ja lahendab ristsõnu sõnavara õppimiseks. • Lühidialoogide loomine ja esitlemine • Täidab enesehindamise teste	
Hindamisülesanded ja -meetodid:	Kirjalikud ülesanded: • Lühiessee või blogipostitus teemal „Minu kogemus võõrkeele õppimisel“ • Töölase juhendi või lihtsa manuaali tõlkimine ja selgitamine • Sõnavarahaarjutused ja lihtsustatud artiklite kokkuvõtted • Praktilise kirjaliku juhendi koostamine (nt „Kuidas kasutada ehitusseadet“) Suulised ülesanded: • Lühike eneseesitlus ja oma keeleõppe kogemuse jagamine • Rollimäng: juhendi selgitamine töökaaslasele või uuele töötajale • Paaris- või rühmatöö: tööjuhendi või manuaali läbiarutamine ja esitlus • Väitlus või arutelu teemal „Kas inglise keele oskus on ehitusvaldkonnas hädavajalik?“ Kuulamis- ja lugemisülesanded: • Lihtsate artiklite ja tööalaste juhendite lugemine ja arusaamise kontroll • Helisalvestiste ja videotutvustuste põhjal info otsimine ja analüüsimine • Eri valdkondade manuaalide ja juhendite võrdlemine ning nende mõistmine • Ülesanded veebipõhistes õpikeskkondades (nt Duolingo, Quizlet, BBC Learning English) Praktilised ülesanded: • Digitaalsete tööriistade ja keeleõpperakenduste kasutamine õpiprotsessis • Individuaalse või rühmapõhise keeleõppeprojekti koostamine • Sõnavaramängud ja interaktiivsed testid (nt Quizlet, Kahoot, Wordwall) • Videoblogi või helisalvestise tegemine teemal „Minu keeleõppe areng“	
	Hindamiskriteeriumid 5: suhtleb ladusalt ja õigesti, kasutades mitmekesisest sõnavara ja grammatilisi struktuure. Oskab kirjutada ja rääkida teemakohaselt ning loogiliselt. 4: suhtleb arusaadavalt, kuid esineb väiksemaid sõnavara- või grammatikavigu. Ülesanded täidetud korrektselt, kuid mõningase ebatäpsusega. 3: suhtleb põhilistes olukordades, kuid vigu esineb sagedamini ja sõnavara on piiratud. Täidab ülesanded osaliselt.	

	2: suudab suhelda vaid lihtsates olukordades. Arusaadavust ja sisulist korrektsust takistavad sagedased vead ning ülesannete mittetäielik täitmine. Hindamise osakaalud: Suuline väljendus ja vestlused: 30% Kirjalikud tööd ja projektid: 30% Lugemis- ja kuulumisülesanded: 20% Iseseisvate tööde sooritamine: 20%
Mooduli kokkuvõtva hinde kujunemine	Moodul hinnatakse eristavalt vastavalt õpiväljundite juures toodud hindamiskriteeriumitele. Õppetöö käigus rakendatakse kujundavat hindamist. Võtmepädevusi hinnatakse integreeritult mooduli õpiväljundite ja kokkuvõtva hindamise juures. Õppija iseseisev töö hinnatakse mitteeristavalt. Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb vastavalt hindamise osakaaludele, kui kõik õpiväljundid on saavutatud vähemalt lävendi tasemel.
Õppematerjalid	Soovitatud raamatud ja õppematerjalid: R. Murphy "English Grammar in Use", Cambridge University Press Face2face. Intermediate, Cambridge University Press Face2face. Upper Intermediate, Cambridge University Press Headway. Intermediate. John and Liz Soars. Oxford University Press, 2003 English for Technical Students 1, 2, Bonamy, D., 2001 Safety First, Chrimes, J., 2011 Restoration. Vicenc Gilbert and Eduard Vall-Llosera Inglise – Eesti tehnikasõnaraamat, Euroõlikool, 2000 Eesti – Inglise tehnikasõnaraamat, Euroõlikool, 2000 V. Evans, J. Dooley, T. O' Dell "Career Path. Electrician", Express Publishing, 2014 "Career Path. Builder", Express Publishing, 2014 Veebilehed ja digitaalsed ressursid BBC Learning English – kuulumisülesanded ja keeleõpe. <u>Cambridge English</u> – keeleeksamite harjutused ja testid. <u>Duolingo</u> – interaktiivne sõnavara ja grammatikaõpe. https://www.myenglishpages.com/ VOAlearningenglish.com The ultimate guide to woodworking, REBO Publishers, 2004 http://www.connectedlines.com/styleguide/ http://www.finefurnituremaker.com/beautiful_hardwoods.htm Videod (YouTube).

KOHUSTUSLIKU ÜLDHARIDUSÕPINGU MOODULI RAKENDUSKAVA							
Sihtrühm	Õppija, kes on omandanud põhihariduse või põhihariduse tasemele vastavad kompetentsid						
Õppevorm	Statsionaarne koolipõhine õpe						
Moodul nr 3		Mooduli maht 7,5 EKAP					Õpetajad
	Võõrkeel keeleoskustasemel B2	Tunde kokku	T	P-töö	PR	Is-töö	Ellen Piilman Tiina Aljas
		195	150	-	-	45	
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad.						
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane suhtleb õpitavas võõrkeeles nii kõnes kui kirjas erinevates ühiskondlikes ja kultuuri-situatsioonides motiveeritult ning kriitiliselt mõtleva iseseisva keelekasutajana						
Õpiväljundid	Hinde- ja hindamiskriteeriumid						
Õpilane:	Õppija sooritus vastab lävendile, kui õpilane:						
1) Suhtleb õpitavas võõrkeeles edasijõudnud keelekasutajana ladusalt nii kõnes, kirjas kui ka veebisuhtluses eesmärgipäraselt, väljendades erinevaid seisukohti ja arvamusi	• suhtleb selgelt ja arusaadavalt nii kõnes kui kirjas erinevates olukordades, väljendades suhtlemise eesmärgi mõistmist ja saavutades soovitud tulemuse; • väljendab arvamusi ja kirjeldab kogemusi loomulikult ja veenvalt, kasutades tasemele sobivaid keelestruktuure, ning väljendab enda mõtteid arusaadavalt ja täpselt; • kasutab mitmekesiseid keelestruktuure, sealhulgas keerulisemaid grammatilisi konstruktsioone, et täpselt, selgelt ja mitmekülgset väljendada oma mõtteid ja seisukohti; • kasutab laialdast igapäevast ja erialast sõnavara, mis on sobilik nii ametlikes kui mitteametlikes suhtlussituatsioonides, demonstreerides keeleoskust erinevates kontekstides;						
Teemad	Alateemad		Õppemeetodid				
Töö ja ametlik suhtlus, tööintervjuud, professionaalne e-kirjavahetus	Kasutab võõrkeelt enesekindlalt ja paindlikult nii ametlikes kui ka mitteametlikes suhtlusolukordades. Äriline ja ametlik suhtlus • Viisakusväljendid ja ametlik keelekasutus • Suhtluspartnerile kohane registreeritum keel (ametlik vs mitteametlik) • Töösuhtluse põhimõtted • Rahvusvaheline ärikommunikatsioon Tööintervjuud ja eneseesitlus • CV ja motivatsioonikirja koostamine • Eneseesitlus intervjuul (tugevused, oskused, kogemused)		Õppemeetodid on valitud eesmärgiga toetada õppijate keeleoskuse arendamist B2 tasemel, arvestades nii akadeemiliste kui ka tööalaste olukordade nõudmisi. Õpe toimub mitmekesiste meetodite kaudu sh loengud ja arutelud sõnavara ja grammatika tugevdamiseks; rollimängud ja simulatsioonid ametlikes ja mitteametlikes suhtlussituatsioonides; grupi- ja paaristööd ja rühmaarutelud esinemis- ja argumenteerimisoskuse arendamiseks; keerukamate tekstide analüüsimine ja interpreteerimine (sh nt artiklid, teadustekstid, ametlikud dokumendid). Iseseisev õpe sh kirjalike tööde (esseed, arvamused, raportid) koostamine; keerukamate tekstide lugemine ja				

	• Tüüpilised intervjuuküsimused ja vastamise strateegiad • Kultuurilised eripärad tööintervjuudel Professionaalne e-kirjavahetus • Ametliku e-kirja struktuur ja viisakusvormid • Töölased päringud, tellimused ja kaebused • E-kirja stiil ja tooni valik vastavalt suhtluskontekstile • Tarbekorrektne vormistamine (nt allkirjad, manused, tervitus- ja lõpusõnad)	analüüsimine (nt erialased ja akadeemilised tekstid); sõnavara ja grammatikaharjutuste iseseisev sooritamine; esitluste ja suuliste ülesannete ettevalmistus. E-õpe (vastavalt vajadusele) sh interaktiivsed ülesanded veebipõhistes õpikeskkondades (nt Moodle, Quizlet, Kahoot); digitaalsete keeleõppevahendite kasutamine (nt Linguee, BBC Learning English); veebikohtumised ja virtuaalsed töötoad, et tugevdada suhtlusoskust rahvusvahelises keskkonnas. Praktilised ülesanded ja loovmeetodid sh argumenteeritud dialoogide ja debatskriptide kirjutamine ning esitamine; loovülesanded (ristsõnad, infograafikute koostamine, podcasti või blogi loomine); suunatud ülesanded erialase suhtluse simulatsioonideks. Õppemeetodid toetavad nii iseseisva tööoskuse, akadeemilise kirjutamise, kui ka praktilise keelekasutuse arendamist, valmistades õppijaid ette B2 taseme keelekasutuseks töö- ja õpikeskkonnas.
sh iseseisev töö	Iseseisvad tööd on mõeldud sõnavara laiendamiseks, grammatika kinnistamiseks ja praktilise keelekasutuse arendamiseks. Õpilane: • koostab kirjalikke töid (esseed, arvamused, raportid) • loeb ja analüüsib keerukamaid tekste (nt erialased ja akadeemilised tekstid) • sooritab iseseisvalt sõnavara ja grammatikaharjutusi • valmistab ette esitlusi ja suulisi ülesandeid Kirjalikud ülesanded: • kirjutab argumenteeritud esseid päevakajalistel teemadel. • kirjutab kriitilisi arvamusi lugusid artiklite ja teadustekstide põhjal. • loob kohandatud tekstiloomet (nt e-kirjad ametlikus ja mitteametlikus stiilis). • kirjutab dialooge simuleerides reaalseid olukordi. Loovülesanded: • õpib sõnavara läbi ristsõnade loomise • loob <i>podcasti</i> või vlogi keeleõppesituatsioonide põhjal. • koostab infograafikuid ja visuaalseid skeeme, et selgitada grammatilisi ja keelelisi kontseptsioone.	

	Digiõpe ja e-õppe tegevused: • sooritab interaktiivseid teste ja harjutusi (nt Quizlet, Kahoot). • kasutab veebisõnastikke ja terminoloogiaplatvorme (nt Linguee, glosbe.com, deepl.com). • kuulab kuulamisülesandeid ja <i>podcaste</i> (BBC Learning English, TED Talks). Osaleb virtuaalsetel kohtumistel ja veebiseminaridel, et praktiseerida keelekasutust rahvusvahelises keskkonnas.
Hindamisülesanded ja -meetodid:	Kirjalikud ülesanded. • Ametliku e-kirja koostamine (nt tööle kandideerimise kiri, koostööettepanek); • intervjuu kokkuvõtte või eneseesitluse kirjutamine; lühiessee etteantud teemal • dialoogi või rollimängu stsenaariumi kirjutamine (nt tööintervjuu vestlus) Suulised ülesanded. • Rollimäng: tööintervjuu läbimängimine (õpilane on tööotsija ja vastab küsimustele); • töökõne (telefonis) simulatsioon (nt päringule vastamine); • esitlus: „Minu eriala tööturul” – suuline ettekanne oma erialast ja võimalustest tööturul; • diskussioon või debateerimine teemal „Edukaks tööintervjuuks vajalikud oskused Kuulamis- ja lugemisülesanded. • E-kirjade analüüs ja korrektuur, intervjuu kuulamine ja küsimustele vastamine (nt tööintervjuude videod ja TED Talks); • töötekstide lugemine ja võtmeküsimustele vastamine (nt ametlikud dokumendid, ettevõtte kirjeldused); Praktilised ülesanded. • Paaris- või rühmatöö: ametliku e-kirja korrektuur ja analüüs; • reaalse töökuulutuse põhjal CV ja motivatsioonikirja koostamine; • tööintervjuu küsimustele vastamine videosalvestuse või kirjaliku eneseanalüüsi vormis Hindamismeetodid: Kirjalikud meetodid – ametlik e-kiri, intervjuu kokkuvõtte, lühiessee, dialoogi või rollimängu stsenaarium. Suulised meetodid – tööintervjuu rollimäng, töökõne simulatsioon, eriala tutvustav ettekanne, diskussioon. Kuulamis- ja lugemismeetodid – e-kirjade ja äritekstide analüüs, intervjuude kuulamine ja mõistmine. Praktilised meetodid – ametliku e-kirja korrektuur, CV ja motivatsioonikirja koostamine, tööintervjuu videosalvestus või eneseanalüüs.
2) Käitub erinevates suhtlusolukordades vastava kultuuri suhtlus-, keele- ja kultuurinorme arvestavalt	• tutvustab kirjalikult ja suuliselt enda ja teiste rahvaste kultuure, sh elukeskkonda, traditsioone ja kultuurinorme, kasutades temaatilist sõnavara; • analüüsib teiste kultuuride sarnasusi ning erinevusi omavahel ja enda kultuuriga, kasutades vajadusel digitehnoloogilisi vahendeid;

	• suhtleb võõrkeeles ladusalt ühiskondlikult olulistel teemadel, arvestades vestluspartneri kultuurilise eripäraga;	
Teemad	Alateemad	Õppemeetodid
Argumenteeritud arutelu, seisukoha esitamine ja kaitsmine, diskussioonides osalemine ja kultuuridevaheline suhtlus kriitiline mõtlemine.	Suudab osaleda diskussioonides, esitleda argumente ning reageerida vastuväidetele. Argumenteeritud arutelu ja kriitiline mõtlemine • Loogilise argumendi ülesehitus ja esitamine • Argumentide toetamine tõenditega • Vastuväidetele reageerimine ja vastuväidete sõnastamine • Eri tüüpi argumenteeritud tekstid ja nende analüüs Seisukoha esitamine ja kaitsmine • Subjektiivne ja objektiivne väitlus • Veenev kõne ja retoorilised võtted • Erialaste seisukohtade esitamine ja kaitsmine • Kultuurilised eripärad argumenteerimisel Diskussioonides osalemine ja kultuuridevaheline suhtlus • Kuidas väljendada oma seisukohti viisakalt ja diplomaatiliselt • Mitmekultuurilise suhtluse eripärad ja kultuurilised erinevused • Arutelu aktuaalsetel ja ühiskondlikult olulistel teemadel • Kriitiline allikaanalüüs ja arvamuse kujundamine faktide põhjal	Õppemeetodid on valitud eesmärgiga toetada õppijate keeleoskuse arendamist B2 tasemel, arvestades nii akadeemiliste kui ka tööalaste olukordade nõudmisi. Õpe toimub mitmekesiste meetodite kaudu sh loengud ja arutelud sõnavara ja grammatika tugevdamiseks; rollimängud ja simulatsioonid ametlikes ja mitteametlikes suhtlussituatsioonides; grupi- ja paaristööd ja rühmaarutelud esinemis- ja argumenteerimisoskuse arendamiseks; keerukamate tekstide analüüsimine ja interpreteerimine (sh nt artiklid, teadustekstid, ametlikud dokumendid). Iseseisev õpe sh kirjalike tööde (esseed, arvamused, raportid) koostamine; keerukamate tekstide lugemine ja analüüsimine (nt erialased ja akadeemilised tekstid); sõnavara ja grammatikaharjutuste iseseisev sooritamine; esitluste ja suuliste ülesannete ettevalmistus. E-õpe (vastavalt vajadusele) sh interaktiivsed ülesanded veebipõhistes õpikeskkondades (nt Moodle, Quizlet, Kahoot); digitaalsete keeleõppevahendite kasutamine (nt Linguee, BBC Learning English); veebikohtumised ja virtuaalsed töötoad, et tugevdada suhtlusoskust rahvusvahelises keskkonnas. Praktilised ülesanded ja loovmeetodid sh argumenteeritud dialoogide ja debatiscriptide kirjutamine ning esitamine; loovülesanded (ristsõnad, infograafikute koostamine, podcasti või vlogi loomine); suunatud ülesanded erialase suhtluse simulatsioonideks. Õppemeetodid toetavad nii iseseisva tööoskuse, akadeemilise kirjutamise, kui ka praktilise keelekasutuse arendamist, valmistades õppijaid ette B2 taseme keelekasutuseks töö- ja õpikeskkonnas.

sh iseseisev töö	Iseseisvad tööd on mõeldud sõnavara laiendamiseks, grammatika kinnistamiseks ja praktilise keelekasutuse arendamiseks. Õpilane: • koostab kirjalikke töid (esseed, arvamused, raportid) • loeb ja analüüsib keerukamaid tekste (nt erialased ja akadeemilised tekstid) • sooritab iseseisvalt sõnavara ja grammatikaharjutusi • valmistab ette esitlusi ja suulisi ülesandeid Kirjalikud ülesanded: • kirjutab argumenteeritud esseed päevakajalistel teemadel. • kirjutab kriitilisi arvamusi lugusid artiklite ja teadustekstide põhjal. • loob kohandatud tekstiloomet (nt e-kirjad ametlikus ja mitteametlikus stiilis). • kirjutab dialooge simuleerides reaalseid olukordi. Loovülesanded: • õpib sõnavara läbi ristsõnade loomise • loob <i>podcasti</i> või vlogi keeleõppesituatsioonide põhjal. • koostab infograafikuid ja koos skeeme, et selgitada grammatilisi ja keelelisi kontseptsioone. Digiõpe ja e-õppe tegevused: • sooritab interaktiivseid teste ja harjutusi (nt Quizlet, Kahoot). • kasutab veebisõnastikke ja terminoloogiaplatvorme (nt Linguee, glosbe.com, deepl.com). • kuulab kuulamisülesandeid ja <i>podcaste</i> (BBC Learning English, TED Talks). Osaleb virtuaalsetel kohtumistel ja veebiseminaridel, et praktiseerida keelekasutust rahvusvahelises keskkonnas.
Hindamisülesanded ja -meetodid:	Kirjalikud ülesanded. • Argumenteeritud essee kirjutamine (nt „Kas kliimamuutustega võitlemine peaks olema riikide prioriteet?“); • võrdlev analüüs eri kultuuride suhtlemisstiilide kohta; • kriitilise mõtlemise harjutus: kas ja kuidas allikad toetavad teatud seisukohti; ametlik vastuväide või arvamusartikkel mõne päevakajalise teema kohta; Suulised ülesanded. • Debatt või väitlus: õpilased jagatakse kahte gruppi ja peavad kaitsma vastandlikke seisukohti; • struktureeritud diskussioon aktuaalsel teemal (nt töajooturg, ehitusvaldkonna arengud); • esitus teemal „Erinevad suhtlusstiilid eri kultuurides“; • väitlusklubi simulatsioon: argumentide esitamine ja vastuväidetele reageerimine. Kuulamis- ja lugemisülesanded. • Intervjuude ja arutelude kuulamine ning analüüsimine (nt TED Talks, BBC Learning English); • argumenteeritud artiklite ja esseed lugemine ning seisukoha analüüs;

	- allikakriitika harjutused: faktide ja arvamuste eristamine tekstis; - väidete hindamine ja nende tõendamine faktidega. Praktilised ülesanded. - Kultuuridevaheliste erinevuste analüüs (rühmatöö erinevate rahvaste suhtlemistavade); - rollimängud (nt formaalne ja mitteametlik arutelu); - digitaalsete tööriistade kasutamine argumentide toetamiseks (nt infograafikud, esitlustarkvara) Hindamismeetodid Kirjalikud meetodid – argumenteeritud essee, kultuuride võrdlev analüüs, kriitilise mõtlemise harjutus, aramusartikkel. Suulised meetodid – debatt, struktureeritud diskussioon, kultuuriteemaline esitus, väitlusklubi simulatsioon. Kuulamis- ja lugemismeetodid – intervjuude ja arutelude analüüs, argumenteeritud tekstide lugemine, allikakriitika harjutused. Praktilised meetodid – kultuuride vaheliste erinevuste analüüs, rollimängud, digitaalsed tööriistad argumenteerimiseks.	
3) Kasutab õppimiseks erinevaid võõrkeelseid allikaid ja õpistrateegiaid ning kohandab neid vastavalt enda vajadustele ja keeletasemele	- rakendab õppimise toetamiseks erinevaid võõrkeelseid infoallikaid iseseisvalt; - iseloomustab enda võõrkeeleoskust ja kasutab erinevaid õpistrateegiaid; - loeb ja kasutab erinevaid võõrkeelseid tekste ja/või teoseid, kasutades mitmesuguseid asjakohaseid allikaid - kasutab eetilisel ja iseseisvalt erinevaid infotehnoloogilisi vahendeid;	
Teemad	Alateemad	Õppemeetodid
Ajakirjanduslikud ja akadeemilised tekstid, kirjandusteosed, tehnilised tekstid ja teadusartiklid.	Analüüsib ja tõlgendab keerukamaid võõrkeelseid tekste. Ajakirjanduslikud tekstid ja uudisallikad - Uudiste ja aramuslugude analüüs - Faktide ja arvamuste eristamine ajakirjanduses - Erinevad meediavormid (trükimeedia, digitaalsed artiklid, blogid) Akadeemilised ja teadustekstid - Teadusartiklite ja uurimistööde struktuur - Põhiteeside leidmine ja kriitiline analüüs - Allikakriitika ja viitamise põhimõtted Erialased teosed - Lugemisstrateegiad ja tekstianalüüs - Erinevad erialase kirjanduse žanrid ja stiilid	Õppemeetodid on valitud eesmärgiga toetada õppijate keeleoskuse arendamist B2 tasemel, arvestades nii akadeemiliste kui ka tööalaste olukordade nõudmisi. Õpe toimub mitmekesiste meetodite kaudu sh loengud ja arutelud sõnavara ja grammatika tugevdamiseks; rollimängud ja simulatsioonid ametlikes ja mitteametlikes suhtlussituatsioonides; grupi- ja paaristööd ja rühmaarutelud esinemis- ja argumenteerimisoskuse arendamiseks; keerukamate tekstide analüüsimine ja interpreteerimine (sh nt artiklid, teadustekstid, ametlikud dokumendid). Iseseisev õpe sh kirjalike tööde (esseed, aramuslood, raportid) koostamine; keerukamate tekstide lugemine

	• Sümbolid, metafoorid ja kultuurilised viited kirjanduses Tehnilised tekstid ja erialane lugemine • Tehniliste juhendite ja spetsifikatsioonide lugemine • Ehitusvaldkonna erialased tekstid ja sõnavara • Tõlkimine ja erialase terminoloogia mõistmine Infotehnoloogia ja digivahendid keeleõppes • Digisõnastike ja tõlkevahendite kasutamine • Võõrkeelsete allikate usaldusväärsuse hindamine • Keeleõppe rakendused ja e-õppe platvormid	ja analüüsimine (nt erialased ja akadeemilised tekstid); sõnavara ja grammatikaharjutuste iseseisev sooritamine; esitluste ja suuliste ülesannete ettevalmistus. E-õpe (vastavalt vajadusele) sh interaktiivsed ülesanded veebipõhistes õpikeskkondades (nt Moodle, Quizlet, Kahoot); digitaalsete keeleõppevahendite kasutamine (nt Linguee, BBC Learning English); veebikohtumised ja virtuaalsed töötoad, et tugevdada suhtlusoskust rahvusvahelises keskkonnas. Praktilised ülesanded ja loovmeetodid sh argumenteeritud dialoogide ja debatskriptide kirjutamine ning esitamine; loovülesanded (ristsõnad, infograafikute koostamine, podcasti või vlogi loomine); suunatud ülesanded erialase suhtluse simulatsioonideks. Õppemeetodid toetavad nii iseseisva tööoskuse, akadeemilise kirjutamise, kui ka praktilise keelekasutuse arendamist, valmistades õppijaid ette B2 taseme keelekasutuseks töö- ja õpikeskkonnas.
sh iseseisev töö	Iseseisvad tööd on mõeldud sõnavara laiendamiseks, grammatika kinnistamiseks ja praktilise keelekasutuse arendamiseks. Õpilane: • koostab kirjalikke töid (esseed, arvamused, raportid) • loeb ja analüüsib keerukamaid tekste (nt erialased ja akadeemilised tekstid) • sooritab iseseisvalt sõnavara ja grammatikaharjutusi • valmistab ette esitlusi ja suulisi ülesandeid Kirjalikud ülesanded: • kirjutab argumenteeritud esseed päevakajalistel teemadel. • kirjutab kriitilisi arvamusi lugusid artiklite ja teadustekstide põhjal. • loob kohandatud tekstiloomet (nt e-kirjad ametlikus ja mitteametlikus stiilis). • kirjutab dialooge simuleerides reaalseid olukordi. Loovülesanded: • õpib sõnavara läbi ristsõnade loomise	

	• loob <i>podcasti</i> või vlogi keeleõppesituatsioonide põhjal. • koostab infograafikuid ja visuaalseid skeeme, et selgitada grammatilisi ja keelelisi kontseptsioone. Digiõpe ja e-õppe tegevused: • sooritab interaktiivseid teste ja harjutusi (nt Quizlet, Kahoot). • kasutab veebisõnastikke ja terminoloogiaplatvorme (nt Linguee, glosbe.com, deepl.com). • kuulab kuulamisülesandeid ja <i>podcaste</i>i (BBC Learning English, TED Talks). Osaleb virtuaalsetel kohtumistel ja veebiseminaridel, et praktiseerida keelekasutust rahvusvahelises keskkonnas.
Hindamisülesanded ja -meetodid:	Kirjalikud ülesanded: • uudise või ajakirjandusliku artikli kokkuvõtte ja analüüsi kirjutamine; • akadeemilise teksti põhjal aramusloo või essee kirjutamine; • erialase tehnilise juhendi või tööprotsessi kirjelduse tõlkimine ja mõistmine; • erialase teose peatüki või artikli analüüs. Suulised ülesanded: • lühiettekanne teadusartikli või akadeemilise teksti põhjal; • arutelu meedia usaldusväärsuse ja faktikontrolli teemal; • erialase terminoloogia ja tehniliste tekstide suuline tõlgendamine; • erialase teose sisu ja sõnumi esitlemine rühmatööna. Kuulamis- ja lugemisülesanded: • <i>podcasti</i>, dokumentaalsate või teadusliku loengu kuulamine ja kokkuvõtte; • erialase juhendi lugemine ja küsimustele vastamine; • uudiste või teadustekstide võrdlev analüüs erinevatest allikatest; • infograafikute ja skeemide kasutamine keerukate tekstide mõistmiseks. Praktilised ülesanded: • digitaalse sõnastiku ja terminoloogiaplatvormide kasutamine (nt Linguee, WordReference); • teadusartikli refereerimine ja selle põhjal küsimuste koostamine rühmatööks; • tõlketgevused ja võrdlev analüüs mitmest allikast pärinevate tekstide põhjal; • interaktiivne e-õppe ülesanne (nt Kahoot, Quizlet) keerukate tekstide mõistmiseks. Hindamismeetodid: Kirjalikud meetodid – uudise või artikli analüüs, akadeemilise teksti põhjal aramusloo kirjutamine, tehnilise juhendi tõlkimine, erialase teose analüüs.

	Suulised meetodid – teadusartikli kokkuvõtte esitus, meedia usaldusväärsuse arutelu, erialaterminoloogia tõlgendamine, rühmatööna teose sisu esitlemine. Kuulamis- ja lugemismeetodid – podcastide ja loengute kuulamine, erialajuhendite ja teadustekstide analüüs, infograafikute kasutamine keerukate tekstide mõistmiseks. Praktilised meetodid – digitaalse sõnastiku kasutamine, teadusartiklite refereerimine, tõlketegevused, interaktiivsed e-õppe ülesanded.	
4) Võrdleb nii kodumaiseid kui ka rahvusvahelisi võimalusi edasiõppimiseks ja tööturul toimetulekuks	• tutvustab suuliselt ja kirjalikult oma eriala hetkeseisu tööturul ja edasiõppimise võimalusi; • esitleb suuliselt ja kirjalikult enda erialaseid teadmisi ja oskusi iseseisvalt, kasutades vajadusel erinevaid digitehnoloogilisi vahendeid; • kirjeldab üksikasjalikult oma praktika- ja/või töökogemust;	
Teemad	Alateemad	Õppemeetodid
Multikultuuriline suhtlus, formaalsed ja mitteametlikud registrid, kehakeel ja suhtlemiskombed eri riikides	Tuvastab ja rakendab kultuurinorme ning keeletarvitust erinevates situatsioonides Multikultuuriline suhtlus ja kultuurierinevused • Kultuurinormid ja viisakusreeglid eri riikides • Suhtlusstiilide erinevused ametlikes ja mitteametlikes olukordades • Keelekasutuse ja kehakeele roll eri kultuurides Formaalne ja mitteametlik keelekasutus töökeskkonnas • Töökohal kasutatav ametlik ja mitteametlik keel • Suhtlus kolleegide, klientide ja ülemustega • Ametlik vs vaba suhtlus ärikeskkonnas Erialane keelekasutus ja tööturule sisenemine • CV ja motivatsioonikirja koostamine rahvusvahelisel tasandil • Erialased terminid ja nende korrektne kasutamine töökeskkonnas • Praktikakogemuse kirjeldamine ja tööalane eneseesitus Rahvusvahelised tööturu ja edasiõppimise võimalused • Rakendusliku keskhariiduse ja kõrghariiduse süsteemide võrdlus eri riikides	Õppemeetodid on valitud eesmärgiga toetada õppijate keeleoskuse arendamist B2 tasemel, arvestades nii akadeemiliste kui ka tööalaste olukordade nõudmisi. Õpe toimub mitmekesiste meetodite kaudu sh loengud ja arutelud sõnavara ja grammatika tugevdamiseks; rollimängud ja simulatsioonid ametlikes ja mitteametlikes suhtlussituatsioonides; grupi- ja paarisööd ja rühmaarutelud esinemis- ja argumenteerimisoskuse arendamiseks; keerukamate tekstide analüüsimine ja interpreteerimine (sh nt artiklid, teadustekstid, ametlikud dokumendid). Iseseisev õpe sh kirjalike tööde (esseed, arvamused, raportid) koostamine; keerukamate tekstide lugemine ja analüüsimine (nt erialased ja akadeemilised tekstid); sõnavara ja grammatikaharjutuste iseseisev sooritamine; esitluste ja suuliste ülesannete ettevalmistus. E-õpe (vastavalt vajadusele) sh interaktiivsed ülesanded veebipõhistes õpikeskkondades (nt Moodle, Quizlet, Kahoot); digitaalsete keeleõppevahendite kasutamine (nt Linguee, BBC Learning English); veebikohtumised ja virtuaalsed töötoad, et tugevdada suhtlusoskust rahvusvahelises keskkonnas.

	• Tööturu nõudmised eri riikides ja keeleoskuse roll tööle kandideerimisel • Erinevate kultuuride ootused tööetikale ja suhtlemisele	Praktilised ülesanded ja loovmeetodid sh argumenteeritud dialoogide ja debatskriptide kirjutamine ning esitamine; loovülesanded (ristsõnad, infograafikute koostamine, podcasti või vlogi loomine); suunatud ülesanded erialase suhtluse simulatsioonideks. Õppemeetodid toetavad nii iseseisva tööoskuse, akadeemilise kirjutamise, kui ka praktilise keelekasutuse arendamist, valmistades õppijaid ette B2 taseme keelekasutuseks töö- ja õpikeskkonnas.
sh iseseisev töö	Iseseisvad tööd on mõeldud sõnavara laiendamiseks, grammatika kinnistamiseks ja praktilise keelekasutuse arendamiseks. Õpilane: • koostab kirjalikke töid (esseed, arvamused, raportid) • loeb ja analüüsib keerukamaid tekste (nt erialased ja akadeemilised tekstid) • sooritab iseseisvalt sõnavara ja grammatikaharjutusi • valmistab ette esitlusi ja suulisi ülesandeid Kirjalikud ülesanded: • kirjutab argumenteeritud esseed päevakajalistel teemadel. • kirjutab kriitilisi arvamusi lugusid artiklite ja teadustekstide põhjal. • loob kohandatud tekstiloomet (nt e-kirjad ametlikus ja mitteametlikus stiilis). • kirjutab dialooge simuleerides reaalseid olukordi. Loovülesanded: • õpib sõnavara läbi ristsõnade loomise • loob <i>podcasti</i> või vlogi keeleõppesituatsioonide põhjal. • koostab infograafikuid ja visuaalseid skeeme, et selgitada grammatilisi ja keelelisi kontseptsioone. Digiõpe ja e-õppe tegevused: • sooritab interaktiivseid teste ja harjutusi (nt Quizlet, Kahoot). • kasutab veebisõnastikke ja terminoloogiaplatforme (nt Linguee, glosbe.com, deepl.com). • kuulab kuulamisülesandeid ja <i>podcaste</i> (BBC Learning English, TED Talks). Osaleb virtuaalsetel kohtumistel ja veebiseminaridel, et praktiseerida keelekasutust rahvusvahelises keskkonnas.	
Hindamisülesanded ja -meetodid:	Kirjalikud ülesanded: • võrdlev analüüs kodumaiste ja rahvusvaheliste töövõimaluste kohta; • essekirjutamine teemal „Mitmekultuuriline suhtlus ja selle tähtsus tööturul“; CV ja motivatsioonikirja koostamine rahvusvaheliseks tööturuks;	

	• ametliku ja mitteametliku suhtluse stiilide võrdlus eri riikides. Suulised ülesanded: • tööintervjuul (rollimäng ja tagasiside); • ettekanne või arutelu teemal „Kuidas kultuur mõjutab töökeskkonna suhtlemist?“; • mitmekultuurilise töökoha situatsiooni simulatsioon (nt suhtlus kolleegidega rahvusvahelises keskkonnas); • debatt teemal „Kas globaalne tööturg nõuab universaalseid või kohandatud suhtlusoskusi?“ Kuulamis- ja lugemisülesanded: • rahvusvaheliste tööintervjuude ja mitmekultuurilise meeskondade juhtimise kuulamine (nt TED Talks, BBC Business English); • ajakirjanduslike ja teadusartiklite analüüs töö- ja õppimisvõimaluste kohta erinevates riikides; • intervjuude kuulamine eri kultuuridest pärit spetsialistidega ja kuuldu analüüsimine. Praktilised ülesanded: • töökuulutuse ja sellele sobiva CV ning motivatsioonikirja koostamine; • videointervjuu või salvestatud töövestlus erinevate kultuuriliste elementide analüüsimiseks; • erialaste terminite ja kultuuriliste eripärade kaardistamine visuaalse skeemi abil. Hindamismeetodid: Kirjalikud meetodid – võrdlev analüüs töövõimaluste kohta, essee mitmekultuurilise suhtluse tähtsusest, CV ja motivatsioonikiri, suhtlusstiilide võrdlus eri riikides. Suulised meetodid – tööintervjuu rollimäng, ettekanne töökeskkonna kultuurierinevustest, mitmekultuurilise töökoha simulatsioon, debatt globaalse tööturu suhtlusoskuste kohta. Kuulamis- ja lugemismeetodid – rahvusvaheliste tööintervjuude ja mitmekultuurilise juhtimise kuulamine, teadusartiklite analüüs, eri kultuuridest pärit spetsialistide intervjuude mõistmine. Praktilised meetodid – töökuulutuse põhjal CV ja motivatsioonikirja koostamine, videointervjuu analüüs, erialaste terminite ja kultuuriliste eripärade visuaalne kaardistamine.	
5) Väärtustab ennastjuhtiva õppijana võõrkeelte oskust, loob ja säilitab õpimotivatsiooni.	• osaleb aktiivselt auditoorses töös ja/või sooritab iseseisvaid ülesandeid, läheneb õppeprotsessile uurivalt; • tutvustab ennast ja/või enda erialast tegevust, väljendades end üksikasjalikult; • osaleb võõrkeelte ja erinevate kultuuridega seotud tegevuses ja näitab üles meeskondlikkust; • kirjeldab endale olulisi (õpi)probleeme ja/või (õpi)saavutusi ning pakub välja lahendusi, põhjendades ja laiendades enda mõttekäike.	
Teemad	Alateemad	Õppemeetodid
Esseede ja uurimistööde kirjutamine,	Kirjutab selgeid ja sisukaid tekste, kasutades korrektset keelekasutust ja akadeemilisi standardeid.	Õppemeetodid on valitud eesmärgiga toetada õppijate keeleoskuse arendamist B2 tasemel, arvestades nii

ametlikud raportid, loovkirjutamine.	Esseede ja uurimistööde kirjutamine • Akadeemilise teksti struktuur (sissejuhatus, põhiosa, kokkuvõtte) • Argumenteeritud kirjutamine ja allikate kasutamine • Viitamine ja plagiaadivaba kirjutamine • Uurimistöö teema valik ja info kogumine Ametlikud raportid ja dokumentatsioon • Struktureeritud ja selge raporti koostamine • Erialaste ja tööalaste raportite kirjutamine • Andmete esitlemine tekstis ja tabelites • Kokkuvõtete ja järelduste tegemine Loovkirjutamine ja vaba tekstiloomine • Erinevad kirjanduslikud žanrid ja stiilid • Loova mõtlemise arendamine tekstiloomes kaudu • Stiililised ja grammatilised võtted loovkirjutamisel • Loo ülesehitus ja tegelaskujude loomine Eneseanalüüs ja refleksioon võõrkeeleõppes • Õpiprotsessi kirjeldamine ja keeleõppe eesmärkide seadmine • Oma keeleoskuse tugevuste ja nõrkuste analüüsimine • Õpimotivatsiooni hoidmine ja enesejuhtimise tehnikad • Erinevate keeleõppestrateegiate rakendamine	akadeemiliste kui ka tööalaste olukordade nõudmisi. Õpe toimub mitmekesiste meetodite kaudu sh loengud ja arutelud sõnavara ja grammatika tugevdamiseks; rollimängud ja simulatsioonid ametlikes ja mitteametlikes suhtlussituatsioonides; grupi- ja paaristööd ja rühmaarutelud esinemis- ja argumenteerimisoskuse arendamiseks; keerukamate tekstide analüüsimine ja interpreteerimine (sh nt artiklid, teadustekstid, ametlikud dokumendid). Iseseisev õpe sh kirjalike tööde (esseed, arvamused, raportid) koostamine; keerukamate tekstide lugemine ja analüüsimine (nt erialased ja akadeemilised tekstid); sõnavara ja grammatikaharjutuste iseseisev sooritamine; esitluste ja suuliste ülesannete ettevalmistus. E-õpe (vastavalt vajadusele) sh interaktiivsed ülesanded veebipõhistes õpikeskkondades (nt Moodle, Quizlet, Kahoot); digitaalsete keeleõppevahendite kasutamine (nt Linguee, BBC Learning English); veebikohtumised ja virtuaalsed töötoad, et tugevdada suhtlusoskust rahvusvahelises keskkonnas. Praktilised ülesanded ja loovmeetodid sh argumenteeritud dialoogide ja debatskriptide kirjutamine ning esitamine; loovülesanded (ristsõnad, infograafikute koostamine, podcasti või vlogi loomine); suunatud ülesanded erialase suhtluse simulatsioonideks. Õppemeetodid toetavad nii iseseisva tööoskuse, akadeemilise kirjutamise, kui ka praktilise keelekasutuse arendamist, valmistades õppijaid ette B2 taseme keelekasutuseks töö- ja õpikeskkonnas.
Õpilase iseseisev töö	Iseseisvad tööd on mõeldud sõnavara laiendamiseks, grammatika kinnistamiseks ja praktilise keelekasutuse arendamiseks. Õpilane: • koostab kirjalikke töid (esseed, arvamused, raportid) • loeb ja analüüsib keerukamaid tekste (nt erialased ja akadeemilised tekstid)	

	• sooritab iseseisvalt sõnavara ja grammatikaharjutusi • valmistab ette esitlusi ja suulisi ülesandeid Kirjalikud ülesanded: • kirjutab argumenteeritud esseesid päevakajalistel teemadel. • kirjutab kriitilisi arvamusaluseid artiklite ja teadustekstide põhjal. • loob kohandatud tekstiloomet (nt e-kirjad ametlikus ja mitteametlikus stiilis). • kirjutab dialooge simuleerides reaalseid olukordi. Loovülesanded: • õpib sõnavara läbi ristsõnade loomise • loob <i>podcasti</i> või vlogi keeleõppesituatsioonide põhjal. • koostab infograafikuid ja visuaalseid skeeme, et selgitada grammatilisi ja keelelisi kontseptsioone. Digiõpe ja e-õppe tegevused: • sooritab interaktiivseid teste ja harjutusi (nt Quizlet, Kahoot). • kasutab veebisõnastikke ja terminoloogiaplatvorme (nt Linguee, glosbe.com, deepl.com). • kuulab kuulamisülesandeid ja <i>podcaste</i> (BBC Learning English, TED Talks). Osaleb virtuaalsetel kohtumistel ja veebiseminaridel, et praktiseerida keelekasutust rahvusvahelises keskkonnas.
Hindamisülesanded ja -meetodid:	Kirjalikud ülesanded: • Argumenteeritud essee kirjutamine (nt „Kas kutseharidus tagab paremad tööturuvõimalused?“) • Ametliku raporti koostamine (nt praktikakogemuse analüüs) • Uurimistöö planeerimine ja lühiettekande koostamine • Loovkirjutamise ülesanne (nt lühijutt või isiklik essee võõrkeeles) Suulised ülesanded: • Lühike esitus oma uurimistööst või esseest • Arutelu teemal „Kuidas võõrkeelteoskus mõjutab minu tulevikku?“ • Loova teksti suuline esitus ja analüüs • Refleksioon ja enesehindamine õpiprotsessis Kuulamis- ja lugemisülesanded: • Akadeemilise teksti lugemine ja kokkuvõtte koostamine • Näidisraporti või uurimistöö analüüs • Kirjandusteose katkendi analüüs ja stiilivõtete tuvastamine • Harjutus: plagiaadi ja korrektse viitamise eristamine Praktilised ülesanded:

	• Isikliku keeleõppepäeviku pidamine ja selle põhjal reflekteerimine • Eneseanalüüs: kuidas ma õpin keeli ja millised meetodid mind aitavad? • Digitaalsete tööriistade kasutamine kirjutamise arendamiseks (nt Grammarly, Hemingway Editor) • Rühmatöö: loovkirjutamise töötoa läbiviimine ja tagasiside andmine kaasõppijatele Hindamismeetodid: Kirjalikud meetodid – argumenteeritud essee, ametlik raport, uurimistöö planeerimine, loovkirjutamise ülesanne. Suulised meetodid – esitlus uurimistööst või esseest, arutelu keeleoskuse mõjust tulevikule, loova teksti suuline esitlus, refleksioon ja enesehindamine. Kuulamis- ja lugemismeetodid – akadeemilise teksti ja raporti analüüs, kirjandusteose katkendi stiilivõtete tuvastamine, plagiaadi ja viitamise harjutus. Praktilised meetodid – keeleõppepäeviku pidamine, eneseanalüüs, digitaalsete tööriistade kasutamine, loovkirjutamise töötuba.				
Mooduli kokkuvõtva hinde kujunemine	Üldised hindamiskriteeriumid: Hindamine on eristav ning põhineb alltoodud hindamiskriteeriumitel: • Lävend: Õppija demonstreerib enesekindlat ja paindlikku keelekasutust erinevates olukordades, suutes end argumenteeritult väljendada. • Kirjalik väljendus: Õppija kirjutab selgeid, loogilisi ja struktureeritud tekste, järgides akadeemilisi standardeid. • Suuline väljendus: Õppija osaleb diskussioonides, väljendab arvamust argumenteeritult ja reageerib vastuväidetele. • Kuulamine ja lugemine: Õppija mõistab keerukamaid tekste ning suudab neid analüüsida ja interpreteerida. • Praktiline keelekasutus: Õppija kasutab võõrkeelt enesekindlalt erinevates ametlikes ja mitteametlikes olukordades. Hindamiskriteeriumid (B2 tase):				
	Hinne	Kirjalik väljendus	Suuline väljendus	Kuulamine ja lugemine	Praktiline keelekasutus
	5 (väga hea)	Kirjutab latusalt ja argumenteeritult kasutades keerukamaid lausekonstruktsioone ja täpset sõnavara. Tekst on loogiline, hästi struktureeritud ning grammatiliselt korrektne.	Suhtleb väga latusalt ja enesekindlalt, väljendab keerukaid ideid selgelt ja täpselt, suudab osaleda argumenteeritud diskussioonides ning reageerida vastuväidetele.	Mõistab keerukaid erialaseid ja akadeemilisi tekste ning tõlgendab neid õigesti. Suudab eristada peamist infot ja detaile.	Kasutab võõrkeelt mitmekülgselt nii ametlikes kui mitteametlikes olukordades. Keelekasutus on kohane ja konteksti-põhine.

	4 (hea)	Kirjutab selgelt ja loogiliselt, kasutades mitmekesist sõnavara ja õigeid grammatilisi struktuure, kuid võib esineda väiksemaid ebatäpsusi. Tekst on hästi struktureeritud ja arusaadav.	Suhtleb sujuvalt ja enesekindlalt, kuid mõningad grammatilised ja sõnavaralised ebatäpsused võivad esineda. Oskab oma arvamust esitada ja argumenteerida.	Saab aru keerukamate tekstidest ja dialoogidest, kuid mõningate detailide mõistmine võib vajada lisaselgitusi. Suudab üldjoontes jälgida keerulist infot.	Kasutab keelt paindlikult erinevates situatsioonides, kuid formaalne keelekasutus võib vajada täiendamist.
	3 (rahuldav)	Kirjutab enamasti arusaadavalt, kuid grammatika- ja sõnavaravigu esineb sagedamini. Teksti ülesehitus võib vajada parandusi ning väljendusviis ei pruugi alati olla sujuv.	Suhtleb enamasti arusaadavalt, kuid väljendusviis võib olla piiratud ning esineb sagedasi vigu, mis mõjutavad mõistmist. Vajab rohkem harjutamist argumenteeritud aruteludes.	Saab aru lihtsamatest tekstidest ja kuulumisülesannetest, kuid keerulisemate tekstide puhul vajab lisaselgitusi. Peamiste ideede tabamine on võimalik, kuid detailid võivad jääda segaseks.	Kasutab keelt igapäevastes olukordades, kuid keerulisemates vestlustes võib vajada lisatuge ja väljendused võivad olla piiratud.
	2 (mitte-rahuldav)	Kirjutab ebaühtlaselt ja grammatikavigadega, mis takistavad arusaamist. Sõnavara on piiratud ja teksti ülesehitus nõuab parandusi.	Suhtleb aeglaselt ja ebatäpselt, väljendab end lühidalt ja lihtsate lausete abil. Vähene enesekindlus keelekasutuses ning tihe vajadus täpsustuste järele.	Mõistab ainult lihtsaid tekste ja kuulumisülesandeid. Keerukamate tekstide puhul kaob arusaamine.	Kasutab keelt piiratud olukordades, kuid vajab palju toetust ja parandusi, et mõista ja väljendada keerukamaid ideid.
	Oskuste osakaal hinde kujunemisel: Kirjalikud tööd (esseed, raportid, uurimistööd jne) – 30% Suulised ülesanded (vestlused, debatid, esitlused) – 20% Lugemis- ja kuulumistestid, sõnadetööd – 30% Iseseisvad ülesanded ja refleksioonid – 10% Lõputest või projektitöö – 10%				
Õppematerjalid	Soovitatud raamatud ja õppematerjalid: Cambridge English: Complete Advanced (C1) – B2 taseme ülesannete jaoks.				

	English Vocabulary in Use (Upper-Intermediate & Advanced) – sõnavara arendamiseks. Academic Writing for International Students – akadeemilise kirjutamise juhend. R. Murphy "English Grammar in Use", Cambridge University Press Face2face. Intermediate, Cambridge University Press Face2face. Upper Intermediate, Cambridge University Press Headway. Intermediate. John and Liz Soars. Oxford University Press, 2003 English for Technical Students 1, 2, Bonamy, D., 2001 Safety First, Chrimes, J., 2011 Restoration. Vicenc Gilbert and Eduard Vall-Llosera Inglise – Eesti tehnikasõnaraamat, Euroõlikool, 2000 Eesti – Inglise tehnikasõnaraamat, Euroõlikool, 2000 V. Evans, J. Dooley, T. O' Dell "Career Path. Electrician", Express Publishing, 2014 "Career Path. Builder", Express Publishing, 2014 Veebilehed ja digitaalsed ressursid: BBC Learning English – kuulamisülesanded ja keeleõpe. <u>Cambridge English</u> – keeleeksamite harjutused ja testid. <u>Duolingo</u> – interaktiivne sõnavara ja grammatikaõpe. https://www.myenglishpages.com/ VOAlearningenglish.com The ultimate guide to woodworking, REBO Publishers, 2004 http://www.connectedlines.com/styleguide/ http://www.finefurnituremaker.com/beautiful_hardwoods.htm Videod (YouTube).
--	--

KOHUSTUSLIKU ÜLDHARIDUSÕPINGU MOODULI RAKENDUSKAVA						
Sihtrühm	Õppija, kes on omandanud põhihariduse või põhihariduse tasemele vastavad kompetentsid					
Õppevorm	Statsionaarne koolipõhine õpe					
Moodul nr 4	Matemaatika	Mooduli maht 12 EKAP				
		Tunde kokku	T	P-töö	PR	Is-töö
		312	240	-	-	72
Nõuded mooduli alustamiseks	Omandatud põhiharidus.					
Mooduli eesmärk	Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab matemaatikapädevused ja probleemilahenduoskuse tasemel, mis toetab mitmekülgset haridusteed elukestvas õppes ning valmistab ette tööturule sisenemiseks.					
Õpiväljundid	Hinde- ja hindamiskriteeriumid					

Õpilane:	Õppija sooritus vastab lävendile, kui õpilane:
1) Rakendab matemaatika ja eluliste probleemülesannete lahendamisel ning tulemuste kontrollimisel sobivaid meetodeid ja digivahendeid	- lahendab matemaatilisi ja elulisi probleemülesandeid, eristades erinevaid arvuhulki ning kasutades sobivaid matemaatilisi tehteid (liitmine, lahutamine, korrutamine, jagamine, astendamine, juurimine) ja protsentarvutust, sh bruto- ja netopalga, hinna kujunemise, maksude ja laenudega seotud arvutusi; - teisendab avaldisi, rakendades tehteid astmete ja juurtega; - lahendab reaalelulise kontekstiga probleemülesandeid võrrandite, võrratuste ning nende süsteemide abil, võttes arvesse hulgateooria seoseid; - kasutab matemaatiliste ja eluliste probleemülesannete lahendamisel ja tulemuste kontrollimisel sobivaid, sh digitaalsete tööriistu;
2) Kasutab õpitud matemaatika-teadmisi ja -oskusi erinevate valdkondade probleem-ülesannete lahendamisel, hinnates kriitiliselt nende sobivust ja piiranguid	- arvutab tasandiliste kujundite ümbermõõdu ja pindala, rakendades vajalikke valemeid, sh trigonomeetrilisi seoseid, siinus- ja koosinusteoreemi, et lahendada reaalelulisi probleemülesandeid; - võrdleb ja arvutab tahk- ja pöördkehade pindala ja ruumala, avaldab valemitest vajalikke suurusi; - kasutab vektoreid ja joone võrrandeid geomeetriaprobleemülesannete lahendamisel, kontrollides, saadud tulemuste õigsust, mh kasutades tarkvaralisi lahendusi; - visualiseerib punkti asukohta, sirgete ja tasandite asendit ruumis, selgitades kahe sirge, sirge ja tasandi ning kahe tasandi vahelise nurga mõistet reaalses mudelis;
3) Selgitab erineval kujul (teksti, tabeli, graafiku, valemitega vms) esitatud matemaatilist infot, kasutades vajaduse korral erinevaid teabeallikaid	- selgitab funktsiooni mõistet ja üldtähist ning funktsiooni uurimisega seotud mõisteid, leides valemiga esitatud funktsiooni määramispiirkonna, nullkohad, positiivsus- ja negatiivsuspiirkonna; - joonestab ja tõlgendab funktsioonide graafikuid ja nende vastastikust asendit, kirjeldades graafiliselt esitatud funktsiooni omadusi joonise põhjal ning seostades joone kuju ja asendit koordinaatteljestikus selle valemiga; - lahendab logaritm-, eksponent- ja trigonomeetrilisi võrrandeid nii analüütiliselt kui ka graafiliselt;
4) Analüüsib erineval moel esitatud matemaatilisi, sh statistilisi andmeid, hinnates nende usaldusväärsust;	- hindab sündmuse tõenäosust, sõnastades liitsündmuse elementaarsündmuste kombinatsioonina ning kasutades kombinatoorikat ja sündmuse tõenäosuse määramise meetodeid; - lahendab reaalelulisi probleemülesandeid, kogudes ja töödeldes andmeid, sh kasutades tabelarvutusprogramme ning kirjeldades juhuslikku suurust arvkarakteristikute ja diagrammide abil, samuti illustreerides IKT vahendite abil ning tehes järeldusi uuritava nähtuse kohta;
5) Annab hinnangu lahendusprotsessile ja saadud tulemuste tõepärasusele, tehes vajaduse korral parandusi ning esitledes tulemusi loogiliselt ja veenvalt.	- lahendab reaalelulisi probleemülesandeid, kasutades aritmeetilise ja geomeetrilise jada omadusi ning liitprotsendilise kasvamise ja kahanemise mudeleid; - kirjeldab funktsiooni tuletise omadusi ja lahendab ekstreemumülesandeid, kasutades funktsiooni tuletise mõistet ja geomeetrilist tähendust; - arvutab tasandilise kujundi pindala, kasutades algfunktsiooni mõistet ja määratud integraali; - kontrollib saadud tulemuste õigsust süstemaatilise kontrollimise ja võrdlemise abil;

	• esitab matemaatilist teksti, kasutades korrektseid matemaatilisi termineid ja sümboleid.
Hindamine	Eristav
Hindamismeetodid	Kujundav hindamine, kontrolltööd, testid, ülesanded (töölehtedel, rakenduslikud, uurimuslikud, kompleksülesanded), esitlused, muud arvestuslikud tööd, enesehindamine, rühmatöö, projektipõhine hindamine, õpimapi koostamine.
Hindekriteeriumid	Rahuldav
	Õpilane on saavutanud kõik õpiväljundid lävendi tasemel. Konspekt on olemas. Oskab lahendada konspekti/näidete abil ülesandeid. Vormistab lahenduskäigu. Iseseisvalt lahendatud ülesanded, esitlus, mõistekaart, valemite kaart, õpimapp, uurimustöö vms on esitatud. <u>I õppeaasta:</u> • Arvutab reaalarvudega õigesti peast, kirjalikult või taskuarvutiga. Teostab tehted õiges järjekorras. Ümardab arve etteantud täpsuseni. Eristab ratsionaal-, irratsionaal- ja reaalarve. Sooritab lihtsamaid tehteid astmete ja juurtega. Lahendab lihtsamaid reaalelulise kontekstiga probleemülesandeid. • Teisendab pikkus-, pindala-, ruumala-, massi-, aja- ja rahaühikuid. • Lihtsustab avaldisi kasutades summa ja vahe ruudu ning ruutude vahe valemit. • Lahendab lihtsamaid lineaarvõrrandeid, lineaarvõrrandisüsteeme ja ruutvõrrandeid. Lahendab lihtsamaid lineaarvõrratusi. Selgitab võrrandite ja võrratuste lahendamisel kasutatavaid samasusteisendusi. Lahendab lihtsamaid reaalelulise kontekstiga probleemülesandeid. • Arvutab protsenti (osa) tervikust. Arvutab tervikut protsendimäära (osamäära) ja osa kaudu. Leiab, mitu protsenti moodustab üks suurus teisest. Väljendab suuruse muutumist protsentides. Kasutab protsentarvutust netopalga, hinna kujunemise, maksude ja laenudega seotud arvutustes. • Teab trigonomeetrilisi seoseid täisnurkse kolmnurga nurkade ja külgede vahel ning ümbermõõdu ja pindala valemeid. Rakendab eelnimetatud ja Pythagorase teoreemi kõige lihtsamatel täisnurkse kolmnurga lahendamise juhtudel. Kasutab taskuarvutit trigonomeetriliste funktsioonide väärtuste arvutamisel. Teisendab kraadimõõdus antud nurga radiaanmõõtu ja vastupidi. Arvutab ringjoone kaare kui ringjoone osa pikkuse ning ringi sektori kui ringi osa pindala. • Teeb tasapinnaliste kujundite (kolmnurk, rõõpkülik, romb, ruut, ristkülik, trapets, korrapärane hulknurk, ring, ringjoon) joonised ja arvutab kujundi pindala ja ümbermõõdu. Lahendab lihtsamaid reaalelulise kontekstiga probleemülesandeid. Tunneb järgmisi tahk- ja pöördkehi: püstprisma, korrapärane püramiid, silinder, koonus. Teeb eelnimetatud ruumiliste kehade joonised, eristab hulktahukaid ja pöördkehasid, lahendab lihtsamaid stereomeetriaülesandeid. <u>II õppeaasta:</u> • Teab mistahes nurga trigonomeetrilisi funktsioone $\sin \alpha$, $\cos \alpha$, $\tan \alpha$ ning nende väärtusi nurkade 30°, 45°, 60°, 90°, 180°, 270°, 360° korral. • Loeb trigonomeetriliste funktsioonide graafikuid.

- Teisendab lihtsamaid trigonomeetrilisi avaldisi.
- Rakendab kolmnurga pindala valemeid, siinus- ja koosinusteoreemi.
- Lahendab trigonomeetrilisi põhivõrrandeid (sh graafiku järgi etteantud lõigul).
- Selgitab vektori mõistet ning kujutab vektorit tasandil algus- ja lõpp-punkti koordinaatide järgi. Arvutab vektori koordinaate ja vektori pikkust. Arvutab kahe vektori skalaarkorrutist definitsioonivalemi ja vektorite koordinaatide kaudu. Leiab vastandvektori, teab kahe vektori ristseisu ja kollineaarsuse tunnuseid. Liidab ja lahutab vektoreid ning korrutab vektorit arvuga nii geomeetriliselt kui ka koordinaatkujul. Kasutab vektoreid geomeetria probleemülesannete lahendamisel.
- Tunneb sirget, ringjoont ja parabooli ning nende võrrandeid. Koostab sirge võrrandi, kui sirge on määratud punkti ja tõusuga, tõusu ja algordinaadiga ning kahe punktiga. Leiab sirge sihivektori. Koostab ringjoone võrrandi keskpunkti ja raadiuse järgi. Joonestab sirgeid, ringjooni ja parabooli nende võrrandite järgi. Määrab sirgete vastastikused asendid tasandil. Leiab kahe sirge lõikepunktid.
- Teab lihtsamaid astmefunktsioone $y = ax^n$ ($n = 1, 2, -1$ ja -2) ja visandab nende graafikuid. Kirjeldab funktsiooni graafiku järgi funktsiooni peamisi omadusi.
- Teab arvu logaritmi mõistet ja selle omadusi ning logaritmi ja potentseerib lihtsamaid avaldisi. Lahendab lihtsamaid eksponent- ja logaritmivõrrandeid astme ning logaritmi definitsiooni vahetu rakendamise teel.
- Teab arvujada, aritmeetilise ja geomeetrilise jada mõistet. Rakendab aritmeetilise ja geomeetrilise jada üldliikme ning n esimese liikme summa valemit, lahendab reaalelulise kontekstiga probleemülesandeid.
- Lahendab liitprotsendilise kasvamise ja kahanemise abil lihtsamaid reaalsusega seotud ülesandeid.

III õppeaasta:

- Eristab juhuslikku, kindlat ja võimatut sündmust. Teab sündmuse tõenäosuse mõistet ning leiab soodsate ja kõigi elementaarsündmuste arvu (loendamise, kombinatorika). Leiab arvu faktoriaali ja arvutab kombinatsioone. Arvutab sündmuse tõenäosust ja rakendab seda lihtsamaid elulisi ülesandeid lahendades.
- Arvutab statistilise andmestiku paiknemise ja hajuvuse karakteristikud. Illustreerib diagrammide abil ja analüüsib statistilisi andmeid, tehes järeldusi ja hinnates nende usaldusväärsust. Kogub statistilisi andmeid ja analüüsib neid (arvutil) statistiliste vahenditega. Lahendab reaalelulise kontekstiga probleemülesandeid.

	• Teab funktsiooni tuletise mõistet, funktsiooni graafiku puutuja mõistet ning funktsiooni tuletise geomeetrilist tähendust. Teab tehete seotud diferentseerimise reegleid ja sagedamini esinevate elementaarfunktsioonide tuletisi. Leiab lihtsamate funktsioonide tuletise. • Leiab lihtsamate funktsioonide määramispiirkonna, nullkohad, positiivsus- ja negatiivsuspiirkonnad, kasvamis- ja kahanemisvahemikud, maksimum- ja miinimumpunktid ning visandab nende järgi funktsiooni graafiku. Lahendab lihtsamaid ekstreemumülesandeid. • Teab algfunktsiooni mõistet ja leiab määramata integraale lihtsamatest funktsioonidest (polünoomidest). Rakendab Newton - Leibnizi valemit määratud integraali arvutamisel. Teab kõvertrapetsi mõistet ja arvutab määratud integraali abil tasandilise kujundi pindala. • Kirjeldab punkti asukohta tasandil ja ruumis koordinaatide abil ning sirgete ja tasandite vastastikuseid asendeid ruumis. • Teab tahk- ja pöördkehi, arvutab nende ruumala tükeldamise abil.	
	Hea	Väga hea
	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite eesmärgipärane kasutamine.	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite iseseisev, eesmärgipärane ja loov kasutamine
Kokkuvõtva hinde ja moodulihinde kujunemine	Kokkuvõtva hinde kujunemise aluseks on sooritatud arvestuslike tööde hinded (hindekriteeriumid kehtestab töödele õpetaja). Mooduli lõpphinne on positiivne, kui õpilane on omandanud kõik mooduli õpiväljundid vähemalt lävendi tasemel.	
Õppemeetodid	Loeng - arutelu (õpilased vastavad suuliselt). Algoritmimeetod. Ülesannete (sh probleem-, uurimus- ja praktiliste ülesannete) lahendamine nii iseseisvalt kui ka meeskonnatööna ja digitööriistu kasutades. Töölehtede täitmine. Iseseisev töö õppematerjalidega (sh õpikutekstiga). Interaktiivsed testid. Esitlused. Audiovisuaalsed meetodid. Eriala või mõne muu ainega seotud õppekäigud, kus saab rakendada matemaatikateadmisi ja –oskusi. Näitlikud meetodid (demonstratsioon, piltide ja tabelite näitamine). Kodune kontrolltöö. Ajurünnak. Uurimistöö. Õpimapi koostamine. Matemaatilised mängud, viktoriinid (sh nuti-viktoriin) ja sõnaseletusmäng. Heuristiline meetod.	
Teemad, alateemad	I õppeaasta Käsitletavad teemad: Protsentiarvutus. Arvuhulgad. Avaldised. Võrrandid ja võrratused, nende süsteemid. Täisnurkse kolmnurga trigonomeetria. Kraadi- ja radiaanmõõt. Seosed täisnurkse kolmnurga nurkade ja külgede suhete vahel. Ringjoone kaare pikkus ja ringi sektori pindala. Jooniste lugemine. Mõõtühikud. Tasandilised kujundid. Kolmnurgad, nende liigid, võrdsus ja sarnasus. Kolmnurga kõrgus, nurgapoolitaja, mediaan ja külje keskristsirge . Kolmnurga pindala. Rööpkülik, romb,	

	ruut, ristkülik, trapets, korrapärane hulknurk ning nende olulisemad omadused ja pindala. Ringjoon ja ring, kesk- ja piirdenurk, ringjoone lõikajad ja puutujad. Prisma. Püstprisma täispindala ja ruumala. Püramiid. Korrapärase püramiidi täispindala ja ruumala. Silinder. Silindri täispindala ja ruumala. Koonus. Koonuse täispindala ja ruumala. II õppeaasta Käsitletavat teemad: Mistahes nurga trigonomeetrilised funktsioonid. Kolmnurga pindala valemid. Siinus- ja koosinusteoreem. Trigonomeetrilised võrrandid. Vektor tasandil. Joone võrrand. Lineaarfunktsioon, ruutfunktsioon, lihtsam astmefunktsioon (sh graafiliselt). Eksponentfunktsioon ja logaritmifunktsioon. Eksponentvõrrandid ja logaritmivõrrandid. Jadad. III õppeaasta Käsitletavat teemad: Tõenäosus ja statistika. Tuletis ja integraal. Funktsiooni uurimine. Kõvertrapetsi pindala arvutamine. Ristkoordinaadid tasandil. Koordinaatteljestik ruumis. Sirged ja tasandid ruumis. Hukktahukad ja pöördkehad. Ruumala leidmine tükeldamise abil.
Iseseisev töö	Töö õppematerjalidega (sh õpikutekstiga) – matemaatiliste tekstide lugemine ja mõistmine. Ülesannete kirjalik lahendamine klassiruumis ja/või väljaspool seda. Interaktiivsete ülesannete lahendamine kohese tagasisidega erinevates e-õppe keskkondades. Uurimustöö. Õpimapi koostamine.
Õppematerjalid	1.Hilja Afanasjeva, Jüri Afanasjev, Arno Aalto. Gümnaasiumi kitsas matemaatika (õpikud I – IX ja töövihikud). Kirjastus Avita. 2.Allar Veelmaa. Matemaatika tööraamat X klassile Tallinn: Maurus, 2021. 3. Allar Veelmaa. Matemaatika tööraamat XI klassile Tallinn: Maurus, 2022. 4.Allar Veelmaa. Matemaatika tööraamat XII klassile Tallinn: Maurus, 2023. 5.Mauruse kirjastuse tööraamatud: https://kirjastusmaurus.ee/oppeaine/matemaatika/gumnaasiummatemaatika/ 6. Õpetaja koostatud ja/või valitud õppematerjalid (sh e-õppematerjalid). 7. www.opiq.ee (matemaatika õpikud gümnaasiumile). 8.Matemaatika digiõppevaramu materjalid: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/20179#231751-Digioppevaramu-matemaatika-materjalid 9.Matemaatika riigieksami ülesanded. 10.Matemaatika õhtuõpik.

KOHUSTUSLIKU ÜLDHARIDUSÕPINGU MOODULI RAKENDUSKAVA							
Sihtrühm	Õppija, kes on omandanud põhihariduse või põhihariduse tasemele vastavad kompetentsid						
Õppevorm	Statsionaarne koolipõhine õpe						
Moodul nr 5	Loodusained	Mooduli maht 18 EKAP					Õpetajad
		Tunde kokku	T	P-töö	PR	Is-töö	Andres Kask
		468	360	-	-	108	Valdo Jask
Nõuded mooduli alustamiseks	Omandatud põhiharidus.						
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilasest kujuneb vastutustundlik, ennastjuhtiv ja kriitiliselt mõtlev indiviid, kes huvitub teda ümbritsevast keskkonnast, võtab igapäevaelus vastu teaduspõhiseid otsuseid, mõistab jätkusuutliku tehnoloogia ja tootmise olulisust ning väärtustab elurikkust.						
Õpiväljundid	Hinde- ja hindamiskriteeriumid						
Õpilane:	Õppija sooritus vastab lävendile, kui õpilane:						
1) Kasutab loodusainetes omandatud teadmisi ja oskusi keskkonna objektide ja nähtuste ning nende vaheliste põhjuse-tagajärje seoste selgitamiseks	• kasutab looduses toimuvate protsesside selgitamiseks bioloogia, keemia, füüsika ja geograafia põhimõisteid ja seaduspärasusi; • kasutab korrektset bioloogia-, keemia-, füüsika- ja geograafiaalast sõnavara nii suulisel ettekandel kui ka kirjalikult; • selgitab bioloogia, keemia, füüsika ja geograafia omavahelisi seoseid ja erinevusi ning tähtsust teaduse ja tehnoloogia, sh inseneeria valdkonnas, rõhutades loovuse ja innovatsiooni rolli; • kasutab erinevaid mudeleid (sh arvutisimulatsioone ja matemaatilisi mudeleid) loodusobjektide ja nähtuste uurimisel; • koostab teaduslikke meetodeid kasutades loodusnähtuste või protsesside mudeleid; • koostab mõistekaarte, diagramme, graafikuid ja andmetabeleid projektides või uurimuslikes ülesannetes olevate andmete visualiseerimiseks; • lahendab matemaatiliste võtete ja valemite abil elulisi ja loodusteaduslikke ülesandeid						
2) Sõnastab uurimisküsimusi ja hüpoteese, kavandab ja korraldab loodusteaduslikke uuringuid, analüüsib ja tõlgendab tulemusi ning teeb kehtivaid järeldusi ja ennustusi	• sõnastab loodusteaduslike mudelite leidmiseks või kontrollimiseks hüpoteese või uurimisküsimusi; • kavandab ja viib läbi ohutul viisil loodusteaduslikke uuringuid, kasutades sobivaid katsevahendeid või simulatsioone looduse seaduspärasuste tundma õppimiseks; • kasutab sobivaid mõõtevahendeid ja andmeanalüüsi tööriistu, et koguda täpseid ja usaldusväärseid andmeid; • teeb kogutud andmete põhjal põhjendatud teaduspõhiseid järeldusi; • esitab saadud tulemused suuliselt või kirjalikult, kasutades vajadusel digivahendeid; • kasutab loodusainetes omandatud teadmisi ja oskusi eluliste probleemide lahendamiseks, rakendades loovat ja kriitilist mõtlemist, digitaalseid tööriistu ja meeskonnatööoskusi;						

3) Leiab iseseisvalt usaldusväärset loodusteaduslikku informatsiooni ja kasutab seda erinevate ülesannete lahendamisel	• kasutab erinevaid infoallikaid, juhendatult analüüsib ja hindab kriitiliselt nende teabe usaldusväärsust, eristab teaduspõhiseid fakte pseudoteaduslikest väidetest ning rakendab fakte loodusprotsesside selgitamisel ja probleemide lahendamisel; • analüüsib erinevaid seisukohti elu päritolu kohta ning selgitab oma arusaamu; • kasutab loodusteaduslike uuringute läbiviimiseks andmeportaale ja digitaalseid teabeallikaid; • kasutab loodusteaduslike ülesannete lahendamiseks ning koostööks meedia- ja tehnoloogiavahendeid;
4) Rakendab loodusainetes omandatud teadmisi ja oskusi probleemide lahendamiseks ja otsuste tegemiseks	• selgitab kliimamuutuste teket ja rohetehnoloogiat mõju ning pakub lahendusi keskkonnasäästliku kliimapolitiika rakendamiseks; • märkab ja lahendab igapäevaelu probleeme ning langetab argumenteeritud otsuseid, kasutades loovat mõtlemist; • kasutab mehhaanika, dünaamika, termodünaamika ja elektroenergeetika seaduseid tehnoloogiliste probleemide lahendamisel; • kasutab reaaleluliste ülesannete lahendamiseks keemiliste elementide perioodilisustabelit, lahustuvustabelit, metallide pingerida ja teisi teabeallikaid;
5) Saab aru teaduse olemusest, seostab loodusteadusi ja tehnoloogiat	• analüüsib teaduse olemust ning seostab loodusteadusi ja tehnoloogiat, rakendades teadmisi praktilistes olukordades ja luues uuenduslikke lahendusi; • toob näiteid pindpinevuse, kapillaarsuse ja märgamise esinemisest looduses ja tehnikas; • kirjeldab valguse ja heli omadusi ning nende rolli looduses ja tehnoloogias, rakendades laineõpetuse põhimõtteid ja tuues näiteid igapäevastest tehnoloogilistest lahendustest; • selgitab aine olekuid ja faasisiirdeid, rakendades termodünaamika põhimõtteid. • toob esile teabeallikate alusel toidutootmise ja põllumajanduse mõju looduskeskkonnale, pakkudes välja lahendusi kaasaegse tehnoloogia abil;
6) Selgitab kliimamuutuste ja rohetehnoloogia mõju keskkonnale	• selgitab süsinikuringe ja energiasäästu tähtsust kliimamuutuste kontekstis, ning nende mõju globaalsele soojenemisele; • toob näiteid peamistest kliimamuutusi põhjustavatest teguritest ning kliimamuutuse võimalikud tagajärjed loodusele ja ühiskonnale ning hindab kohanemise võimalusi, arvestades piirkondlikke ja globaalseid näiteid; • arutleb roheoskuste vajalikkuse ja nende mõju üle elukeskkonnale, kasutades loodusteaduslikku terminoloogiat; • hindab kliimamuutuste mõju veekeskkonnale ja analüüsib juhendamisel vesiviljeluse mõju ökosüsteemidele; • selgitab meetodeid metallide korrosiooni vähendamisel ning arutleb rohetehnoloogia rakendamise võimaluste üle keemiatööstuses; • kirjeldab maailma energiamajanduse muutusi ja nende seoseid kliimapolitikaga;

	• toob näiteid rohetehnoloogia rakendamise mõjust erinevates majandusharudes ning selgitab, kuidas see toetab jätkusuutlikkuse parendamist;		
7) Selgitab elurikkuse ja jätkusuutliku arengu olulisust ning kasutab neid põhimõtteid igapäevaelus	• iseloomustab teabeallikate põhjal jätkusuutliku arengu põhimõtteid ning nende rakendamise võimalusi erinevates kontekstides; • selgitab teabeallikate põhjal elurikkuse olulisust ning selle säilitamise võimalusi; • selgitab hoiakuid ja käitumist, mis näitavad vastutustundlikkust elurikkuse ja jätkusuutliku arengu säilitamisel; • järgib tervislikke eluviise arvestades tervisliku toitumise ja nakkushaigustest hoidumise põhimõtteid • selgitab tööstuse ja tehnoloogia arengu mõju keskkonnale ja globaalsele elurikkusele, kasutades teaduslikele uuringutele põhinevaid andmeid; • hindab kemikaalide kasutamist argielus ja nende mõju keskkonnale ja tervisele; • arutleb üleilmastumise mõju üle eri eluvaldkondadele tuues välja selle mõju kestlikule arengule;		
8) Selgitab oma eriala seoseid loodusteaduste ja tehnoloogiaga elukestva õppe konteksti	• selgitab loodusteaduste ja tehnoloogiaga seotud elukutsete tähtsust 21. sajandi majanduses; • kirjeldab loodusteaduste arengusuundi ja analüüsib, kuidas omandatud teadmisi ja oskusi rakendada karjäärivalikul; • seostab loodusteadusi õpitava erialaga; • rakendab loodusteaduslikke teadmisi ja oskusi erialases õppes ja tegevuses; • kirjeldab õpitava eriala arengut loodusteaduslikust vaatepunktist; • selgitab, milliseid loodusseadusi ja ohutusaspekte tuleks valitud erialal arvesse võtta; • teeb erialaõppes loodusteaduslikele teadmistele tuginevaid otsuseid ning prognoosib nende tagajärgi, tuginedes sotsiaalsetele, majanduslikele, kõlbelistele ja õiguslastele seisukohtadele.		
Hindamine	Eristav		
Hindamismeetodid	1. Test 2. Arvestustöö 3. Ülesannete lahendamine 4. Probleemülesanded 5. Laboratoorsed tööd 6. Töölehtede täitmine 7. Infoallikatest materjali otsimine ja analüüsimine 8. Rühmatöö 9. Slaidiesitluse koostamine ja esitus		
Hindekriteeriumid	Rahuldav	Hea	Väga hea

	Õpilane on saavutanud kõik õpiväljundid vähemalt lävendi tasemel. Lävend loetakse saavutatuks, kui õpilase töö tulemuslikkus on vähemalt 75%	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite mõtestatud ja eesmärgipärane kasutamine. Õpilase töö tulemuslikkus on vähemalt 75-85%	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite iseseisev, eesmärgipärane ja loov kasutamine. Õpilase töö tulemuslikkus on 90-100%
Mooduli hinde kujunemine	Kokkuvõtva hinde kujunemise aluseks on sooritatud arvestuslike tööde hinded. Mooduli lõpphinne on positiivne, kui õpilane on omandanud kõik mooduli õpiväljundid vähemalt lävendi tasemel.		
Õppemeetodid	Loeng, ümberpööratud klassiruumi meetod, koos- ja/või rühmatöö, audiovisuaalsed meetodid (PPT, filmid jms), laboratoorsed tööd, sh katsed, näitlikustamine, iseseisevtöö		
Teemad, alateemad	LOODUSTEADUSTE METODOLOOGIA 0.5 EKAP Õppesisu: teaduses kasutusel olevad meetodid (katse, hüpotees jms); peamised uurimissuunad ja objektid; kasutuses olevad andmebaasid; populaarteaduslik lähenemine Alateemad: • Loodusteaduste omavahelised seosed, areng ja kaasaegsed uurimissuunad. • Loodusteaduslik uurimismeetod, vaatlus, katse, mudel. • Asukoha määramise meetodid ja nende rakendused. • Andmebaasid, geoinfosüsteemid ja kohateabe analüüs		
Hindamismeetodid ja -ülesanded	Test „Loodusteaduste metodoloogia“		
Õpilase iseseisev töö	Õpilane koostab slaidiesitluse ühe Eesti teadlase kohta.		
Teemad, alateemad	KEEMIA ALUSED JA ANORGAANILISED AINED 2 EKAP Õppesisu: uurimismeetodid keemias; perioodilustabeli ülesehitus ja põhimõtted; keemilised sidemed; keemilised reaktsioonid; lahused ja nende tüübid, protsessid lahustes; molaararvutused; metallid ja mittemetallid. Alateemad: • Keemia kui teaduse kujunemine. Füüsikalised ja keemilised uurimismeetodid keemias. • Keemiliste elementide perioodilisustabel, lahustuvustabel, metallide pingerida. • Keemilise sideme liigid (kovalentne, iooniline, metalliline, vesinikside). • Keemilise reaktsiooni soojusefekt. • Reaktsiooni kiirus ja seda mõjutavad tegurid. • Keemiline tasakaal ja selle nihutamise võimalused. • Lahuste teke, elektrolüüdid ja mitteelektrolüüdid • Molaarne kontsentratsioon. Saagise ja lisandite arvestamine molaarvutustes reaktsioonivõrrandi järgi		

	• Ioonidevahelised reaktsioonid lahustes • metallide iseloomulikest füüsikalistest ja keemilistest omadustest. • Metallide keemilise aktiivsuse võrdlus; metallide pingerida. • Metallid ja nende ühendid igapäevaelus ning looduses. • Metallidega seotud redoksprotsessid: metallide saamine maagist, elektrolüüs, korrosioon, keemilised vooluallikad (reaktsioonivõrrandeid nõudmata). • Mittemetallid ja nende ühendite iseloomulikud omadused.
Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Õpilane: 1. sooritab arvestusliku kontrolltöö „perioodilustabel, keemilised sidemed, keemilised reaktsioonid“ vähemalt lävendi tasemel. 2. sooritab testi „lahused ja molaararvutused“ vähemalt lävendi tasemel. 3. sooritab arvestusliku kontrolltöö „metallid ja mittemetallid“ vähemalt lävendi tasemel 4. täidab töölehti ja lahendab teemakohaseid ülesandeid
Iseseisev töö	Õpilane: 1. lahendab iseseisvalt reaktsioonivõrrandite tasakaalustamise ülesanded 2. lahendab molaar- ja massiarvutuse ülesandeid 3. otsib teabeallikatest infot vähemalt 5 metallisulami kohta (millest koosneb ja kus kasutatakse)
Teemad, alateemad	RAHVASTIK JA MAJANDUS 1,5 EKAP Õppesisu: Maailma rahvastik ja sellega seotud protsessid; majanduse ja ühiskonna vahelised seosed; majandust mõjutavad tegurid ja protsessid; globaliseerumine kui protsess; turismimajandus ja areng; transpordimajandus ja areng; infotehnoloogia arengu mõju rahvastikule ja majandusele. Alateemad: • Maailma rahvastik, rahvaarv ja selle muutumine. • Sündimust ja suremust mõjutavad tegurid. • Demograafiline üleminek. • Rahvastiku struktuur ja selle mõju riigi arengule. • Ränded, nende põhjused ning liigitamine Rände tagajärjed. Rändega seotud probleemid. • Rahvastikupoliitika. Rahvastiku paiknemine ja tihedus maailmas. • Linnastumine • Majanduse ja ühiskonna areng ning ruumiline korraldus. • Infoühiskonna majanduse toimimine globaalse tööjaotuse tingimustes. • Rahvusvahelised ettevõtted, nende roll maailmamajanduses.

	• Globaliseerumine. • Turismimajanduse areng, selle seos teiste majandusharudega ning mõju keskkonnale ja kultuuriruumile. • Transpordi areng, selle seos teiste majandusharudega ja mõju keskkonnale.
Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Õpilane sooritab arvestusliku töö maailma rahvastiku, selle muutumise ja arengute ning majanduse ja ühiskonna arengu kohta
Iseseisev töö	Õpilane täiendab oma teadmisi iseseisva temaatilise kirjanduse lugemise ja digimeedia kasutamise kaudu
Teemad, alateemad	MAA KUI SÜSTEEM 1,5 EKAP Õppesisu: Maa kui süsteem; Maa geoloogiline ehitus ja sellega seotud protsessid; Maa atmosfäär ja sellega seotud protsessid; Maa veestik ja sellega seotud protsessid; Maa mullastik ja sellega seotud protsessid; Maa bioomid ja nendega seotud protsessid. Alateemad: • Maa kui süsteem. • Maa teke ja areng. • Geoloogiline ajaarvamine. • Maa siseehitus ja litosfääri koostis. • Kivimite liigitus tekke alusel. • Laamtektoonika, laamade liikumisega seotud protsessid. • Vulkanism. • Maavärinad. • Atmosfääri tähtsus, koostis ja ehitus. • Päikesekiirguse jaotumine Maal, kiirgusbilanss. • Kasvuhooneefekt ja selle tähtsus. • Kliimat kujundavad tegurid. • Üldine õhuringlus. • Temperatuuri ja sademete territoriaalsed erinevused. • Õhumassid, tsüklonid ning antitsüklonid. • Kliimamuutused. • Vee jaotumine Maal ja veeringe. • Maailmamere tähtsus ning roll kliima kujunemises. • Veetemperatuur, soolsus, hoovused ja looded maailmameres. • Rannaprotsessid ning erinevate rannikute kujunemine. • Liustikud, nende teke, levik ja tähtsus.

	• Põhjavee kasutamisega kaasnevaid keskkonnaprobleeme eri piirkondades. • Kliima, taimestiku ja mullastiku vahelised seosed. • Kivimite murenemine. • Mulla koostis ja ehitus; mulla omadused. • Mullatekke tegurid ja mullaprotsessid. • Bioomid.
Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Õpilane koostab omal valikul referaadi või PPT esitluse valitud teemal.
Iseseisev töö	Õpilane töötab läbi temaatilise materjali hindamisülesande sooritamiseks
Teemad, alateemad	LIIKUMISED JA JÕUD 1,5 EKAP Õppesisu: Mehhaanika põhimõisted (liikumine, jõud, töö, energia, võimsus); võnkumised ja lained (valgus ja heli) Alateemad: • Mõõtmise, mõõtühikud ja nende teisendamine, skalaarsed ja vektoriaalsed suurused, mõõtemääramatus. • Kiirus, kiirendus, teepikkus ja nihe; • ühtlane ja ühtlaselt muutuv sirgjooneline liikumine. • Pöörlev liikumine, pöördenurk, periood, sagedus, nurk- ja joonkiirus, kesktõmbekiirendus. • Newtoni seadused, impulsi jäävuse seadus, gravitatsiooniseadus; • raskusjõud, keha kaal, toereaktsioon. • Vedru jäikus, hõõrdetegur. • Mehaaniline töö ja võimsus, kasutegur. • Võnkumised ja lained ning neid kirjeldavad suurused (lainepikkus, laine levimiskiirus, hälve, amplituud, periood, sagedus; faas; lainete peegeldumine, interferents ja difraktsioon; resonants). • Kineetiline ja potentsiaalne energia, nende omavaheline muundumine, energia jäävuse seadus.
Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Õpilane sooritab arvestusliku kontrolltöö „Mehhaanika“ vähemalt lävendi tasemel Õpilane sooritab arvestusliku testi „Võnkumised ja lained“ vähemalt lävendi tasemel Õpilane lahendab teemakohaseid ülesandeid Õpilane täidab teemakohaseid töölehti
Iseseisev töö	Õpilane täidab väljaspool tundi iseseisvalt ja teabeallikaid kasutades töölehe „Valguse ja heli levimine erinevates keskkondades“ Õpilane lahendab teemakohaseid ülesandeid

Teemad, alateemad	ORGAANILISED AINED 1,5 EKAP Õppesisu: orgaanilised ained; orgaaniliste ainete struktuur ja kujutamine; süsivesinikud; aldehüüdid; karboksüülühendid; alkoholid ja eetrid; makroergilised orgaanilised ühendid (suhkrud, rasvad, valgud) Alateemad: • Süsinikuühendite struktuur ja selle kujutamise viisid. • Alkaanid, nomenklatuuri põhimõtted. • Asendatud alkaanide (halogeeniühendite, alkoholide, primaarsete amiinide) omadused. • Küllastumata ja aromaatsete süsivesinike omadused. • Aldehüüdi, karboksüülhappe, karboksüülhappe soola, asendatud karboksüülhappe, estri ja amiidi aineklasside omadused. • Alkoholid ja eetrid. • Rasvhapete, rasvade, sahhariidide, aminohapete ja valkude omadused
Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Õpilane: 1. sooritab arvestusliku kontrolltöö „Orgaaniline keemia I“ vähemalt lävendi tasemel 2. sooritab arvestusliku kontrolltöö „Orgaaniline keemia II“ vähemalt lävendi tasemel 3. koostab orgaaniliste ainete struktuure ja annab neile nimetuse 4. lahendab teemakohaseid ülesandeid 5. täidab teemakohaseid töölehti
Õpilase iseseisev töö	Õpilane koostab referaadi/slaidiesitluse teemal „orgaanilised ained ja materjalid igapäeva elus“ Õpilane täidab teemakohaseid töölehti.
Teemad, alateemad	LOODUSVARADE MAJANDAMINE JA KESKKONNAPROBLEEMID 2 EKAP Õppesisu: maailma loodusvarad; maailma toiduprobleemid; maailma põllumajandus; maailma kalandus; maailma metsandus; metsade tüübid; maailma energiamajandus. Loodusvarade majandamise ja keskkonnaprobleemide vahelised seosed; keskkonnaprobleemide teadvustamine ja vältimine. Alateemad: • Maailma toiduprobleemid. • Põllumajanduse arengut mõjutavad looduslikud ja majanduslikud tegurid. • Põllumajandusliku tootmise tüübid. • Põllumajanduslik tootmine eri loodusolude ja arengutasemega riikides. • Põllumajanduse mõju keskkonnale. • Maailma kalandus ja vesiviljelus ja selle mõju keskkonnale. • Maailmamere reostumine ning kalavarude vähenemine.

	• Metsamajanduse olemus ja selle olulisus, metsamajanduse ja – tööstusega seotud keskkonnaprobleemid • Metsade säästlik majandamine ja kaitse. • Metsatüübid ja maailma metsarikkamaid piirkonnad ning seos metsa kasutamise võimalustega. • Metsamajandus ja – tööstust eri riikides. • Metsa ja puidu roll süsinikuringes. • Maailma energiamajanduse muutused. • Energiaallikate paiknemine maailmas. • Riikide energiamajandus ning sellega seotud majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaprobleemid. • Energiamajanduse jätkusuutlikkus.
Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Õpilane sooritab arvestusliku kontrolltöö „Loodusvarad ja keskkonnaprobleemid“ vähemalt lävendi tasemel Valitud teemakohase probleemülesande lahendamine
Õpilase iseseisev töö	Materjali kogumine ja läbitöötamine hindamisülesande sooritamiseks Õpilane koostab slaidiesitluse „Eesti metsatüübid“
Teemad, alateemad	ELEKTER JA MAGNETISM 1 EKAP Õppesisu: elekter ja elektriväli; magnetism ja magnetinduktsiooniga seotud protsessid, pinge ja võimsus; valgus; lainete interferents, difraktsioon ja polariseeritus. Alateemad: • Aine, elektri- ja magnetväli, välja jõujooned: • Laengu jäävuse, Coulomb'i ja Ampere' seadus. • Pinge. • Magnetinduktsioon, elektromotoorjõud, elektri- ja magnetvälja energia ja selle salvestamine. • Elektromagnetlained, lainete interferents, difraktsioon, polariseeritud valgus. • Valguse murdumine, spektrid, valguse dualism. • Elektrivool metallides, vedelikes ja gaasides; • Ohmi seadus segaühendustes, vooluallika elektromotoorjõud ja sisetakistus; pooljuhid. • Vahelduv- ja alalisvool, trafo ja generaator. • Elektriohutus. • Vahelduvvoolu võimsus aktiivtakistusel. • Voolutugevuse ja pinge efektiivväärtused.

Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Õpilane sooritab arvestusliku kontrolltöö „Elekter ja magnetism“ vähemalt lävendi tasemel Õpilane sooritab hindelise testi „Valgus“ vähemalt lävendi tasemel Õpilane lahendab teemakohaseid ülesandeid
Õpilase iseseisev töö	Õpilane lahendab teemakohaseid ülesandeid Materjali kogumine ja läbitöötamine hindamisülesande sooritamiseks
Teemad, alateemad	ENERGIA 0,5 EKAP Õppesisu: termodünaamika; ideaalne gaas; aineolekud ja nende muundumisprotsessid; fotoefekt; Einsteini võrrand Alateemad: • Ideaalse ja reaalse gaasi mudeli tunnuseid, mikro- ja makroparameetreid ja olekuvõrrand. • Isoprotsessid, suletud ja avatud süsteemid • termodünaamika seadused, soojuspumbad, soojusmasin ja selle kasutegur. • Küllastunud veeaur, absoluutne ja suhteline niiskus, kastepunkt. • Pindpinevus, märgamine, kapillaarsus; • aine olekud, faasisiire, faasidiagrammid. • Sise- ja välisfotoefekt, • Einsteini võrrand.
Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Õpilane sooritab arvestusliku kontrolltöö „Energia“ vähemalt lävendi tasemel
Õpilase iseseisev töö	Õpilane lahendab teemakohaseid ülesandeid Materjali kogumine ja läbitöötamine hindamisülesande sooritamiseks
Teemad, alateemad	RAKUD JA ORGANISMID 2 EKAP Õppesisu: organismide siseehitus: rakk, kude, elundid, elundkonnad; rakutüüpide võrdlus ja siseehitus; aine- ja energiavahetus erinevatel tasemetel; organismide paljunemine ja areng; mitoos ja meioos; inimese olulisemad elundkonnad (närvilisüsteem, ringeelundkond, sisenõrenäärmed, immuunsus) Alateemad: • Bioloogia uurimisvaldkonnad (eluslooduse organiseerituse tasemed, seos elu tunnustega, neid uurivad bioloogia teadused ja elukutsed), • Vee omaduste seos organismide talitlusega, • Peamiste katioonide ja anioonide tähtsus organismide ehituses ning talitluses

	• Süsivesikute, lipiidide ja valkude ehituse seos nende ülesannetega • DNA ja RNA ehitus ning ülesanded • Eukarüootsed rakud: Inimese epiteel-, lihas-, side- ja närvikoe rakkude ehitus ja talitluse, erinevad koed mikropreparaatidel, mikrofotodel ja joonistel. • Ainete aktiivne ja passiivne transport läbi rakumembraani. • Loomaraku peamised koostisosad mikrofotodel ja joonistel, • loomaraku osade ülesanded raku bioloogilistes protsessides. • Looma-, taime- ja seeneraku ehitus. • Organismide areng: Mittesugulise paljunemise vormid eri organismirühmadel. • Mitoosi- ja meioosi faasides toimuvad muutused. • Inimese spermatogenees ja ovogenees. • Otsene ja mooneline areng eri organismirühmadel. • Olulisemad etapid inimese embrüogeneesis. • Inimese vananemisega kaasnevad muutused raku ja organismi tasandil, pärilikkuse ja keskkonnategurite mõju elueale • Inimese närvisüsteemi osad ja nende talitus. Eri tegurite mõju närviimpulsi tekkes ja levikus. • Närvisüsteemiga seotud levinumad puuded ja haigused. • Sisesekreetsiooninäärmete ja nende eritavate hormoonide roll inimese talitlustregulatsioonis ning nende seos neuraalse regulatsiooniga. • Inimorganismi kaitsesüsteemid ja vaktsineerimise tähtsust. Vähkkasvaja teke, selle letaalsus, võimalused vähist hoidumiseks ja raviks. • Vere püsiva koostise tagamise mehhanismid. Inimese energiavajadus ning termoregulatsiooni mehhanismid.
Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Õpilane: 1. sooritab arvestusliku kontrolltöö „Rakk“ vähemalt lävendi tasemel 2. sooritab arvestusliku kontrolltöö „Organism ja areng“ vähemalt lävendi tasemel 3. täidab teemakohaseid töölehti 4. lahendab teemakohaseid probleemülesandeid
Õpilase iseseisev töö	Õpilane koostab taime ja loomaraku võrdluse Õpilane koostab teabematerjali kasutades referaadi/slaidiesitluse „inimese immuunsussüsteem“ Kogub materjali ja töötab läbi hindamisülesande sooritamiseks
Teemad, alateemad	MOLEKULAARSED PROTSESSID 1 EKAP Õppesisu: pärilikkus, DNA ja RNA molekulaarne süntees; inimese haigused; bakterid ja viirused; biotehnoloogia. Alateemad:

	• Pärilikkuse ja keskkonnategurite osa organismi tunnuste kujunemisel DNA, RNA ja valkude osa päriliku info avaldumises. • Geneetilise koodi omadused ning nende avaldumine valgusünteesis. • Geeniregulatsiooni osa inimese ontogeneesi eri etappidel, elukeskkonna mõju geeniregulatsioonile. • Inimese haigused, mis seostuvad geeniregulatsiooni häiretega • Viiruste levik ja paljunemine ning nende organismisisene toime: Bakteriraku ehitus ja talitus. Inimese levinumad viirus- ja bakterhaigused, nende vältimise võimalused, tervislike eluviiside ja vaksineerimise tähtsus. • Geenitehnoloogiliste rakenduste dilemmaprobleemid. • Bakterite ja viiruste geenitehnoloogilised kasutusvõimalused, nendega seotud teadusharud ning elukutsed. • Antibiootikumide kasutamine loomakasvatuses ja inimeste ravis. • Mikroorganismide kasutamine keskkonnakaitses, reostuse likvideerimisel, biopuhastites. • Mikroorganismide osa biokütuste valmistamisel. • Biomaterjalide tootmine ja nende jäätmekäitlus (sh bioplast)
Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Õpilane sooritab arvestusliku kontrolltöö „Pärilikkus ja geenitehnoloogia“ vähemalt lävendi tasemel
Õpilase iseseisev töö	Õpilane koostab lühiuurimustöö ühe vabalt valitud biomaterjali kohta. Materjali kogumine ja läbitöötamine hindamisülesande sooritamiseks
Teemad, alateemad	PÄRILIKKUS JA MUUTLIKKUS 1 EKAP Õppesisu: geneetika; pärilik ja mittepärilik muutlikkus; GMO organismid; evolutsioon, evolutsioonitõendid ja teooriad; inimese evolutsioon Alateemad: • Pärilikkuse ja muutlikkuse avaldumine eri organismirühmadel. • Mutatsioonilise ja kombinatiivse muutlikkuse tekkepõhjused ning tulemused. • Modifikatsioonilise muutlikkus. • Mendeli katsetes ilmnenud fenotüübilisi suhted genotüüpide rekombineerumisel, geneetikaülesanded Mendeli seadustest, AB0- ja reesusüsteemi vererühmadest ning suguliitelisest pärandumisest. • Keskkonnategurite roll inimese puute ja haiguste tekkes. • Vähitekke riski seos pärilikkusega. GMO, geenikärid (CRISPR), kloonimine • Darwini evolutsiooni käsitus. • Erinevaid seisukohti elu päritolu kohta Maal.

	• Loodusliku valiku vormid, nende toimumise tingimused ja tulemused. • Eri tegurite osa uute liikide tekkes. • Evolutsiooniline mitmekesistumise, täiustumise ja väljasuremise tekkemehhanismid ning avaldumisvormid • Inimese evolutsioon
Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Õpilane sooritab arvestusliku kontrolltöö „Pärilikkus ja muutlikkus“ vähemalt lävendi tasemel Õpilane lahendab geneetika ülesandeid
Õpilase iseseisev töö	Õpilane koostab slaidiesitluse „Erinevad evolutsiooniteooriad“ Materjali kogumine ja läbitöötamine hindamisülesande sooritamiseks
Teemad, alateemad	INIMENE JA KESKKOND 1 EKAP Õppesisu: ökoloogia põhimõisted; keskkonna mõju organismidele; keskkonnaprobleemid; loodushoid ja keskkonnakaitse. Alateemad: • Ökoloogia: Abiootilised ja biootilised keskkonnategurid. • Toitumissuhted ökosüsteemis. • Iseregulatsiooni kujunemine ökosüsteemis ja seda ohustavaid tegureid. • Organismide kooseluvormid ja nende toimimine. • Ökosüsteemi (nt biosfääri jt) läbiv energiavoog ja ökopüramiid • Säästlik areng: Inimtegevuse mõju liikide hävimises. • Elurikkuse kaitse olulisus. • Looduse, tehnoloogia ja ühiskonna vastastikused seosed. • Kestliku arengu tähtsus isiklikul, kohalikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil.
Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Õpilane sooritab arvestusliku kontrolltöö „Ökoloogia“ vähemalt lävendi tasemel Õpilane täidab teemakohaseid töölehti
Õpilase iseseisev töö	Õpilane koostab referaadi/slaidiesitluse „Eesti keskkonnaprobleemid“ Materjali kogumine ja läbitöötamine hindamisülesande sooritamiseks
Teemad, alateemad	MIKRO – JA MEGAMAALIMA FÜÜSIKA 1 EKAP Õppesisu: aatomifüüsika põhitõed; tuumaenergia; kiirgused ja nende mõju organismidele; universum, selle ehitus ja seal toimuvad protsessid. Alateemad:

	• Elektronide difraktsiooni, leiulaine. Nanotehnoloogia. • Eriseoseenergia ja massiarv, tuumaenergia vabanemine tuumade lõhustumis- ja sünteesireaktsioonide käigus, tuumareaktorid. • Ioniseeriva kiirguse liigid ja mõju elusorganismidele. • Universumi ehitus. • Galaktikad ja tähed. • Meie Päikesesüsteemi ehitus ja liikumine. • Kosmose väikeobjektid
Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Arvestuslik kontrolltöö „Aatomifüüsika, kiirgused, astronoomia“ Tunnitöö „kiirguste ja nende mõju elusorganismidele“ Tööleht „Aatomifüüsika põhitõed“
Õpilase iseseisev töö	Õpilane koostab referaadi/saidiesitluse kahe vabalt valitud planeedi kohta Materjali kogumine ja läbitöötamine hindamisülesande sooritamiseks
Õppekirjandus	Enn Pärgmäe, 2002 „Füüsika õpik kutsekoolidele“ Erna Paju, Venda Paju, 2006 „Füüsika ülesannete kogu gümnaasiumile“ M. Kask, M. Reemann, 1992 „Füüsika ülesannete kogu keskkoolile“ Lembi Tamm, 2008 „Üldise ja anorgaanilise keemia õpik gümnaasiumile, I osa, II osa“ Ants Tuulmets, 2006 „Orgaanilise keemia õpik gümnaasiumile, I osa, II osa“ Mati Karelson, Aarne Töldsepp, 2011 „Üldine ja anorgaaniline keemia gümnaasiumile“ Mati Karelson, Aarne Töldsepp, 2007 „Orgaaniline keemia gümnaasiumile“ Rein Pullerits, Maila Mölder, 2001 „Keemiaülesannete lahendamine“ H. Järvalt, 2003 „Bioloogia lühikursus gümnaasiumile“ A. Tenhunen, E. Hain jt, 2012 „Bioloogia gümnaasiumile“ A. Tenhunen, E. Hain jt, 2012 „Bioloogia gümnaasiumile II“ T. Tenson, N. Kaldalu jt, 2013 „Bioloogia gümnaasiumile III“ R. Rannap, A. Tenhunen jt, 2013 „Bioloogia gümnaasiumile IV“ Tuul Sepp, 2013 „Bioloogia töövihik gümnaasiumile IV“ Urve Ratas, Jaan-Mati Punning, 2003 „Üldmaateaduse õpik gümnaasiumile“ Sulev Mäeltsemees, 2005 „Maailma ühiskonnageograafia“. Anton Leppik, 2023 „Füüsika töövihik gümnaasiumile I osa. Kulgliikumise kinemaatika. Mehhaanika“ M. Vilbas, K. Mäe 2022 „Bioloogia õpik gümnaasiumile, Teadusloome ja rakud“ K. Mäe, L. Inno, A. Nellis 2023 „Bioloogia töövihik gümnaasiumile. Rakud ja organismid“

	Ülo Ugaste 2001, Füüsika gümnaasiumile I ja II osa Henn Käämbre 1998 „Füüsika XII klassile, Aatom, Molekul, Kristall“ Jaak Jaaniste, 2009 „Füüsika XII klassile Kosmoloogia“ Jaan Susi, Lootus Lubi, 2003 „Füüsika X klassile Soojusõpetus Gümnaasiumi riiklikule õppekavale vastavad loodusvaldkonna õpikud, töövihikud, digiõpikud, tööraamatud. Maa-ameti geoportaal Keskkonnaportaali loodusveeb Rohemeeter – maastike elurikkuse hindaja
--	--

KOHUSTUSLIKU ÜLDHARIDUSÕPINGU MOODULI RAKENDUSKAVA						
Sihtrühm	Õppija, kes on omandanud põhihariduse või põhihariduse tasemele vastavad kompetentsid					
Õppevorm	Statsionaarne koolipõhine õpe					
Moodul nr 6	Sotsiaalsained	Mooduli maht 13 EKAP				
		Tunde kokku	T	P-töö	PR	Is-töö
		338	260	-	-	78
Nõuded mooduli alustamiseks	Omandatud põhiharidus.					
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane tuleb toime muutavas maailmas iseenda ja oma lähikonnaga, lähtudes üldinimlikest ja demokraatlikest väärtustest, mõistab ühiskonna arengu põhjuslikke seoseid ning enda rolli vastutustundliku ja keskkonnateadliku ühiskonnaliikmena					
Õpiväljundid Õpilane:	Hinde- ja hindamiskriteeriumid Õppija sooritus vastab lävendile, kui õpilane:					
1) Iseloomustab kaasaegse maailma kujunemist ning Eesti maailma ajaloo vahelisi seoseid	• selgitab ajaloolisi ja tänapäeval toimuvaid ühiskondlikke protsesse ning nende põhjuseid ja tagajärgi; • võrdleb vähemalt kahte ajaloolist sündmust erinevatest vaatenurkadest ning seob need tänapäeva ühiskonna konkreetsete sündmuste või arengutega; • eristab ajalooperioode vastavalt nende iseloomulikele tunnustele ning selgitab ajastute vahetumise põhjuseid; • selgitab üksikisiku valikute ja otsuste mõju Eesti ja maailma ajaloole; • nimetab Eesti ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, selgitab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengule; • kirjeldab minevikus elanud inimeste elu ajaloolises kontekstis;					

2) Mõistab kultuurilise mitmekesisuse väärtust ning kultuuride ja rahvaste rolli selles	• toob näiteid, kuidas erinevate kultuuride ja rahvaste pärand on mõjutanud tänapäevase maailma kujunemist; • analüüsib ühiskondlike ja tehnoloogiliste arengute mõju kultuurilisele mitmekesisusele maailmas ja Eestis; • uurib eesti ja maailmakultuuri pärandit ja selgitab selle tähendust kultuurilise mitmekesisuse säilitamisel ja kaitsmisel; • selgitab peamiste religioonide ja ideoloogiliste õpetuste tekkelugu, leviku põhjusi ning mõju ühiskonna arengule minevikus ja tänapäeval.
3) Eristab olulist infot ebaolulisest ning tõlgendab andmeid, kasutades allikakriitiliselt erinevaid teabevahendeid	• hindab kriitiliselt leitud infot, eristab olulist ebaolulisest ning teeb vahet tõenduspõhistel allikatel ja vaeuudistel; • selgitab tehisaru rolli informatsiooni levitamisel ja tõlgendamisel, kasutades tehisaru eetilisel ja eesmärgipärasel; • tõlgendab leitud andmeid, kasutades erinevaid teabevahendeid allikakriitiliselt; • otsib infot oma kodukoha ja eriala kohta ning esitab seda põhjendatud meediumi vahendusel; • valib kriitiliselt erinevaid teabeallikaid, viidates korrektselt kasutatud allikatele, järgides autoriõiguse ja intellektuaalse omandi nõudeid
4) Selgitab ühiskonnaliikme aktiivset rolli ja vastutust, lähtudes kodanikuaktiivsuse, keskkonnahoiu ning inim- ja kodanikuõiguste olulisusest demokraatlikus ühiskonnas	• selgitab ühiskonnaliikme rolli ja vastutust tööturul, majanduses ja demokraatliku ühiskonna toimimises; • toob näiteid säästva majanduse, sotsiaalse ettevõtluse, kestlikkuse ja õiglase kaubanduse põhimõtetest ning selgitab nende seost ühiskonnaliikmete vastutusega; • kirjeldab majanduse toimimise põhialuseid ning riigi, tarbija ja ettevõtja rolli, huve, õigusi ja vastutust demokraatlikus ühiskonnas; • analüüsib demokraatia põhimõtteid, inim- ja kodanikuõigusi; • selgitab enda õigusi ja kohustusi Eesti riigi suhtes ning toob konkreetseid näiteid, kuidas neid õigusi ja kohustusi praktikas rakendada; • nimetab aktuaalseid rahvusvahelisi sündmusi, sh kriisiolukordi ning oskab kirjeldada nende mõju kodanikele ja ühiskonnale laiemalt; • selgitab tähtsamate rahvusvaheliste organisatsioonide (ÜRO, EL, NATO) toimimist ning enda võimalusi ja vastutust seoses nendega demokraatliku ühiskonna kontekstis.
5) Analüüsib enda isiksust, lähtudes erinevatest rollidest ja kohustustest ühiskonnas;	• toob näiteid põhilistest teguritest, mis mõjutavad inimekäitumist ja emotsioone; • analüüsib näidete alusel soostereotüüpide põhjusi, nende piiravat mõju inimese minapildile, käitumisele, suhetele ja valikutele • kasutab erinevaid enesehindamise vahendeid enda isiksuse ja vaimse tervise analüüsiks; • kirjeldab tervislikke eluviise, mis toetavad inimese füüsilist ja vaimset heaolu; • analüüsib ühiskonna ja kultuuri mõju läbi ajaloo kooseluvormidele ja seksuaalsusele ning pereliikmete rollidele; • kirjeldab peamisi vaimse tervise häireid, nimetab abi saamise võimalusi vaimse tervise häirete ja kriisi olukorras; • kirjeldab peamisi kriisi-, trauma- ja leinareaktsioone ning nende mõju igapäevaelule; • toob näiteid psühhoaktiivsete ainete mõjust inimese vaimsele ja füüsilisele tervisele; • nimetab erinevaid lähisuhtekonfliktide ja -vägivalla märkamise, ennetamise ning abi saamise viise;

	• kirjeldab seksuaalsuse erinevaid dimensioone ja individuaalsust ning turvalise seksuaalelu ja -tervise tegureid, sh seksuaalse nõusoleku põhimõtet ja stereotüüpide mõju inimese sekusaalkäitumisele;		
6) Mõistab ühiskonnas toimuvate protsesside mõju üksikisikule ning paarisuhete ja peremudelite mitmekesisusele.	• iseloomustab ühiskonnas toimuvate muutuste ja arengute mõju paarisuhete ja peremudelite mitmekesisusele, pereväärtustele ning perekonna rollile inimese elus; • kirjeldab tervislike ja toetavate suhete algatamise ja hoidmise kujunemist ning analüüsib paarisuhte erinevaid etappe; • koostab perekonna eelarve pereliikmete vajadusi, pere majanduslikku olukorda ja võimalusi arvestades. • analüüsib lahkuminekku ja lahutuse põhjusi ning mõju pereliikmetele; • kirjeldab vanemluse erinevaid aspekte ja kasvatustiile ning analüüsib päritolupere mõju inimese arengus; • kirjeldab pereplaneerimise valikuid ja seda mõjutavaid tegureid, iseloomustab raseduse kulgu läbi trimestrite ning peredünaamika muutusi pärast lapse sündi; • toob näiteid pereelu, sh abielu ja laste elu, reguleerivatest õigusaktidest ja analüüsib, kuidas need sätestavad perekonnaliikmete õigusi ja kohustusi;		
Hindamine	Eristav		
Hindamismeetodid	1.arvestuslikud tööd (eristav hindamine) 2.Iseseisvad tööd (mitteeristav) 3.kujundav hindamine (perioodiline tagasisidestamine) HINDAMISMEETODID lünktekstide täitmine rühmatöö info analüüs menüü koostamine töölehed kiri psühholoogile eneseanalüüs		
Hindekriteeriumid	Rahuldav	Hea	Väga hea
	Õpilane on saavutanud kõik õpiväljundid lävendi tasemel. Lävend loetakse saavutatuks, kui õpilase töö tulemuslikkus on vähemalt 75%	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite eesmärgipärane kasutamine. Õpilase töö tulemuslikkus on vähemalt 75-85%	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite iseseisev, eesmärgipärane ja loov kasutamine. Õpilase töö tulemuslikkus on 90-100%
Mooduli hinde kujunemine	Kokkuvõtva hinde kujunemise aluseks on sooritatud arvestuslike tööde hinded. Mooduli lõpphinne on positiivne, kui õpilane on omandanud kõik mooduli õpiväljundid vähemalt lävendi tasemel.		

Õppemeetodid	Loeng, ümberpööratud klassiruumi meetod, koos- ja/või rühmatöö, audiovisuaalsed meetodid (PPT, filmid jms), näitlikustamine.
Teemad	ÜLDAJALUGU: Sumerid. Vana-Egiptus. Pärsia. Hiina. Ameerika kõrgkultuurid. Kreeta – Mükeene kultuur. Kreeka linnriigid ja ühiskond. Riigikord Ateenas ja Spartas. Kreeka kultuur- teater, olümpiamängud, Homeros, teaduste algus. Hellenismi ajajärk Rooma linna ja riigi tekkelugu. Vabariik. Kodusõjad. Keisririik. Valitsemine. Ühiskond. Kultuur. Lääne- Rooma langemine. Feodaalkorra kujunemine. Poliitiline kaart, olulisemad riigid ja sündmused. Katoliku kirik. ristisõjad. Talurahva ja feodaalide elu. Linnade areng. Käsitöö. Kaubandus. <i>Viikingid, Vana- Vene riik, Bütsants- valik</i>. Vaimuelu. Haridus. Arhitektuur. Renessanss. Suured maadeavastused. Reformatsioon ja vastureformatsioon. Prantsuse absolutism ja Inglise parlamentarism. Valgustus. Valgustatud valitsejad. Ameerika Ühendriikide sünn. Suur Prantsuse revolutsioon. Napoleoni sõjad Tööstusrevolutsioon. Saksamaa ühendamise. Venemaa 19.saj. USA kodusõda. EESTI AJALUGU: Vanim asustus Eesti alal. Muinasaja põhiperioodid- muutused tööriistades, tegevusalades, ühiskonnas, muististes. Muinasaja lõpp- elatusalad, , asustus, ühiskond, suhted naabritega. Muistse vabadusvõitluse aeg, põhjused, põhisündmused ja tulemused. Riigid- feodaalne killustatus. Feodaalkorra kehtestamine, linnused, mõis. Linnad. Käsitöö. Kaubandus. Muutused vaimuelus- kirik. Jüriöö ülestõus. Liivi sõda Valitsemine ja talurahva olukord Rootsi ajal. Reduktsioon. Haridus. Põhjasõda. Balti erikord. Talurahvaseadused ja – rahutused. Rahvuslik ärkamisaeg. Venestamisaeg. Tööstuse ja raudteede areng. 1905. aasta. 1917. a revolutsioonid Venemaal ja Eestis Haridus ja kultuur 18. saj – 20. saj algul. Kirjasõna. Eesti iseseisvuse sünn. Vabadussõda. I põhiseadus, maareform Demokraatlik vabariik. Riigipööre 1934. Vaikiv ajastu. Pöördelised aastad- 1939- 1940, II maailmasõda , ENSV, Erinevad ajastud. Majanduse areng. Vastupanu, repressioonid. Kultuur. Eesti taasiseseisvumine- peamised sündmused. Algusaastate reformid. Euroopa Liit ja NATO. Eesti sisepoliitika, Eesti kaitsepoliitika 20. SAJAND (Lähiajalugu) : Olukord maailmas 20. saj algul. Imperialismi ajastu. I Maailmasõja. põhjused, osalejad, põhisündmused, tagajärjed. USA. Suur ülemaailmne majanduskriis. Saksamaa. Nõukogude Venemaa (NSVL) Rahvusvahelised suhted II Maailmasõja põhjused, osalejad, murelahingud, liitlaste koostöö, tagajärjed Külma sõja põhjused, kriisid, pingelõdvendus. Lääneriigid ja- USA ja üks Euroopa riik (Saksa LV, Prantsusmaa, Suurbritannia), NSVL ja Idabloki lagunemine, Rahvusvahelised suhted 20. saj lõpul / 21. saj algul. Maailm 21.sajandi alguses, sõjad.

	IDAMAADE AJALUGU Kolonialismi kujunemine. Koloniaalsüsteemi lagunemine. Kolmas maailm. Iraak, India, Hiina, Jaapan Aafrika arengujooned ja probleemid. Lõuna-Ameerika riigid. Kriisid, sõjad, terrorism. KODULUGU Kodukoha, kodumaakonna/ linna , suguvõsa lugu. Ajalooallikad ja andmebaasid. Kooli ajalugu.		
Hindamisülesanded ja hindekriteeriumid	Arvestuslik töö Õpilane: - koostab Eesti ajaloo ajatelje ja määratleb diskussiooni teel olulised sündmused. - seostab Eesti ajaloo sündmused Euroopa toimunud olulisemate sündmustega - vaatab, kuulab ja mõtestab teemakohaseid filme ja dokumentaalsaateid - Teeb omal valikul ülevaate ühest muistest tsivilisatsioonist. - Koostab ülevaate oma suguvõsa ajaloost		
	Rahuldav	Hea	Väga hea
	Sooritab hinnatava töö iseseisvalt. 1. Eesti ja maailma ajalooteljel olevate sündmuste tundmine ja nende omavahel seostamine. 2. Olulisemad Eesti ja maailmaajaloo ajaloo sündmused. 3. 20.sajandi Euroopa ajaloo olulisemate sündmuste tundmine.	Sooritab hinnatava töö iseseisvalt. 1. Eesti ja maailma ajalooteljel olevate sündmuste tundmine ja nende omavahel seostamine. 2. Olulisemad Eesti ja maailmaajaloo ajaloo sündmused. 3. 20.sajandi Euroopa ajaloo olulisemate sündmuste tundmine. 5. Vastab täiendavatele küsimustele.	Sooritab hinnatava töö iseseisvalt. 1. Eesti ja maailma ajalooteljel olevate sündmuste tundmine ja nende omavahel seostamine. 2. Olulisemad Eesti ja maailmaajaloo sündmused. 3. 20.sajandi Euroopa ajaloo olulisemate sündmuste tundmine. 4.Euroopa 20.sajandi poole ajalugu 5. Vastab täiendavatele küsimustele. 6. Teab peast olulisemaid ajaloodaatumeid.
Iseseisev töö	Õpilane omandab teadmised maailma ja Eesti ajaloo olulisematest pöördepunktidest, sündmustest muinasajast tänapäevani, paigutades tähtsamad Eesti ajaloo ja kultuuri sündmused õigesse ajaperioodi ja Euroopa ning maailma ajaloo konteksti, analüüsib Eesti ajalugu maailma ajaloo kontekstis, vastab kogu ajaloo programmi läbivale 60 küsimusest koosnevale küsimustikule.		
Õppekirjandus	Üldajalugu. XX sajandi algusest kuni 1938. Õpik X klassile. Koost. Kaido Jaanson. Tallinn, 1992 A.Fjodorov. 20 sajandi ajalugu. Tallinn, 2002 M.Laur. Tsaaride aeg. Tallinn, 2002 A. Bahir ja L.Sigurd Sunna. Saddami usaldusmees. Tallinn, 2004 A.Pajur, T. Tannberg. Eesti ajalugu II. Õpik gümnaasiumile. Tallinn, 2006		

	ETV saatesarjad Eesti aja lood; Eesti aja lood. Okupatsioonid; Vana aja asjad Vikerraadio saatesari Eesti lugu Dokumentaalfilm „Sinimäed“ (2006) Dokumentaalfilm „September“ (2010) Mängufilm „Elavad pildid“ (2013) Eesti Muuseumide Infokeskus Rahvusarhiivi virtuaalne uurimissaal VAU Kultuuripärandi infovärv Eesti mõisaportaal Kultuurimälestiste riiklik register Mis on kultuuripärand? Alo Särg. Retk mõisa – ainete integratsiooni musternäidis. Eesti kultuuriloo õppematerjal (2013) GENI Histrodamus		
Teemad	RIIK ja ÜHISKOND: Ühiskonnaelu tasandid. Ühishüve. Ühiskonnaliikmed. Sotsiaalne kihistumine. Ühiskonnamudelid (põllumajandusühiskond, tööstusühiskond, teenindus- ja infoühiskond). Ebavõrdsus maailmas ja ühiskonnas. Inimarengu aruanne. Mitmekultuurilisus. Riigivõim, riigi ülesanded. Riigivalitsemise vormid (parlamentaarne ja presidentaalne, vabariik ja monarhia). Õigusriik. Kohtusüsteem. DEMOKRAATLIK VALITSEMINE: Demokraatia tunnused. Pluralism. Valimised, valimissüsteemid. Rahva osalus poliitikas. Ideoloogiad. Heaoluriik. Erakonnad. Põhiseadus. Põhiseaduslikud institutsioonid. Võimude lahusus. Seadusandlus. Inimõigused. Kodakondsus. Kodanikuõigused. RAHVUSVAHELINE SUHTLUS: Globaalprobleemid. Globaliseerumise mõju majandusele. Diplomaatia. Rahvusvahelised organisatsioonid. Euroopa Liit. Rahvusvahelised kriisid. Nüüdisaja sõjad.		
Hindamisülesanded ja hindekriteeriumid	Arvestuslik töö Õpilane: teeb iga alateema kohta arvestusliku töö (kokku kolm: riik ja ühiskond, demokraatlik valitsemine, rahvusvaheline suhtlus).		
	Rahuldav	Hea	Väga hea
	Õpilane on saavutanud kõik õpiväljundid lävendi tasemel. Lävend loetakse saavutatuks, kui õpilase töö tulemuslikkus on vähemalt 75%.	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite eesmärgipärane kasutamine. Õpilase töö tulemuslikkus on vähemalt 75-85%	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite iseseisev, eesmärgipärane ja loov kasutamine. Õpilase töö tulemuslikkus on 90-100%

Iseseisev töö	Õpilane: • valmistub hindamisülesannete sooritamiseks, tutvudes õpetaja antud materjaliga, • valib kolm arengumaad ning teeb ülevaate nende riikide probleemide ja põhiliste majandusharude kohta, • täidab tabeli Eesti riigiorganite ja nende ülesannete kohta, • koostab tabeli, milles võrdleb põhiideoloogiaid, • koostab Euroopa Liidu ajatelje.
Õppematerjalid	<u>Maaailma konstitutsioonide veebileht</u> <u>Eesti Vabariigi Põhiseadus</u> <u>Eesti Vabariigi haridusseadus</u> <u>Eesti Vabariigi lastekaitse seadus</u> <u>Töölepingu seadus</u> <u>Karistusseadustik</u> H. Raudla. Ühiskonnaõpetuse õpik gümnaasiumile. Tallinn, 2013. Tarvo Siilaberg, Kadri Ugur, Madis Somelar. Ühiskonnaõpetuse töövihik gümnaasiumile(GTR), I ja II, Avita. Katrini Olenko, Anu Toots. Ühiskonnaõpetuse õpik, Koolibri. 2005. Liana Roosmaa, Tõnis Saarts. Ühiskonnaõpetuse õpik gümnaasiumile, I. Maurus. Heiko Pääbo, Maris Lauri, Rene Värk. Ühiskonnaõpetuse õpik gümnaasiumile, II. Maurus. Samad õpikud opiq. ee keskkonnas. „Globaliseeruv maailm“, Mondo MTÜ Keskkond: https://mondo.org.ee/ https://maailmakool.ee/ Taskutark: https://www.taskutark.ee/
Teemad: 1. Inimese minapilt ja selle kujunemine; 2. Inimese vaimne tervis; 3. Perekond ja vanemlus	Alateemad: • Minapildi kujunemine, sh teiste/ lähedaste mõju. • Enesepilt ja identiteet. • Eneseareng, sh vaimne ja füüsiline. • Eluga rahulolu ja seda mõjutavad faktorid. • Toimetulek stressiga. • Konfliktide ennetus ja lahendamine. • Vaimse tervise eest hoolitsemine, sh abisaamise võimalused. • Vaimse tervise olulisus ühiskonnas. • Vaimse tervise häired (meeleoluhäired, ärevushäired, söömishäired, sõltuvushäired). • Vägivald (füüsiline, vaimne, majanduslik, seksuaalne, lähisuhte) • Psühhoaktiivsed ained

	• Turvaline seksuaalkäitumine. • Nõusolek ja vastutus suhetes. • Paarisuhte faasid, sh armumine, armastus, paarisuhtes olek, lahkuminek. • Perevägivald, sh äratundmine, ennetus, toimetulek, kaitse ja abi. • Pere planeerimine ja rasedus. • Lapse sünd ja areng. • Lapse sünniga kaasnevad perekonnaliikmete rollide muutused. • Vanemluse erinevad aspektid ja kasvatustiilid		
Hindamisülesanded ja hindekriteeriumid	1. Õpilane sooritab arvestusliku töö „Mina ja vaimne tervis“ vähemalt lävendi tasemel 2. Õpilane sooritab arvestusliku töö „Perekond ja vanemlus“ vähemalt lävendi tasemel		
	Rahuldav	Hea	Väga hea
	Õpilane on saavutanud kõik õpiväljundid lävendi tasemel. Lävend loetakse saavutatuks, kui õpilase töö tulemuslikkus on vähemalt 75%	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite eesmärgipärane kasutamine. Õpilase töö tulemuslikkus on vähemalt 75-85%	Õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite iseseisev, eesmärgipärane ja loov kasutamine. Õpilase töö tulemuslikkus on 90-100%
Hindamismeetodid	• arvestuslik töö • rühmatöö • paaristöö • eneseanalüüs • uurimustöö • töölehtede täitmine		
Iseseisev töö	Õpilane koostab eneseanalüüsi „Kes ma olen?“ Õpilane koostab slaidiesitluse teemal „Minu pere lugu“ Õpib arvestuslikuks tööks		
Õppematerjalid	Tervise Arengu Instituudi poolt koostatud toitumisalased brošüürid http://www.toitumine.ee http://www.terviseinfo.ee http://www.alkoinfo.ee http://www.narko.ee Lühifilm „Mõteteaine“ – lisainfo filmist Lühifilm „Suits“ – lisainfo filmist		

	Film Nime poolest võitja (2001) Peep Vehm Rääkimata lugu – üksteist aastat hiljem Pink, A. ja Pink, J. 2006. Kodune kaloriraamat. Kerge on olla kerge Kokassaar, U; Lill, A; Zilmer, M. 2012. Normaalse söömise kursuste käsiraamat. Harro, J. 2005. Uimasti ajastu. Kagadze, M; Kraav, I; Kullasepp, K. 2007. Perekonnaõpetus. peaasi.ee seksuaaltervis.ee tarkvanem.ee Peaasi töövihikud “Terved ja turvalised suhted. Noorte kohtinguvägivalla ennetamine” “Sekspositiivseks”
--	--

KOHUSTUSLIKU ÜLDHARIDUSÕPINGU MOODULI RAKENDUSKAVA						
Sihtrühm	Õppija, kes on omandanud põhihariduse või põhihariduse tasemele vastavad kompetentsid					
Õppevorm	Statsionaarne koolipõhine õpe					
Moodul nr 7	Visuaal- ja helikultuur	Mooduli maht 4 EKAP				
		Tunde kokku	T	P-töö	PR	Is-töö
		104	80	-	-	24
Nõuded mooduli alustamiseks	Omandatud põhiharidus.					
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õppija huvitub eesti ja maailma visuaal- ja helikultuurist, väärtustab nende rolli enese ja ühiskonna toimimises ning kasutab kunstialaseid teadmisi ja kogemusi oma isiksuse arendamiseks ja elukvaliteedi tõstmiseks. Moodul on seostatud gümnaasiumi riikliku õppekava kunsti valdkonna muusika, kunsti õppeainetega.					
Õpiväljundid	Hinde- ja hindamiskriteeriumid					
Õpilane:	Õppija sooritus vastab lävendile, kui õpilane:					
1) Märkamine ja teadvustamine	- jäädvustab enda valitud vahenditega enese igapäevaelu ja ümbritseva keskkonna looduslikku ning inimloodud visuaal- ja helikultuuri - arutleb loodusliku ning inimloodud visuaal- ja helikultuuri rolli ja olulisuse üle enese, kogukonna ja ühiskonna toimimises - osaleb erinevates liikumistegevustes ja mängudes individuaalselt või koos kaaslastega.					
Mõistab kunsti ja muusika rolli ja olulisust enese, kogukonna ja ühiskonna toimimises						

2) Silmaring ja seosed Mõtestab visuaal-ja helikultuuri mitmekesisust Eestis ja maailmas, seostades seda ühiskonna ja tehnoloogia muutumisega ajas	• selgitab visuaal- ja helikultuuri mitmekesisust eesti ja maailma tähtteoste najal kui ajaloolist ja tänapäevast eneseväljendust, kasutades asjakohast põhisoovavara • arutleb visuaal- ja helikultuuri muutumise üle ühiskonna ja tehnoloogia muutumise mõjul
3) Loov eneseväljendus Väljendab ennast visuaali või heli kaudu loovprojektis, kasutades erinevaid väljendusvahendeid, -tehnikaid ja -vorme.	• rakendab erinevaid vahendeid, tehnikaid ja vorme tunnete, mõtete ja kogemuste väljendamiseks loovprojektis • esitab ja põhjendab loova eneseväljenduse ideed, protsessi ja tulemust üksi või grupis • arutleb loova eneseväljenduse olulisuse üle isikliku arengu seisukohast
Teemad, alateemad 1. Märkamise ja teadvustamine mõistab kunsti ja muusika rolli ja olulisust enese, kogukonna ja ühiskonna toimimises 1,5 EKAP	1. Kunst ja muusika. 1.1 Sissejuhatus ainesse. Mooduli rakenduskava tutvustamine (eesmärgid, teemad, õpiväljundid, hindamine, iseseisev töö, õppematerjalid). 1.2 Mis on kunst? Kunsti väljendusvahendid. Kunsti teke ja olemus. Kunstiliigid, kunstajalugu, kunstivoolud. 1.3. Mis on muusika ?Muusika väljendusvahendid. Muusika teke ja olemus. Tänapäeva muusikaline helimaastik (kultuuripärand ja nüüdiskultuur). Helid sinu ümber (loodus ja tehiskeskkond). Muusika ja kunsti seos inimkonna ajalooga (rituaalid, kombed, tavad). Muusika teraapia. 1.4 Enesemääratlus kunsti- ja muusikaeelistuste ning loometegevuse kaudu. Enesetutvustus visuaal- ja heliväljundite eelistuse kaudu. 2. Kunsti ja muusika ajalugu 2.1.Esiaja kunst (kunsti olemus, kujuteldav maailm, koopad.). 2.2 Antiikaeg, ajalooline taust, olustik, kunst, muusika. (Vana-Egiptus, Vana-Kreeka, Vana –Rooma). 2.3. Keskaeg. Keskaaja perioodiseerimine, ajalooline taust, olustik, kunst, muusika. Lääne -Euroopa(Itaalia, Prantsusmaa, Saksamaa romaani ja gooti kunst, arhitektuur (stiili tunnused), skulptuur, maalikunst, käsitöö linnad, kirikud, raekojad, muusika (liturgiline- ja ilmalik , noodikiri). Keskaeg Eestis 2.4. Renessansi ajastu, ajalooline taust, olustik, kunst, muusika. Itaalia suurmeistrid, muusikakeskus Veneetsias, ilmalik laul, kirikumuusika, pillid. Renessanss Eestis. 2.5.Baroki ja rokokoo ajastu olustik ja õukonnaelu Prantsusmaal, Itaalias, Flandrias, Venemaal, Eestis. Muusikalised mõisted, muusikažanrid. Ooperi ajalugu. Maailma ooperiteatrid. Pillid . 2.6. Klassitsism ja uusklassitsism (direktoorium, ampiir, historism, juugend, biidermeier) 18.-19.saj kunstisuund Prantsusmaal, Saksamaal, Venemaal, Eestis (antiigi eeskuju). Muudatused muusikaelu korralduses (muusikaühingud, vabakutselised heliloojad, suured orkestriteosed, kontserdid, mõisted.)Viini klassikaline koolkond.

	2.7. Romantismi perioodid, idealiseerimine, rahvamuusika Prantsusmaal, Hispaanias, Saksamaal, Austrias, Venemaal, Eestis. Rahvakultuur, tundmuste rõhutamine., originaalsus, geeniusekultus. Jaotus süva- ja levimuusika vahel. ja instrumentide täiustamine, muusikažanrid. 2.8. Historitsism 1850-1910. (uusrokokoo, romantism, realism, impressionism, turnüür, juugend). Realism Lääne-Euroopas, Eestis. Eesti kultuur (ärkamisaeg, rahvuskultuur ja omariiklus, nõukogude periood kunstis ja helis).
Õppemeetodid	Loeng, esitlusmaterjalid (slaidid), vestlus, rühmaarutelu õppefilmide ja videode põhjal, individuaalne töö, grupitöö, muusikaliste näidete kuulamine ja analüüs, kunstiteoste vaatamine ja analüüs, töölehtede täitmine, valitu uurimine/kirjeldamine/tutvustamine. Ajatelje koostamine Lääne- Euroopa visuaal- ja helikunsti kohta
Õpilase iseseisev töö	Õpilane: Ümbritseva heli- ja visuaalmaailma märkamine, jäädvustamine ja arutlemine grupiga. Enesetutvustus visuaal- ja heli-väljundite eelistuse kaudu (grupi omavahelise suhtluse jäälõhkumine). Täidab töölehed: Teemakohaste valitud kunsti ja heliteoste uurimine/kirjeldamine/tutvustamine.
Hindamisülesanded ja -meetodid	1.Teemakohaste valitud kunsti ja heliteoste uurimine/kirjeldamine/tutvustamine. 2. Töölehtede täitmine. 3 Kunstiteoste helindamine ajastupõhise muusikaga. (esitlus). 4. Ajatelje koostamine visuaal- ja helikunsti ajastute (ajalooline taust, olustik, kunst, muusika, tähtteosed) kohta.
Teemad, alateemad 2. Silmaring ja seosed mõtestab visuaal-ja helikultuuri mitmekesisust Eestis ja maailmas, seostades seda ühiskonna ja tehnoloogia muutumisega ajas . 1,5 EKAP	1.Nüüdiskunst ja muusika 1.1. Kultuuripoliitika põhialused Eesti Vabariigis. Eesti Nüüdiskunst. Stanilistlik periood, kunst paguluses, kunst peale iseseisvumist. 1.2.Levimuusika (popp, rokk, elektrooniline m. arvutim. džäss) . Levimuusika (helisalvestused, massikultuur, maailmamuusika. Popi esindajad maailmas 2. Eesti levimuusika. 2.1. Elektrooniline muusika. Arvutimuusika, Laservalgusetendused. Helisalvestused. 2.2. Eesti Eurovisiooni lauluvõistlustel. 3. Eesti süvamuusika Olgem eestlased, aga saagem ka eurooplasteks!". Esindajad, tähtteosed (E. Kapp, R. Tobias, G. Ernesaks, V. Tormis, A. Pärt.jt.). 4. Rahvamuusika 4.1.Rahvamuusika ehk pärimusmuusika ehk etnomuusika ehk folkmuusika 4.2 Rahvamuusika pillid (kannel, lõõtspill, torupill). Esindajad: J.Uppin, A.Taul, Kukerpillid, Leigarid jt. 4.3 Folkmuusika festivalid. Isamaalised laulud, A. Mattiisen jt. 4.4. Rahvalik muusika, seltskonnamuusika,. 5. Eesti teater ja kultuur.

	5.1 Seltsid ja kutselised teatrid 5.2 Rahvakultuuri püsivamad elemendid on regilaul, rehielamu, rukkileib, pulma- ja <u>jõulukombed</u> ning sügisene hingedeae. Eepos „Kalevipoeg“, Üldlaulupidu 5.3 Tänapäeva eesti kultuur . Kultuuri tarbimine. Kultuuripoliitika põhialused, dokumendid. 6. Eesti rahvakunsti seos õpitava erialaga (ehitustehnoloogia). 6.1. Iga ehitist kannab oma aja vaimu. Jätkusuutlik arhitektuur. Eesti arhitektuuripoliitika. 6.2. Eesti puitarhitektuur. Taluarhitektuur, rehielamu, kaasaegne puitmaja. Ökomaja. Puitehitajad 6.3 Kiviarhitektuur Maakivi, graniit, paekivi, tellis. Kivi ja betooni tööd. 6.4. Sisekujundus . Disain. Trendid, dekoratiivkunst , värvid, plaadid, tapeet, valgustus. Siseviimistled 6.5 Kultuuriväärtused ja muinsuskaitse. Eesti Vabaõhumuuseum, maaarhitektuuri keskus , vanaajamaja
Õppemeetodid	Loeng, esitlusmaterjalid (slaidid), vestlus, rühmaarutelu õppefilmide ja videode põhjal, individuaalne töö, grupitöö, muusikaliste näidete kuulamine ja analüüs, kunstiteoste vaatamine ja analüüs, töölehtede täitmine, valitu uurimine/kirjeldamine/tutvustamine. Ajatelje koostamine eesti visuaal- ja helikunsti kohta. Õppekäik, et märgata ja mõtestada kultuurinähtusi meie ümber toimivas elus.
Õpilase iseseisev töö	Õpilane: Täidab töölehed: Teemakohaste valitud eesti kunsti ja heliteoste uurimine/kirjeldamine/tutvustamine. Oma õpitava eriala jälgede ajamine ajaloos, kuidas seda on kujutatud kunstis ja muusikas.
Hindamisülesanded ja -meetodid	1. Teemakohaste valitud kunsti ja heliteoste uurimine/kirjeldamine/tutvustamine. 2. Töölehtede täitmine. 3. Eesti kunstiteoste helindamine ajastupõhise muusikaga, selgitused valitu kohta (esitlus). Võimalik kasutada stock materjale ja Power Director lahendusi. 4. Muuseumide virtuaaltuuride vaatamine ja arutlemine 5. Ajatelje koostamine Eesti visuaal- ja helikunsti ajastute (ajalooline taust, olustik, kunst, muusika, tähtteosed) kohta.
Teemad, alateemad 3. Loov eneseväljendus väljendab ennast visuaali või heli kaudu loovprojektis, kasutades erinevaid väljendusvahendeid, -tehnikaid ja -vorme. 1 EKAP	1. Erialast lähtuvad loovprojektid. 1.1. Vanade lammutusjäätide taaskasutus. Viimistlus väärtustab ajalugu. 1.2. Käsitöö, materjalijäätide väärtustamine. Tarbeesemed, mänguasjad, suveniirid jne. 3 D puidust maailmakaart. 1.3. Oma erialal loodava teenuse või toote visualiseerimine ja videolõikude helindamine sobiva muusikaga. Võimalik kasutada stock materjale ja Power Director lahendusi. Loovprojektid võivad olla individuaalsed või grupitööd. Vahendid ja viisi valib igaüks ise, võivad olla virtuaalsed või veebipõhised väljundid, sh. kasutades tehisintellekti.

Õppemeetodid:	Loeng, esitlusmaterjalid (slaidid), vestlus, rühmaarutelu õppefilmide ja videode põhjal, individuaalne töö, grupidöö. Loovprojektid võivad olla individuaalsed või grupidööd. Vahendid ja viisi valib igaüks ise, võivad olla virtuaalsed või veebipõhised väljundid, sh. kasutades tehisintellekti.
Õpilase iseseisev töö	Õpilane: Kujundab ja esitleb reklaamlehe (flaier, voldik, plakat) oma eriala tutvustamiseks. Selleks joonistab, maalib, pildistab, kogub materjali internetist või kasutab tehisaru. Paigutab tööle etteantud reklaamteksti (tekstitöötlus).Vahendid ja viisi valib igaüks ise, et soodustada katsetamist. Esitlemise viis on valikuline (paber kandjal, digitaalne) klassis koos aruteluga, et tunnustada eneseväljendusoskust. Analüüsis kasutab õpetaja coachivat lähenemist, et näidata ja suunata õpilase arengut. Loovprojekt võib olla individuaalne või paaristööna.
Hindamisülesanded ja -meetodid	Loovprojekt. Oma erialal loodava teenuse või toote visualiseerimine ja videolõikude helindamine sobiva muusikaga. Esitlemise vormis kasutada coachivat lähenemist. (enesehindamine, areng). Kui õppija harrastab õppetööväliselt kunsti- või muusika alast tegevust, sh. ka näitekunsti või muid loomingulisi tegevusi, siis selle võib arvestada loovtööna (grupis arutus ja analüüs).
Hindamine	Mitteeristav (arvestatud / mittearvestatud).
Mooduli kokkuvõtva hinde kujunemine	Õppetöö käigus rakendatakse kujundavat hindamist. Moodul hinnatakse mitteeristavalt vastavalt õpiväljundite juures toodud hindamiskriteeriumitele, sh on nõutav iseseisvate tööde sooritamine vähemalt lävendi tasemel. Kokkuvõttev hinne on „arvestatud“, kui kõik õpiväljundid on saavutatud vähemalt lävendi tasemel.
Õppematerjalid:	Õpetajate kogutud ja koostatud õppematerjalid L. Leesi „Kunstilugu koolidele“ kirjastus Avita, 2003 A. Viires „Eesti rahvakultuur“ Entsüklopeediakirjastus, 2008 E. Cole „Väike arhitektuurileksikon“ kirjastus Tänapäev, 2009 M. Lord, J. Snelson „Muusika ajalugu antiikajast tänapäevani“ kirjastus Koolibri, 2009 J. Kangilaski (koostaja ja toimetaja) „Eesti kunsti ajaloo 6. Köite 1. osa 1940-1991 „ Eesti Kunstiakadeemia ja autorid. Tallinna Raamatutrükikoda, 2013 Sirje Helme „100 aastat Eesti kunsti“ kirjastus Post Faktum 2018 Mart Kalm „Eesti arhitektuuri 100 aastat“ kirjastus Post Faktum 2018 Siitan, T. Sepp Muusikaõpik gümnaasiumile, Avita. 2016 Garšnek, Sang jt. Muusikaõpik gümnaasiumile .20.sajandi muusika ja Eesti nüüdislooming., Avita. 2016 e-koolikott,kunstiabi.weebly.com opiq.ee www.wikipedia.org Videomaterjalid www.youtube.com Power Director. Materjalid Muuseumide virtuaaltuurid: https://upgradedpoints.com/travel/best-virtual-museum-tours/

KOHUSTUSLIKU ÜLDHARIDUSÕPINGU MOODULI RAKENDUSKAVA						
Sihtrühm	Õppija, kes on omandanud põhihariduse või põhihariduse tasemele vastavad kompetentsid					
Õppevorm	Statsionaarne koolipõhine õpe					
Moodul nr 8	Kehakultuur	Mooduli maht 5,5 EKAP				
		Tunde kokku	T	P-töö	PR	Is-töö
		143	110	-	-	33
Nõuded mooduli alustamiseks	Omandatud põhiharidus.					
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane on tervislike eluviisidega ja füüsiliselt aktiivne ning omab teadmisi ja oskusi füüsilise, vaimse ja sotsiaalse heaolu hindamiseks ja väärtustamiseks.					
Õpiväljundid Õpilane:	Hinde- ja hindamiskriteeriumid Õppija sooritus vastab lävendile, kui õpilane:					
1) Liikumisaktiivsus ja mäng Iseloomustab objektiivselt enda kehalist ja sotsiaalset võimekust ning rakendab tervise edendamiseks erinevaid põhimõtteid ja tegevusi	- seostab erinevaid liikumisviise enesega ning mõistab nende olulisust enesemääratlemise, sotsiaalsete oskuste ja kodanikupädevuse kujunemisel; - rakendab oma kehalisi ja sotsiaalseid oskusi, lähtudes õppimise käigus omandatust ning seostab neid enda heaolu tervisega, tegutsedes ja liikudes nii individuaalselt, kui grupis; - osaleb erinevates liikumistegevustes ja mängudes individuaalselt või koos kaaslastega;					
2) Keha ja vaim Arendab vaimset ja füüsilist tasakaalu, on ennastjuhtiv ning omab pädevusi, mis toetavad terviseteadliku, vaimselt ja füüsiliselt aktiivse inimese kujunemist	- kaardistab oma vaimse tervise seisundit, kasutades selleks teaduspõhiseid enesehindamise tööriistu ja tehnikaid; - rakendab liikumis- või treeningpäevikut oma igapäevaelus, et toetada oma vaimset heaolu; - koostab nädala toitumiskava, lähtudes organismi vajadustest ja toidugruppide mitmekesisusest, jälgides makro- ja mikrotoitainete soovitusi ning arvestades isiklike tervise eripärasid, toidukordade regulaarsust ning toidu hankimise võimalusi; - analüüsib oma unerežiimi etteantud näitajate põhjal ja selgitab kvaliteetse une vajadust vaimse ja füüsilise heaolu tagamiseks, sealhulgas seostab, kuidas virtuaalmaailma ja ekraanides veedetud aeg võib kahjustada und ja vaimset tervist;					
3) Liikumine ja kultuur Rakendab teadlikult erinevaid liikumistegevusi ning näeb liikumist ja tantsu kultuuri osana ning iseennast selle kujundajana;	- seostab liikumisharrastust ja sporti Eesti kultuuri osana ja rahvusliku identiteedi kujundajana ühiskonnaga; - kasutab erinevates liikumistegevustes ohutustehnika nõudeid ning lähtub hea tava põhimõtetest; - osaleb aktiivselt liikumis- või tervise edenduse ürituse organiseerimise meeskonnas ning analüüsib hiljem oma tegevusi ja nende mõju ürituse edule, tuues välja parendusvõimalused tulevikuks; - osaleb aktiivselt kogukonna liikumisüritustel, näidates üles isiklikku initsiatiivi ja levitades infot nende kohta, et kaasata uusi osalejaid. - selgitab liikumise olulisust kultuuri, tantsu ja alternatiivsete liikumisviiside kaudu, tuues esile liikumise mõju sh selle					

	kohta sotsiaalmeedias leiduva info tõepärasuse ja võimalikud ohud tervisele ja heaolule.
4) Liikumine ja keskkond Iseloomustab ennast sportliku eneseväljenduse abil ning kirjeldab oma rolli tervisliku elukeskkonna loojana sotsiaalsest, kultuurilisest või tervislikust taustast sõltumata;	• selgitab tervise tugevdamise, liikumise ja harjutamise võimalusi linnaruumis ning looduses, arvestades erinevate sihtrühmade sotsiaalsete, kultuuriliste, tervise ja keskkonnast tulenevate võimalustega; • kaardistab oma kodukohta ja kooli lähedal paiknevad liikumisrajad, harjutusväljakud ja liikumisvõimalused, analüüsib nende kasutusvõimalusi lähtuvalt kasutaja vanusest, arengust ning tervisest tulenevatest vajadustest ja piirangutest; • seostab erinevaid keskkondi liikumisvõimalustega ning nende regulaarset kasutamist tervise, liikumisrõõmu ja isikliku väärtussüsteemiga; • analüüsib virtuaalses keskkonnas veedetud tegevuste ja aja mõju vaimsele ja füüsilisele tervisele ning sotsiaalsele käitumisele
5) Ergonoomika ja töötervishoid kavandab enda igapäevast vaimset ja füüsilist töökeskkonda ning tervist toetavat kestlikkuse teed eneseanalüüsi ja eriala valiku toel	• selgitab olenevalt töö iseloomust tekkivaid terviseriske ning rakendab ennetavaid ja tervist toetavaid teaduspõhiseid praktikaid, nii töökeskkonnas kui isiklikus elus; • märkab sümptomeid, mis viitavad ületöötamisele või läbipõlemisele ning teab, kuidas neid leevendada või kuhu vajadusel pöörduda abi saamiseks; • Seostab tööalase sotsiaalse suhtluse ja võrgustumise olulisuse enesearengu ja vaimse tervise hoidmisega, tuues esile nende positiivse mõju isiklikule ja professionaalsele arengule
Hindamine	Mitteeristav
Moodulihinde kujunemine	Hindamine toimub mitmeeristava hindamistena, mille tulemusena saavutatakse kokkuvõttev hinne ja nende alusel mooduli lõpphinne. Õpilane saavutab positiivse mooduli hinne A(arvestatud) , kui on sooritanud kõik hindamisülesanded ja iseseisvad tööd, seega on omandanud kõik õpiväljundid vähemalt lävendi tasemel.
Hindamismeetodid	1.praktilised harjutused 2.aktiivne osalemine aruteludest 3.loovtöö 4.aktiivne osalemine vestlustest 5.osalemine meeskonnatöös 6.iseseisvad tööd 7.eneseanalüüsi esitlus. 8. osavõtt kooli spordipäevadest ja teistest sportlikest üritustest. 9. osalemine spordiürituste läbiviimisel 10. kooli esindamine
Hindekriteeriumid	Õpilane on saavutanud lävendi, kui ta:

1) Praktilised tegevused 2) Rühmatöö, arutelud, vestlused, esitlused.	1.1. osaleb aktiivselt praktilistes tegevustes (kergejõustik, pallimängud, jooga, jõuharjutused, akrobaatika, suusatamine, uisutamine, ujumine, tantsimine) ja analüüsib oma arengut ja tulemusi ja näitab arengut. 1.2. osaleb kooli spordipäevadel ja muudel liikumisüritustel (osalejana, abilisena organiseerimisel) 1.3. esindab kooli. 2.1. hindab oma seotust erinevate liikumisviisidega ning analüüsib nende olulisust enesemääratlemise, sotsiaalsete oskuste ja kodanikupädevuse kujunemisel ning seostab liikumisharrastust ja sporti Eesti kultuuri osana ja rahvusliku identiteedi kujundajana ühiskonnas. 2.2 kaardistab oma kodukoha ja kooli lähedal paiknevad liikumisrajad, harjutusväljakud ja liikumisvõimalused, analüüsib nende kasutusvõimalusi lähtuvalt kasutaja vanusest. 2.3 kaardistab oma vaimse tervise seisundit ja hindab liikumise olulisust vaimsele tervisele.
Iseseisvad tööd	Õpilane: 1. Koostab iseseisvalt kokkuvõtte, kus annab hinnangu oma füüsiliste võimete hetkeseisule ja planeerib oma arengut. 2. Valmistab iseseisvalt ette suuliseks aruteluks kus käsitletakse liikumise mõju tervisele ja aktiivseks osalemiseks ühiskondlikus elus. 3. Tegeleb iseseisvalt enese üldkehalise (vastupidavus, jõud ja osavus) ettevalmistusega ja annab sellele hinnangu. 4. Valmistab iseseisvalt ette aktiivseks osalemiseks arutelus ja rühmatöös, kus on teemaks tervislik toitumine ja tervislik uni. 5. Koostab referaadi, kus lahkab ergonoomika ja töötervishoiu põhimõtteid oma õpitavas erialas. 6. Koostab eneseanalüüsi ja esitleb selle.
Õppemeetodid	Kehalise arendamise tunnid, liikumisüritused, arutelud, vestlused, praktilised tööd, referaadid, iseseisvad tööd, osavõtt kooli spordipäevadest ja teistest liikumisüritustest.
Teemad, alateemad	1.Liikumine ja mängud. • Kehalised võimed ning nende seos liikumise ja mänguga • Liikumise- ja sportmängud: rollid, meeskonnatöö, situatsioonid, reeglid, ausa mängu põhimõtted. • Liikumismängude roll liikumiseõõmu, koostöö ja suhtluse arendaja. • Liikumiseaktiivsuse olulisus füüsilise tervise toetamisel. • Erinevad liikumisviisid ja nende harrastamise tingimused ja võimalused erinevates keskkondades. • Oma seniste liikumisharjumuste kaardistamine ja olemasolevate võimete hindamine. • Eesmärkide seadmine ja võimete arendamine. Seatud eesmärkide analüüsimine ja igapäevaellu lõimimine. 2.Keha ja vaim • Inimese käitumist ja emotsioone mõjutavad tegurid. • Emotsioonidega toimetulemise tehnikad ja viisid.

- Vaimse tervise seisundi enesehindamise tööriistad.
 - Vaimse tervise seos liikumisega.
 - Uni, selle olulisus puhkusel ja aju arengus. Und pärssivad käitumis- ja eluviisid, undsoodustavad käitumis- ja eluviisid ning teaduspõhised valikud ja tehnikad.
 - Abi saamise võimalused seoses vaimse tervise probleemidega.
 - Teadlik toitumine ning selle seos tervisega.
 - Isikliku menüü analüüs ja toitumiskava koostamine.
 - Virtuaalmaailma ja sotsiaalmeedia mõju vaimsele ja füüsilisele tervisele.
- 3.Liikumine ja kultuur
- Liikumine ja sport, kui kultuuri osa ja rahvusliku identiteedi hoidja.
 - Liikumine, kui kestliku arengu oluline tegur.
 - Ohutustehnika liikumisel. Ohtude hindamine ja ennetamine.
 - Ausa mängu põhimõtted ja nende olulisus. Head tavad spordis.
 - Sotsiaalmeedias peituvad ohud seoses tervist ja treeningut puudutava infoga. Infotõepärasuse hindamine ja teaduspõhised allikad.
- 4.Liikumine ja keskkond
- Liikumist ja treeningut toetav sporditaristu, harjutusväljakute ja liikumisradade kaardistamine linnaruumis ning looduses.
 - Erinevad sihtrühmad, nende füüsilisest arengust ja tervisest tulenevate vajaduste, võimaluste ja piirangute kaardistamine välistingimustes.
 - Erinevate võimaluste teadmine ja tegevuste planeerimine kasutades välist sporditaristu.
 - Oma arenguks erinevate liikumistegevuste ja treenimisvõimaluste planeerimine.
 - Virtuaal keskkonna mõjud inimesele reaalmaailmas.
- 5.Ergonoomika ja töötervishoid
- Ergonoomika mõiste ja vajalikkus kestlikkuse alusena tööturul ja erialaselt.
 - Õpitava erialaga seotud ergonoomiliste tövõtete erinevad võimalused ja nende rakendamine.
 - Töölase läbipõlemise oht – seda soodustavad tegurid, nende ennetamine, nendega tegelemise võimalused ning vajadusel abi saamise võimalused.
 - Vaimse tervis ja töökeskkond. Vajalikud teaduspõhised tehnikad ja metoodikaid tervise säilitamiseks ja parandamiseks.
 - Teadlik toitumine ning selle seos tervisega ning töövõimega.

	Ergonoomilise elukeskkonna kujundamine enda ümber, oskus seostada ergonoomika põhimõtete vajalikkust tava- ja tööelus.
Õppematerjalid	https://www.liikumakutsuvkool.ee/ https://peaasi.ee/ https://toitumine.ee/ https://www.tooelu.ee/et/100/ergonoomika https://www.ekksl.ee Soovituslik kirjandus: http://www.nutridata.ee – toitumine ja sellega seonduv. www.eok.ee – olümpialiikumine ja sportlased. www.trimm.ee – tervisliku liikumisega seotud portaal. Harro, M. (2001) Laste ja noorukite kehalise aktiivsuse ning kehalise võimekuse mõõtmise käsiraamat. Tartu Ülikooli Kirjastus. Jalak, R. (2007) Tervise treening. Tallinn: Medisport. Kooliolümpiamängude käsiraamat. (2005). Tallinn. Eesti Olümpiaakadeemia. Pantšenko, V. (2005) Tervise ABC. Mitmed spordi alaliitude kodulehed “Tugev Aju” Kuidas liikumine ja treening sinu aju tugevdavad (Anders Hansen). “Ekraani Aju” Kuidas digisõltuvus meie tervist ja heaolu mõjutab (Anders Hansen). “Depressiivne aju” Miks me end nii halvasti tunneme, kui meil nii hästi läheb (Anders Hansen)

KOHUSTUSLIKU ÜLDHARIDUSÕPINGU MOODULI RAKENDUSKAVA						
Sihtrühm	Õppija, kes on omandanud põhihariduse või põhihariduse tasemele vastavad kompetentsid					
Õppevorm	Statsionaarne koolipõhine õpe					
Moodul nr 9	Riigikaitseõpetus	Mooduli maht 1,5 EKAP				Õpetajad
		Tunde kokku	T	Pr-töö	Is-töö	Mikk Pukk
		39	26	4	9	
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad.					
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab Eesti riigikaitse korraldust ja selle laia käsitust ning oma võimalusi ja kohustusi riigikaitsega seonduvalt.					
Õpiväljundid	Hinde- ja hindamiskriteeriumid					
Õpilane:	Õppija sooritus vastab lätendile, kui õpilane:					

1) Mõistab maailma ja Euroopa sõjaajaloo olulisemate sündmuste vahelisi seoseid, sh seoseid relvastuse arenguga, ning nende sündmuste tagajärgi ja mõju Eesti riigile, ühiskonnale ja inimeste saatusele	1. selgitab maailma ja Euroopa sõjaajaloo olulisemaid sündmusi, kasutades mõisteid <i>sõjalised koormised, rüütlivägi, palgaarmee, nekrutikohustus, massiarmee, tankiarmee, sõjaväekohustus, positsioonisõda, maailmasõda</i>; 2. analüüsib maailma ja Euroopa sõjaajaloo olulisemate sündmuste (sh sõdade) tagajärgi ja mõju Eesti riigile, ühiskonnale ja inimeste saatusele (oma perekonna näitel); 3. selgitab näidete varal relvastuse arengut ja sellega kaasnenud olulisemaid muutusi sõjapidamise viisides läbi ajaloo
2) Selgitab külma sõja aegsete ning tänapäevaste sõjaliste kriiside ja relvakonfliktide erinevusi ning mõju rahvusvahelisele julgeolekule	4. võrdleb rahvusvahelist julgeolekukeskkonda külma sõja ajal ja tänapäeval, kasutades mõisteid <i>sõda, sõjaline kriis, relvakonflikt, terrorism, infosõda ja hübriidsõda, traditsiooniline ja asümmeetriline oht, küberturvalisus, massihävitusrelv, heidutus</i>; 5. nimetab julgeoleku riske ja ohte, sh ohud Eesti julgeolekule tänapäeval, ning toob esile nende ennetamise võimalusi, lähtudes psühholoogilise kaitse viiest toimealast; 6. iseloomustab võrdlevalt olulisemaid rahvusvahelisi sõjalisi kriise ja relvakonflikte nii külma sõja ajal kui tänapäeval; 7. analüüsib juhendamisel olulisemate rahvusvaheliste sõjaliste kriiside ja relvakonfliktidega seotud arenguid ning kirjeldab nende reguleerimiseks ja ohjamiseks kasutatavaid meetmeid; 8. toob teabeallikate põhjal näiteid NATO, Euroopa Liidu ja ÜRO rahvusvahelistest 9. missioonidest ja rahuvalveoperatsioonidest, kus Eesti kaitsejõud on osalenud rahvusvaheliste 10. konfliktide ennetamises ja ohjamises ning konfliktijärgses rahu tagamises 11. iseloomustab peamisi julgeolekuga tegelevaid rahvusvahelisi organisatsioone, nagu ÜRO, OSCE, NATO, Euroopa Liit, tuues esile nende olulisemad ülesanded sõjaliste kriiside ja relvakonfliktide lahendamisel ja kasutegurid Eestile; 12. selgitab sõjasündmuste põhjal massihävitusrelvade põhitüüpe, nende kasutamise eesmärgi ja tagajärgi;
3) selgitab Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika eesmärgi maailma ja Euroopa julgeoleku kontekstis 4) selgitab Eesti riigikaitse eesmärgi, ülesandeid ja korraldust ning nende seotust teiste ühiskonnaelu valdkondadega, lähtudes Eesti riigikaitse laia käsitusest	• nimetab Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika eesmärgi rahvusvahelise julgeolekukeskkonna kontekstis, lähtudes riigikaitse alusdokumentidest ja õigusaktidest; • arutleb Eesti rolli üle NATO-s, selgitades organisatsiooni mõju Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitikale; • selgitab Eesti riigikaitse laia käsituse põhimõtteid, eesmärgi ja korraldust, kasutades riigikaitse alusdokumente ja õigusakte; • kirjeldab Eesti riigikaitse juhtimist, tuues esile erinevate osapoolte ülesanded; • võrdleb Kaitseväge ja Kaitseväe põhivõimeid, struktuuri ja juhtimist õigusaktide alusel; • eristab näitliku materjali alusel Kaitseväge ja Kaitseväe sümbolikat; • eristab ja järjestab näitlike materjalide alusel väliüksuste (maa-, mere- ja õhuväge) ülesandeid; • selgitab õppematerjalide alusel kaitseväge vormimise reegleid

5) tunneb Eesti Vabariigi kaitseväeteenistuse olemust, tähtsust ja selles osalemise võimalusi ning üksikisiku kohustusi, tuginedes vastavatele regulatsioonidele	• iseloomustab kaitseväeteenistuse olemust, tuginedes õigusaktidele ja kasutades mõisteid kaitseväekohustus, kaitseväekohustuslane, kaitseväeteenistuskohustus, kutsealune, • ajateenija, ajateenistus, tegevteenistus, reservteenistus, reservis olev isik ja õppekogunemine; • võrdleb aja-, asendus-, reserv- ja tegevteenistuse eesmärgid ja korraldust, tuginedes õigusaktidele; • kirjeldab enda võimalusi ja kohustusi riigikaitstes osalemisel, lähtudes õigusaktidest; • iseloomustab kaitsevälase elukutset ja tähtsust Eesti Vabariigis, tuues esile ohvitseriks ja allohvitseriks õppimise võimalusi
6) omab ülevaadet rivilise liikumise kujunemisloost, rivikorra tähtsusest ja rivikäsklustest Kaitseväes	• kirjeldab näidete abil rivikorra kujunemise ajalugu, kasutamise vajadust ja tähtsust Kaitseväes; • selgitab rivikorra tähtsust tänapäeval meeskonnatunnetuse ja ühtekuuluvuse ning distsipliini alusena; • demonstreerib arusaamist rivikäsklustest ja esmaseid rivivõtteid paigal ja liikumisel
7) selgitab õigusaktidele tuginedes relva ja laskemoona ohutu käsitlemise põhimõtteid, relva kandmise kultuuri ning relva kasutaja vastutust	• iseloomustab teabeallikate alusel erinevaid relva- ja laskemoona liike, nende ohutu käsitlemise põhimõtteid ja kasutamisega kaasnevat vastutust; • kirjeldab Kaitseväes ja Kaitseliidus kasutatavaid relvi ja relvasüsteeme, tuues esile nende kasutamise eesmärgid • kirjeldab etapiviisiliselt relva ja padrungi tööpõhimõtteid; • kirjeldab kuuli lennujoont ja seda mõjutavaid tegureid
8) oskab kasutada topograafilist kaarti ja kompassi etteantud sihtpunkti jõudmiseks	• nimetab Eesti kaitseväes kasutatavaid topograafilisi kaarte, arvestades nende kasutamise eesmärgid; • määrab paberkaardil kasutatava mõõtkava, teisendades seda maastikul sammupaaridesse; • iseloomustab etteantud topograafilisel kaardil olevaid objekte ning nende vahelisi ruumilisi seoseid, arvestades kasutatavaid leppemärke ja tähistusi; • määrab kaardil malliga direktsiooninurga ja looduses maastikul kompassi järgi asimuudi, arvestades direktsiooninurga ja asimuudi erinevusi ning põhjuseid; • läbib meeskonnatööna kaardi ja kompassi abil etteantud teekonna
9) on omandanud esmased esmaabivõtted ja oskab tegutseda õnnetusjuhtumi korral	• selgitab, kuidas tegutseda õnnetusjuhtumi korral, st millal ja kuidas abi kutsuda, esmaabi anda ja kannatanut transportida; • selgitab kuidas kaitsta ennast ja abivajajat võimalike ohtude eest, mis võivad õnnetuskohal esineda; • demonstreerib esmaseid esmaabi andmise võtteid lähtuvalt õnnetusjuhtumist; • kirjeldab erinevate ohtude tekkimise võimalusi välitingimustes ja selgitab nende ennetamise ja lahendamise võimalusi, kaitstes ennast ja kaaslast ohtude eest
10) kirjeldab Eestis toimuda võivaid hädaolukordi ja ohte	• kirjeldab Eestis toimuda võivaid hädaolukordi ja võimalikku tegutsemist nende korral, tuginedes siseturvalisuse alusdokumentidele ja õigusaktidele;

siseturvalisusele elanikkonna- kaitse kontekstis ning nendes tegutsemise põhimõtteid indiviidi ja riigi tasandil	• teeb kokkuvõtte erinevate osapoolte (sh ametkondade) ülesannetest hädaolukordade lahendamisel ja siseturvalisuse tagamisel, kasutades alusdokumente ja õigusakte; • selgitab elanikkonnakaitse olemust ning selle korraldust riigis ja oma kodukohas; • selgitab enda ja oma pere võimalikku ettevalmistust elutähtsate teenuste katkemise korral; • kirjeldab enda käitumist ja teiste abistamist erinevate hädaolukordade puhul; • leiab iseseisvalt teavet reisimisega kaasnevatest ohtudest nii kodumaal kui välisriiki reisides.	
Teemad ja alateemad		Õppemeetodid
1. Maailma ja Euroopa sõjaajalugu • Maailma ja Euroopa sõjaajaloo olulisemad sündmused • Euroopa sõjaajaloo olulisemate sündmuste (sh sõdade) tagajärjed ja mõju Eesti riigile, ühiskonnale ja inimeste saatusele • Relvastuse areng ja sellega kaasnenud olulisemad muutused sõjapidamise viisides läbi ajaloo. 2. Külma sõja aegsete ning tänapäevaste sõjaliste kriiside ja relvakonfliktide erinevused ning mõju rahvus- vahelisele julgeolekule • Rahvusvaheline julgeolekukeskkond külma sõja ajal ja tänapäeval; • Julgeoleku riske ja ohte, sh ohud Eesti julgeolekule tänapäeval; • Olulisemad rahvusvahelised sõjalised kriisid ja relvakonfliktid nii külma sõja ajal kui tänapäeval; • NATO, Euroopa Liidu ja ÜRO rahvusvahelised missioonid ja rahuvalveoperatsioonid, kus Eesti kaitsejõud on osalenud; • Peamised julgeolekuga tegelevaid rahvusvahelised organisatsioonid nagu ÜRO, OSCE, NATO, Euroopa Liit; • Massihävitusrelvade põhitüübid, nende kasutamise eesmärgid ja tagajärjed. 3. Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika eesmärk maailma ja Euroopa julgeoleku kontekstis • Eesti roll NATO-s, selgitades organisatsiooni mõju Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitikale; • Eesti riigikaitse laia käsituse põhimõtted, eesmärk ja korraldu, kasutades riigikaitse alusdokumente ja õigusakte; • Eesti riigikaitse juhtimine; • Kaitseväe ja Kaitseliidu põhiülesandeid, struktuur ja juhtimine õigusaktide alusel; • Kaitseväe ja Kaitseliidu sümbolika; • Väeliikide (maa-, mere- ja õhuväe) auastmed; • Kaitseväelase vormiriietuse kandmise reeglid.		loeng; temaatilise kirjanduse lugemine; arutelu; demonstratsioon; visualiseerimine (piltide, tabelite, filmide näitamine); meediatekstide ja õppematerjaliga töötamine; rühmaitöö; seminar; praktiline harjutus (ettekannete koostamine, läbi harjutamine, esitlemine).

4. Eesti Vabariigi kaitseväeteenistuse olemus, tähtsus, selles osalemise võimalused • Kaitseväeteenistuse olemus; • Kodaniku võimalused ja kohustused riigikaitstes osalemisel; • Kaitsevälase elukutse ja tähtsus Eesti Vabariigis, ohvitseriks ja allohvitseriks õppimise võimalused. 5. Rivilise liikumise kujunemislugu, rivikorra tähtsuse ja rivikäsklustest Kaitseväes • Rivikorra kujunemise ajalugu, kasutamise vajadus ja tähtsus Kaitseväes; • Rivikorra tähtsus tänapäeval meeskonnatunnetuse ja ühtekuuluvuse ning distsipliini alusena; • Rivikäsklused ja esmaseid rivivõtteid paigal ja liikumisel. 6. Relva ja laskemoona ohutu käsitlemise põhimõtteid, relva kandmise kultuuri, relva kasutaja vastutus • Relva- ja laskemoona liigid nende ohutu käsitlemise põhimõtted ja kasutamisega kaasnev vastutus; • Kaitseväes ja Kaitseväes kasutatavad relvad ja relvasüsteemid; • Relva ja padruni tööpõhimõtted; • Kuuli lennujoon ja seda mõjutavaid tegureid 7. Topograafiline kaart ja kompassietteantud sihtpunkti jõudmiseks • Eesti kaitseväes kasutatavaid topograafilised kaardid; • Topograafilisel kaardil olevad objektid ning nende vahelised ruumilised seosed, arvestades kasutatavaid leppemärke ja tähistusi; • Kaardil malliga direktsiooninurga ja looduses maastikul kompassi järgi asimuudi määramine, arvestades direktsiooninurga ja asimuudi erinevusi ning põhjuseid 8. Esmaabivõtted ja tegutsemine õnnetusjuhtumi korral • Tegutsemine õnnetusjuhtumi korral; • Erinevate ohtude tekkimise võimalusi välitingimustes, nende ennetamise ja lahendamise võimalusi. 9. Eestis toimuda võivad hädaolukorrad, elanikkonna siseturvalisus ja elanikkonnakaitse • Võimalikud hädaolukorrad Eestis • Indiviidi toimetulek hädaolukorras	
sh iseseisev töö	Õpilane:

	Koostab ettekande, (PPT)esitluse, arutluse või referaadi etteantud teemal ning esitleb selle, töötab iseseisvalt läbi tunni- ja/või õpikumaterjalid, valmistub arvestuslikeks töödeks.
Hindamisülesanded ja -meetodid:	1. tunnikontroll, kontrolltöö. 2. ettekanne, esitus, referaat, arutus 3. topograafilise kaardi kasutamise praktikum Kontrollmeetmed: KAHOOT, tunnikontroll, arutelu eesmärgiga teemad kinnistada. Osa näidisülesanded on leitavad õpikust.
Mooduli hindamine	Moodul hinnatakse mitteeristavalt (arvestatud / mittearvestatud) vastavalt õpiväljundite juures toodud hindamis- kriteeriumitele.
Mooduli kokkuvõtva hinde kujunemine	Õppetöö käigus rakendatakse kujundavat hindamist. Kokkuvõtva hinde kujunemise aluseks on sooritatud arvestuslike tööde hinded. Mooduli lõpphinne on positiivne, kui õpilane on omandanud kõik mooduli õpiväljundid vähemalt lävendi tasemel.
Õppematerjalid	• Riigikaitse õpik gümnaasiumidele ja kutseõppeasutustele https://drive.google.com/file/d/1XWpgvjthdB6CNuhS3KRyyxSlqkK8A8FP/view • Ajateenistust tutvustav esitus • <u>KRA AT tund – Google Drive</u> • Näitlikustamiseks nt: Rahvusvahelised organisatsioonid <u>Eesti NATO Ühing</u> Relvade lahtivõtu ja kokkupaneku simulaator: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.segasvd.WeaponFieldStrip Sihtimine: https://www.youtube.com/watch?v=KCa6jcfTlys https://www.youtube.com/watch?v=8C8y5yVnyu0 Päästmine: https://www.youtube.com/watch?v=trYNu36-g5o Laskeasendid: https://www.youtube.com/watch?v=I6a6BYe7y1g Sihtimis-simulaator https://play.google.com/store/apps/details?id=com.targetshootinggame.dr • ESMAABI Õppematerjal:

<https://tammegymnaasium.ee/esmaabi/>

Rõhkside:

<https://www.youtube.com/watch?v=13bWzYUNqWs>

Elustamine:

<https://www.youtube.com/watch?v=kbCkW7gNMyU>

Virtuaalsed harjutused:

<https://tammegymnaasium.ee/esmaabi/enesekontrolliks/>

- MUUD TEEMAD

Näo maskeerimine:

<https://www.youtube.com/watch?v=AAbqp0ZsxLo>

Priimuse kasutamine:

<https://www.youtube.com/watch?v=IEgkab0dBdM&t=5s>

Seljakoti pakkimine:

<https://www.youtube.com/watch?v=kK-dQqwUAyk>

[Väljaõpe - Kuidas püstitada telkmantlit – YouTube](#)

[Reservväelane kapral Marek Lindmaa inspekteerib toidupaki sisu – YouTube](#)

- RMS POOM https://www.youtube.com/playlist?list=PLgZ6X_hER5_K_7V30TJcyfObDSUSzMN-X